

Lokalna Strategia Rozwoju

Stowarzyszenia

LGD – Wysoczyzna Elbląska

na lata 2009-2015

Milejewo, Młynary, Tolkmicko 2009

WPROWADZENIE

Lokalna Strategia Rozwoju została przygotowana przez członków Lokalnej Grupy Działania – Wysoczyzna Elbląska dla wykorzystania potencjałów rozwojowych i aktywizacji społeczności lokalnej, dzięki możliwościom, jakie daje 4 Oś Priorytetowa Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 – LEADER.

Działania zawarte w LSR koncentrują się wokół czterech najważniejszych celów ogólnych, których osiągnięcie zagwarantuje zrównoważony i stały rozwój obszaru. Są to:

- Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD – Wysoczyzna Elbląska
- Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD - Wysoczyzna Elbląska w oparciu o produkty lokalne i rzemiosło;
- Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD- Wysoczyzna Elbląska
- Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD - Wysoczyzna Elbląska

LGD - Wysoczyzna Elbląska została powołana w celu stymulowania lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, włączania członków samorządowych, społecznych oraz gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych projektów. Poprzez nasze działania chcemy sprzyjać lepszemu wykorzystaniu potencjału rozwojowego terenów wiejskich, poprawie ich konkurencyjności, jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także przyczyniać się do aktywizacji oraz współpracy mieszkańców wsi.

Proces budowania LSR trwał wiele miesięcy, a jego uczestnikami byli członkowie Lokalnej Grupy Działania -Wysoczyzna Elbląska reprezentująca różnorodne środowiska – mieszkańcy, rady sołeckie, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, instytucje publiczne i samorządowe. Wartości, którymi kierowaliśmy się podczas dyskusji i spotkań są zbieżne z aspektami cechującymi inicjatywę LEADER, a były to:

- **Podejście lokalne** – formułowanie LSR na podstawie specyficznej sytuacji obszaru Wysoczyzny Elbląskiej, jego silnych i słabych stron, zwrócenie szczególnej uwagi na jego wewnętrzną spójność społeczną, wspólną historię nieszwytke walory przyrodnicze i poczucie jedności.
- **Podejście oddolne** – partycypacyjne podejmowanie decyzji we wszystkich aspektach rozwoju, zaangażowanie partnerów lokalnych, formułowanie przedsięwzięć LSR, jako odpowiedzi na potrzeby i oczekiwania społeczności.
- **Podejście partnerskie** – zapewnienie większościowego udziału partnerów społecznych i gospodarczych w podejmowaniu decyzji.
- **Innowacyjność** – przedsięwzięcia sformułowane w LSR każdorazowo dotyczą nowego sposobu promowania lokalnych zasobów, działań przynoszących nowe rozwiązania problemów obszarów wiejskich lub przynoszące w efekcie powstanie nowego produktu, nowego procesu, nowej formy organizacyjnej.

- **Podejście zintegrowane** – przedsięwzięcia zawarte w LSR są powiązane i koordynowane jako spójna całość, występują powiązania pomiędzy różnymi grupami uczestników: gospodarczymi, społecznymi, kulturalnymi działającymi na naszym obszarze.
- **Tworzenie powiązań i współpraca** – we wszystkich przedsięwzięciach LSR możliwa jest współpraca, wymiana informacji i doświadczeń oraz adaptacja dobrych rozwiązań z innych LGD w celu zwiększania efektywności prowadzonych projektów.
- **Lokalne finansowanie i zarządzanie** – w sposób odpowiedzialny opracowano lokalne kryteria i procedury wyboru operacji podmiotów z obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska, co w efekcie ma zapewnić rozwój w tych kierunkach, które w LSR uznaliśmy za najbardziej perspektywiczne.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD - Wysoczyzna Elbląska jest zaproszeniem do współpracy wszystkich osób, instytucji i środowisk, którym zależy na dynamicznym rozwoju obszarów wiejskich naszego regionu. Przedsięwzięcia zaproponowane w Strategii stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej. Każde z nich musi być realizowane przez wiele podmiotów, rozumiejących swoją rolę w podejściu LEADER.

Dziękując wszystkim partnerom lokalnym za zaangażowanie i wkład merytoryczny w powstanie niniejszego dokumentu, życzymy nam wszystkim, aby osiągnięcie celów Lokalnej Strategii Rozwoju przyczyniło się do dynamicznego i zrównoważonego rozwoju naszego obszaru.

Zarząd
LGD – Wysoczyzna Elbląska

Spis treści

I Charakterystyka LGD- Wysoczyzny Elbląskiej jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR.	5
II Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności.....	8
III Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy ...	26
IV Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia.....	33
V Misja LGD – Wysoczyzny Elbląskiej.....	73
VI Spójność specyfiki obszaru z celami LSR	74
VII Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć ..	75
VIII Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć ..	77
IX <i>Procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów, na podstawie których oceniana jest zgodność operacji z LSR oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów</i>	78
X Budżet LSR.....	96
XI Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	100
XII Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.....	101
XIII Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej	105
XIV Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR.....	107
XV Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR	108
XVI Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich.....	109
XVII Informacja o załącznikach.....	110

I Charakterystyka LGD – Wysoczyzna Elbląska jako jednostki odpowiedzialnej za realizację LSR

1. Nazwa i status prawny LGD

1.1. Nazwa LGD

Lokalna Grupa Działania – Wysoczyzna Elbląska

1.2. Status prawny LGD

Stowarzyszenie o nazwie Lokalna Grupa Działania – Wysoczyzna Elbląska jest stowarzyszeniem działającym na podstawie przepisów Ustawy z 7 kwietnia 1989r Prawo o stowarzyszeniach, oraz Ustawy z 7 marca 2007r o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, oraz przyjętym statutem. Z tego tytułu posiada osobowość prawną.

1.3. Data i numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego

Stowarzyszenie zarejestrowano w Krajowym Rejestrze Sądowym 07.02.2008r., pod numerem **KRS 0000297491**

2.Opis procesu budowania partnerstwa

Zgodnie z wymogami podejścia Leader, Lokalna Grupa Działania – Wysoczyzna Elbląska jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach nie zarobkowych i składa się z przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego, obejmująca obszar trzech gmin: Gmina Milejewo, Miasto i Gmina Młynary, Miasto i Gmina Tolkmicko.

Pierwsze spotkanie przedstawicieli gmin Milejewo, Młynary, Tolkmicko w sprawie utworzenia Lokalnej Grupy Działania odbyło się w Milejewie dnia 22 lutego 2007r. Zawarta została Deklaracja Partnerskiej Współpracy w sprawie realizacji projektu 'Partnerstwo i Programowanie w LGD Wysoczyzny Elbląskiej' przez Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania w Elblągu (Partner – Wnioskodawca Projektu) i Partnerów Projektu: Gminę Milejewo, Miasto i Gminę Młynary oraz Miasto i Gminę Tolkmicko. Wnioskodawcą o przyznanie dotacji ze środków publicznych na realizację zadania „Partnerstwo i Programowanie w LGD Wysoczyzny Elbląskiej” w ramach konkursu ofert Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie aktywizacji obszarów wiejskich było Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski - Lokalna Grupa Działania w Elblągu.

Umowę na realizację projektu zawarto z poszczególnymi Gminami – Partnerami dnia 01 czerwca 2007r.

Efektem projektu jest opracowana Diagnoza Obszaru, opracowany Podręcznik z Załoženiami Procedur, a także przeprowadzone warsztaty, prezentacje i wykłady z zakresu planowania strategicznego. Lokalna Strategia Rozwoju została opracowana przez zespół koordynacyjny z gmin objętych projektem. Powołaniem Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzny Elbląskiej zajął się zespół koordynacyjny ds. powołania stowarzyszenia z gmin objętych projektem.

Przy tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju zastosowano Metodę Aktywnego Planowania Strategicznego (MAPS)

Istotą MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale poszczególne jej elementy są nieskoordynowane oraz nieuporządkowane, a ponadto rozproszone w różnych instytucjach, organizacjach i umysłach lokalnych ekspertów. We wszystkich etapach tej metody przestrzega się podstawowych jej zasad, jakimi są: sposób podejmowania decyzji i konsensus.

Merytoryczną rolę w wypracowaniu strategii dla regionu odgrywają lokalni lub regionalni liderzy, którzy są włączeni do zespołu planującego.

Powstanie LGD - Wysoczyzna Elbląska poprzedziły spotkania informacyjne, prowadzone przez zespół koordynatorów LGD – Łączy Nas Kanał Elbląski na terenie w/w gmin w 2007 roku. Do udziału w tworzeniu LGD – Wysoczyzna Elbląska zostały zaproszone wszystkie samorządy gminne oraz wszyscy liczący się partnerzy społeczno-gospodarczy i stowarzyszenia z terenu trzech gmin.

Badanie potencjału rozwojowego oparto o dane statystyczne Główny Urząd Statystyczny w Warszawie – Bank Danych Regionalnych, dane Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, dane Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, dane zwarte w przygotowanych raportach o demografii i kapitale społecznym, o przedsiębiorczości i rynku pracy, o dziedzictwie przyrodniczo – kulturowym. Przeprowadzono również badanie potencjału wyrażone w analizie SWOT. Materiały źródłowe wskazano w bibliografii. Warsztaty strategiczne przeprowadzone były metodą „burzy mózgów”. Metodą tą wypracowana została analiza SWOT, misja i wizja obszaru, oraz warsztaty analizy problemów i celów. Odebyła się też analiza podmiotów planowania – cele i motywacja członków grupy oraz warsztaty planowania zadań do realizacji. Procesowi planowania towarzyszyło szkolenie poświęcone auto motywacji i motywacji grupy oraz budowaniu partnerstwa. Ważną rolę odegrała debata strategiczna na temat metody LEADER w partnerstwie i planowaniu strategicznym oraz debata poświęcona tematyce Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Dużym zainteresowaniem cieszył się wykład na temat projektu „Turystyka Wspólna Sprawa” Zainteresowanie miały też wykłady pn. „Rola radnego, burmistrza, wójta w zarządzaniu strategicznym gminą”.

Lokalną Grupę Działania Wysoczyzna Elbląska powołało 31 osób podczas Zebrania Założycielskiego 5 grudnia 2007r. w Milejewie. Po uzyskaniu wpisu do KRS, w dniu 05.06.2008r zwołano I Walne Zebranie Członków LGD Wysoczyzna Elbląska i wybrano jego Zarząd, Komisję Rewizyjną i organ decyzyjny - Radę Programową.

W skład Zarządu wchodzi 71 % kobiet i 29% mężczyzn. 57 % składu Zarządu stanowią przedstawiciele sektora społecznego, a 43 % przedstawiciele sektora publicznego.

Członkami LGD Wysoczyzny Elbląskiej są przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego i publicznego.

Rozszerzenie składu LGD następuje poprzez złożenie deklaracji przystąpienia i przyjęcie kandydatów na członków uchwałą Zarządu (statut § 10). Skreślenie z listy członków LGD następuje na pisemną rezygnację złożoną Zarządowi, prowadzenia działalności niezgodnej ze Statutem lub uchwałą organów Stowarzyszenia, pozbawienia praw publicznych w wyniku prawomocnego orzeczenia sądu, śmierci (statut § 12)

Siedzibą LGD Wysoczyzny Elbląskiej jest Milejewo.

Adres korespondencyjny jest adresem siedziby 82-316 Milejewo ul. Elbląska 47.

Biuro LGD mieści się w budynku gimnazjum w Milejewie przy ul. Szkolna 4. Obecnie biuro obsługuje członkini LGD jako wolontariusz .

Celem LGD – Wysoczyzna Elbląska jest inicjowanie i realizacja na swoim terenie nowatorskich projektów ukierunkowanych na wykorzystanie unikalnych walorów przyrodniczych i poprawy jakości życia jego mieszkańców poprzez działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich Gminy Milejewo, Miasta i Gminy Młynary, Miasta i Gminy Tolkmicko; aktywizowanie ludności wiejskiej; realizację Lokalnej Strategii Rozwoju; promocję obszarów wiejskich położonych w gminach wchodzących w skład LGD; tworzenie i zawiązywanie partnerstwa na szczeblu krajowym i międzynarodowym.

3.Charakterystyka członków i sposób rozszerzania/zmiany składu LGD –Wysoczyzna Elbląska

Rozszerzenie składu LGD reguluje paragraf 10 Statutu LGD - Wysoczyzna Elbląska. Wpisanie na listę odbywa się na podstawie pisemnej deklaracji i podjętej uchwały Zarządu o przyjęciu w poczet członków LGD.

Zgodnie z zapisami statutu członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia może zostać każda osoba fizyczna, która: posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie jest pozbawiona praw publicznych, złożyła deklarację przystąpienia do Stowarzyszenia, popierania jego celów i podejmowania działań dla ich realizacji. Członkami zwyczajnymi naszego Stowarzyszenia mogą być także osoby prawne, w tym jednostki samorządu terytorialnego poprzez swoich przedstawicieli.

Szczegółowy tryb przyjmowania członków LGD - Wysoczyzna Elbląska i tryb odwołania od decyzji Zarządu do Walnego Zebrania Członków zawiera regulamin Zarządu.

Wszystkie gminy wchodzące w skład LGD podjęły stosowne uchwały w sprawie przystąpienia do LGD- Wysoczyzna Elbląska.

Obecnie Nasze Stowarzyszenie liczy 43 członków zwyczajnych. Wykaz członków LGD przedstawia tabela stanowiąca **załącznik nr 2**

4.Struktura Rady Programowej

Zgodnie z § 20 Statutu LGD – Wysoczyzna Elbląska organem decyzyjnym jest Rada Programowa w skład której wchodzi 9 członków wybieranych przez Walne Zebranie Członków. Składa się z przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i 7 członków.

Skład Rady Programowej LGD –Wysoczyzna Elbląska:

1. Józef Zamojcin	- vi-ce burmistrz Miasta i Gminy Tolkmicko, sektor publiczny,
2. Krzysztof Szumała	- vi-ce wójt Gminy Milejewo, sektor publiczny,
3. Stanisława Szczepaniak	- sekretarz Miasta i Gminy Młynary, sektor publiczny,
4. Wiesław Wyrozębski	- przedsiębiorca, gmina Młynary, sektor gospodarczy,
5. Ryszard Kapusta	- przedsiębiorca, gmina Milejewo, sektor gospodarczy,
6. Magdalena Zientara	- przedsiębiorca, gmina Tolkmicko, sektor gospodarczy,
7. Bogumiła Karolkiewicz	- osoba fizyczna, gmina Milejewo, sektor społeczny,
8. Anna Sutryk	- osoba fizyczna, gmina Milejewo, sektor publiczny,
9. Michał Tkaczuk	- osoba fizyczna, gmina Tolkmicko, sektor społeczny.

Skład Rady Programowej w podziale na przedstawicieli poszczególnych sektorów przedstawia się następująco:

- 44,44 % przedstawiciele sektora publicznego,
- 55,56 % przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego

44,44% składu Rady Programowej stanowią kobiety, a 55,56% składu Rady Programowej stanowią mężczyźni.

4.1.Zasady i procedury funkcjonowania organu decyzyjnego LGD -Wysoczyzna Elbląska

Zasady powołania członków Rady Programowej określa § 20 Statutu LGD- Wysoczyzna Elbląska:

- Rada Programowej wybierana jest przez Walne Zebranie w głosowaniu jawnym, spośród zgłoszonych kandydatów.

- Kadencja Rady Programowej trwa 4 lata.

Zasady odwołania Rady Programowej oraz członków Rady Programowej określa § 18 Statutu LGD- Wysoczyzna Elbląska

1. Rada Programowa może zostać odwołana na wniosek Zarządu przez Walne Zebranie Członków, gdy:
  - a) nie przedstawiła corocznego sprawozdania ze swojej działalności Walnemu Zebraniu Członków,
  - b) gdy nie wywiązała się z zadań określonych w statucie.
2. Członek Rady Programowej może zostać odwołany ze stanowiska na wniosek Zarządu, przez Walne Zebranie Członków

Szczegółowe regulacje dotyczące funkcjonowania Rady zostały opisane w Regulaminie Rady Programowej. **Załącznik nr 4**

Żaden z członków Rady Programowej nie może być pracownikiem biura LGD Wysoczyzna Elbląska, członkiem Zarządu lub członkiem Komisji Rewizyjnej.

4.2. Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady Programowej w formie **załącznika nr 3** do LSR podlegającego aktualizacji w zależności od zmiany składu Rady Programowej

4.3. Doświadczenie LGD i członków LGD w realizacji operacji

Wśród członków LGD są osoby –członkowie organizacji pozarządowych z obszaru LGD, biorący udział w realizacji projektów współfinansowanych z szeroko rozumianych środków zewnętrznych. Projekty te dotyczyły głównie realizacji projektów aktywizujących i integrujących mieszkańców wsi, projektów dotyczących kultury, rozwoju sportu i wypoczynku dzieci. Projekty te były finansowane przez Fundację Wspomagania Wsi, Fundację Polsko- Amerykańską Wolności, Fundację Elbląg -Fundusz Lokalny Regionu Elbląskiego, ESWIP, Poakcesyjny Program Wspierania Obszarów Wiejskich Program Integracji Społecznej, EQUAL. Łącznie zrealizowano 22 projekty.

Gminy wchodzące w skład LGD zrealizowały 14 operacji mających na celu szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich. Projekty te finansowane są ze środków;

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004-2006
- Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich
- Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Program „Uczeń na wsi” Obszar B
- Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki

II Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

1.Wykaz gmin wchodzących w skład LGD:

Cały obszar LGD Wysoczyzna Elbląska położony jest w obrębie jednej jednostki administracyjnej, tj. powiatu elbląskiego w woj. Warmińsko mazurskiego o łącznej pow. (46.223 ha). Jest to jedna gmina wiejska i dwie miejsko-wiejskie. Obszar zamieszkuje **14.348** osób, w tym **9.781** osób (**68,2 %**) na terenach wiejskich. Mężczyźni stanowią **49,4%** populacji (**7.090** osób), kobiety – **50,6%** (**7.258** osób).

Gminy tworzące LGD to;

- Milejewo - gmina wiejska - liczba mieszkańców 3026
- Młynary - gmina miejsko-wiejska - liczba mieszkańców 4643
- Tolkmicko - gmina miejsko-wiejska - liczba mieszkańców 6679

Gminy tworzące LGD - Wysoczyzna Elbląska graniczą z sobą i stanowią zwarty obszar.

Obszar Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska graniczy:

- a) od południa - Gmina Elbląg i Gmina Pasłęk
- b) od zachodu - Gmina Elbląg i miasto Elbląg
- c) od północy - Zalew Wiślany
- d) od wschodu – granica powiatu Elbląg

Gminy wchodzące w skład LGD Wysoczyzna Elbląska nie są członkami ani partnerami innych Lokalnych Grup Działania.

II.2.Uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze, kulturowe ,historyczne, geograficzne

2.1Powierzchnia LGD

Łącznie, obszar gmin tworzących LGD Wysoczyzna Elbląska zawiera się w 46.223ha i łącznej powierzchni **462 km²**, stanowiących 32,32% powierzchni powiatu elbląskiego, 1,9 % powierzchni województwa warmińsko- mazurskiego i 0,15% powierzchni kraju.

Największą powierzchnioowo gminą jest gmina miejsko-wiejska Tolkmicko, której powierzchnia stanowi 45% analizowanego obszaru LGD. Najmniejszą gmina wiejska Milejewo, której powierzchnia stanowi 20,80%. Gmina miejsko-wiejska Młynary zajmuje 34,2% obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska.

Wykres 1 **Struktura powierzchni obszaru realizacji LSR**

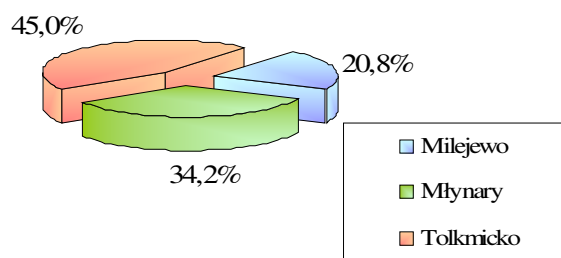

Tabela 1. Podział terytorialny gmin LGD Wysoczyzna Elbląska – 2006 r.

Gmina	Powierzchnia (ha)	% udziału w powierzchni powiatu elbląskiego	Ludność	% udziału w ludności pow. elbląskiego	Sołectwa
LGD Wysoczyzna Elbląska	46223	32,32	14 348	25,4	40
Milejewo	9616	6,72	3026	5	13
Młynary	15808	11,05	4643	8	18
Tolkmicko	20805	14,55	6679	11,7	9
Powiat elbląski	143000	100	56300	100	

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS.

2.2 Ukształtowanie terenu

Obszar LGD jest jednostką mezoregionalną wyodrębnioną w fizyczno-geograficznym podziale Polski. Teren LGD obejmujący gminy, które mają inną morfologenezę jednostki taką jak;

- Wysoczyzna Elbląska - obejmująca gminę Milejewo i Tolkmicko
- Równina Nadzalewowa - obejmująca gminę Tolkmicko
- Zalew Wiślany - obejmujący gminę Tolkmicko
- Równina Warmińska - obejmująca gminę Młynary

Wysoczyzna Elbląska to bajkowy krajobraz. Jest to kraina z falistą wysoczyzną morenową, która jest pozostałością po lodowcu skandynawskim. Powierzchnia Wysoczyzny przekracza 350 km² i wznosi się do wysokości prawie 200 m. n.p.m. Miejscami opada stromymi krawędziami ku Równinie Warmińskiej Równinie Nadzalewowej i Zalewowi Wiślanemu. Na znacznej przestrzeni pokryta jest lasami oraz pożłobiona głębokimi wąwozami erozyjnymi przez spływające we wszystkich kierunkach potoki.

Pięknym dziełem natury jest Zalew Wiślany (w części rosyjskiej nazywany Zalewem Kaliningradzkim) i jego otoczenie. Teren unikalny w skali Europy gdzie wyżynny łączy się z terenem depresyjnym a ten z krajobrazem morskim.

Równina Warmińska ma charakter równiny akumulacji zastoiskowej z iłami i glinami, urozmaiconej przez moreny akumulacyjne z piaskami oraz stoki opadające w kierunku doliny rzeki Baudy, przechodzi w rozległe doliny. Doliny rzek są niezwykle malownicze. Dominują tu gleby brunatne i mady. Wśród zbiorowisk leśnych przeważają grądy i łęgi.

Mapa obszaru Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska

Tabela 2. Zestawienie typów rzeźby terenu w układzie gminnym

Wyszczególnienie	Milejewo %	Młynary %	Tolkicko %
- płaskorówninna,	30%	40%	22%
- niskofalista i pagórkowata	54%	55%	30%
- falista i pagórkowata	16%	5%	21%
- wysokofalista i wysokopagórkowata	0%	0%	19%
- wzniesiona	0%	0%	8%
- dominujący typ rzeźby	niskopagórkowata	niskofalista	niskofalista

2.3. Klimat

Na Wysoczyźnie Elbląskiej występuje specyficzny mikroklimat. Średnia temperatura roczna jest tutaj niższa. Szczególnie w okresie zimowym uwydatniają się różnice temperatur (zimą nawet do -30st) Przymrozki rozpoczynają się tutaj najwcześniej i trwają najdłużej.

Poza tym tereny te charakteryzują się większymi opadami i dłuższym zaleganiem pokrywy śnieżnej (nawet do połowy maja), oraz krótkim okresem wegetacji.

Obszar często nazywany jest „Syberią Polski.”

2.4. Gleby

Tabela 3. Zestawienie jakości gleb gruntów ornych wg klas bonitacyjnych:

Wyszczególnienie	Milejewo [ha i %]	Młynary [ha i %]	Tolkicko [ha i %]
klasa I	0	0	0
klasa II	9 ha – 0,2%	0	1 ha – 0,0%
klasa IIIa	431 ha – 8,9%	0	156 ha – 4,3%
klasa IIIb	1.222 ha – 25,2%	693 ha – 14,3%	905 ha – 25,2%
klasa IVa	2.001 ha – 41,1%	2.732 ha – 56,6%	1.457 ha – 40,6%
klasa IVb	910 ha – 18,8%	731 ha – 15,1%	710 ha – 19,8%
klasa V	41 ha – 5,0%	497 ha – 10,3%	300 ha – 8,4%
klasa VI	37 ha – 0,8%	178 ha – 3,7%	63 ha – 1,7%

Tabela 4. Zestawienie jakości gleb użytków zielonych wg klas bonitacyjnych:

Wyszczególnienie	Milejewo [ha i %]	Młynary [ha i %]	Tolkicko [ha i %]
- klasa I	0	0	0
- klasa II	80 ha – 4,2%	0	46 ha – 3,2%
- klasa III	861 ha – 44,9%	1.825 ha – 46,2%	655 ha – 45,6%
- klasa IV	812 ha – 42,4%	1.531 ha – 38,8%	541 ha – 37,7%
- klasa V	140 ha – 7,3%	491 ha – 12,4%	160 ha – 11,1%
- klasa VI	24 ha – 1,2%	101 ha – 2,6%	34 ha – 2,4%

Tabela 5. Zestawienie jakości gleb użytków zielonych wg kompleksów przydatności:

Wyszczególnienie	Milejewo [ha i %]	Młynary [ha i %]	Tolkicko [ha i %]
- bardzo dobre i dobre	8 ha – 0,8%	320 ha – 22,7%	22 ha – 2,4%
- średnie	920 ha – 87,2%	892 ha – 63,3%	731 ha – 80,7%
- bardzo słabe i słabe	127 ha – 12,0%	197 ha – 14,0%	153 ha – 16,9%

Jak widać na powyższych zestawieniach jakość gleb na całym obszarze jest średniej jakości. Większości są to gleby klasy trzeciej i czwartej o przydatności zbożowo- pastwnej.

2.5. Bogactwa naturalne

Z bogactw naturalnych najcenniejszymi są gliny ceramiczne (Gmina Tolkicko) i złoża torfu (Gmina Młynary), które nie mają większego znaczenia gospodarczego.

2.6. Lesistość

Obszar LGD zalesiony jest w 29%. Najbardziej zalesioną gminą jest gmina Młynary- 37%, na terenie której znajduje się 5880 ha gruntów leśnych. Najniższe zalesienie występuje w gminie Tolkicko – 23%, którą porasta 5262 ha gruntów leśnych, natomiast Gmina Milejewo charakteryzuje się wskaźnikiem lesistości o wartości 27%.

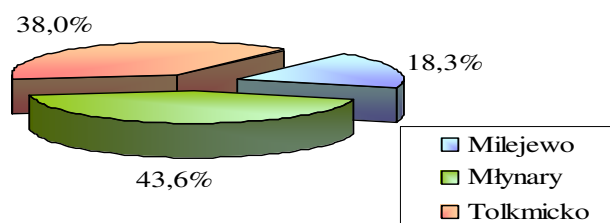
Tabela 6. Powierzchnia lasów i lesistość na obszarze LGD w 2005 roku

Gmina	Typ gminy	Powierzchnia (km2) w 2005 r.	Powierzchnia użytków rolnych ogółem (ha)	Udział UR w powierzchni ogółem	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (ha)	Udział lasów powierzchni ogółem (%)	Pozostałe grunty i nieużytki (ha)	Udział pozostałych gruntów i nieużytków w powierzchni ogółem (%)
gm. Milejewo	W	96	6 227	65%	2 561	27%	767	8%
m. i gm. Młynary	MW	157	8 272	53%	5 880	37%	1 557	10%
m. i gm. Tolkicko	MW	225	4 175	19%	5 262	23%	13 093	58%
razem obszar		478	18 674	39%	13 703	29%	15 417	32%

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Grunty leśne prywatne stanowią 2,7% gruntów leśnych ogółem. Największy odsetek gruntów prywatnych występuje w Gminie Młynary (1,6%). Zalesienia ogółem na obszarze LGD wynoszą **42,3 ha (0,3% powierzchni gruntów leśnych ogółem)**, w tym na gruntach prywatnych **20 ha**.

Wykres 2 Struktura powierzchni lasów na obszarze LGD

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

2.7. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe stanowią znaczny odsetek w ogólnej powierzchni obszaru i są to:

- ❖ Zalew Wiślany;
- ❖ jezioro Martwe, Stare, Goplanica i jezioro Troyl z łączącą je Kumiela;
- ❖ ciek wodny i strumień spływający z Wysoczyzny Elbląskiej;
- ❖ stawy rybne i zbiorniki małej retencji.
- ❖ rzeka Bauda

Zalew Wiślany jest osobliwym zbiornikiem wodnym, stanowiącym zatokę Morza Bałtyckiego. Szerokość Zalewu Wiślanego na wysokości Tolkmicka wynosi 7 km. Jest to akwen płytki, średnia głębokość polskiej części wynosi zaledwie 2,4 m, największa 4,4 m. Tereny przyległe do tego akwenu zyskały rangę obszarów węzłowych o znaczeniu międzynarodowym w strukturze Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET i wymagają szczególnej ochrony i reżimu gospodarowania.

Występujące jeziora i inne zbiorniki wodne zajmują niewielką powierzchnię. Rzeczki, ciek wodny i strumień mają górski charakter ze względu na ukształtowanie Wysoczyzny Elbląskiej.

2.8. Ochrona przyrody

Obszary przyrodniczo cenne prawnie chronione zajmują obszar **27 722 ha**, co stanowi **58%** powierzchni obszaru opracowania LSR i są to:

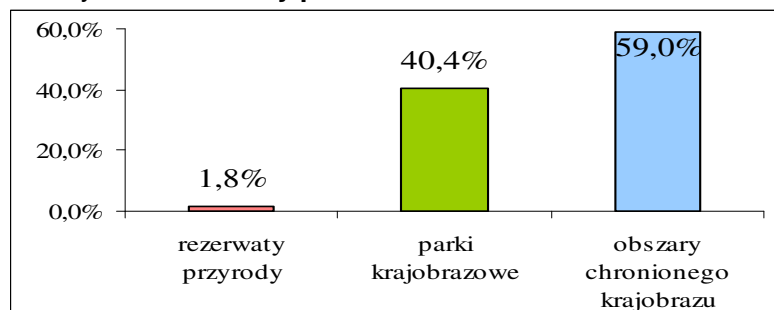
- ✓ **7** rezerwatów przyrody: Pióropusznikowy Jar, Lenki, Buki Wysoczyzny Elbląskiej, Kadyński Las, Dolina Stradanki, Nowinka, Zatoka Elbląska
- ✓ Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej
- ✓ **5** Obszarów Chronionego Krajobrazu: Jeziora Drużno, Wysoczyzny Elbląskiej Zachód i Wysoczyzny Elbląskiej Wschód, rzeki Baudy i Słobicki
- ✓ **340** pomników przyrody, w tym dąb im. Jana Bażyńskiego w Kadynach, gm. Tolkmicko i sosna pospolita „Gruba Kaśka” w Gardynach, gm. Młynary oraz pomnik przyrody „Święty Kamień” w Tolkmicku;
- ✓ **Zalew Wiślany** jako obszar Natura 2000 w gm. Tolkmicko.

Tabela 7 . **Obszary prawnie chronione na obszarze realizacji LSR w 2005 roku**

Gmina	Powierzchnia ogółem [ha]	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem [ha]	% obszarów przyrodniczo cennych	Rezerваты przyrody [ha]	Parki Krajobrazowe [ha]	Obszary chronionego krajobrazu [ha]	Użytki ekologiczne [ha]	Pomniki przyrody [szt.]	Rezerваты przyrody [%]	Parki krajobrazowe [%]	Obszary chronionego krajobrazu [%]	Użytki ekologiczne [%]
gm. Milejewo	9 555	6 661,2	69,7%	0	1 874,0	4 787,2	0	9	0,0%	28,1%	71,9%	0,0%
m. i gm. Młynary	15 709	10 459,2	66,6%	34,3	0	10 459,2	0	32	0,3%	0,0%	100,0%	0,0%
m. i gm. Tolkmicko	22 530	10 601,5	47,1%	454,7	9 319,0	1 115,0	0	299	4,3%	87,9%	10,5%	0,0%
Razem obszar	47 794	27 722	58,0%	489	11 193	16 361	0	340	1,8%	40,4%	59,0%	0,0%

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 3. **Obszary prawnie chronione na obszarze realizacji LSR**

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Najwyższy odsetek obszarów przyrodniczo cennych znajduje się na terenie Gminy **Milejewo** – **69,7%** i są to głównie obszary chronionego krajobrazu. Drugie miejsce zajmuje obszar Miasta i Gminy **Młynary** – **66,6%** powierzchni - w całości obszar chronionego krajobrazu. Najmniej obszarów prawnie chronionych znajduje się w granicach Miasta i Gminy **Tolkmicko** – **47,1%**, gdzie przeważają parki krajobrazowe. Ponad połowę powierzchni obszarów prawnie chronionych analizowanego obszaru stanowią obszary chronionego krajobrazu, ponad **40%** - parki krajobrazowe. Rezerваты przyrody stanowią tylko **1,8%** ogólnej powierzchni obszarów przyrodniczo cennych.

Tabela 8. **Obszary przyrodniczo cenne w granicach opracowania ZSRW KE**

L. p.	Nazwa obiektu	Powierzchnia [ha]	Rok utworzenia	Akt prawny	Typ Przedmiot ochrony	Gmina
REZERWATY PRZYRODY						
1.	Pióropusznikowy Jar	37,78	1962	Zarządzenie Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 28.07.1962 r. (M.P. Nr 70 poz.327)	Leśny Las świeży, partie drzewostanu bukowego i łęgu, pióropusznika strusiego	Milejewo Młynary
2.	Kadyński Las	8,11	1972	Zarządzenie Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 27.10.1972 r. (M.P. Nr 53 poz.283)	Leśny Starodrzew bukowy, jesionowy i dębowy	Tolkmicko
3.	Buki Wysoczyzny Elbląskiej	94,02	1961	Zarządzenie Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 12.12.1961 r. (M.P. Nr23 poz.8, z 1962 r.)	Leśny Buczyna pomorska z kostrzewą leśną, perlówką jednokwiatową, czosnkiem niedźwiedzim, żebrowcem górskim	Tolkmicko
4.	Lenki	9,74	1959	Zarządzenie Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z 31.10.1951r.	Leśny Starodrzew modrzewiowy i bukowy	Młynary
Obszar NATURA 2000						
1.	Zalew Wiślany	33.665,7	2004	Rozporządzenie Ministra Środowiska z 21.07.2004	Kod PLB 280010 Ochrona ptaków	Tolkmicko 851,4 ha

2.9.Uwarunkowania kulturowe

2.9.1.Dziedzictwo materialne

Tabela 9 . **Rejestr zabytków- Milejewo¹**

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data
ZABYTKI NIERUCHOME				
1.	KAMIENNIK WIELKI 8	DOM	644	15 czerwca 1973
2.	MILEJEWO	KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. STANISŁAWA	143/N	29 listopada 1961

¹ Wg bazy danych rejestru zabytków w Urzędzie Ochrony Zabytków w Olsztynie

3.	OGRODNIKI	BUDYNEK MIESZKALNY	69/19	30 maja 1957
4.	OGRODNIKI	WIATRAK	70/20	30 maja 1957
5.	POMORSKA WIEŚ	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. NIEPOKALANEGO SERCA NMP	692	21 grudnia 1973
ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE				
6.	ZAJĄCZKOWO	GRODZISKO WYŻYNNE	C-100	17 grudnia 1971

Tabela 10. Rejestr zabytków - Młynary²

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data
ZABYTKI NIERUCHOME				
1.	BŁUDOWO	KOŚCIÓŁ	651/67	12 października 1967
2.	MŁYNARSKA WOLA	Zespół Pałacowy	2/76	20 maja 1976
3.	MŁYNARY, ul. Dworcowa 33	KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. TOMASZA - RUINA WRAZ Z CMENTARZEM	619/69	28 lutego 1968
4.	MŁYNARY, ul. Słowackiego 10	BUDYNEK MIESZKALNY	438/95	20 lutego 1995
5.	MŁYNARY, ul. Słowackiego 8	BUDYNEK MIESZKALNY	422/95	24 stycznia 1995
6.	MŁYNARY, ul. Młyńska 2	BUDYNEK MIESZKALNY	421/95	24 stycznia 1995
7.	MŁYNARY, ul. Słowackiego 2-4	MŁYN WODNY - RUINA	41/78	19 czerwca 1978
8.	MŁYNARY	BUDYNEK MIESZKALNY	396/94	23 września 1994
9.	MŁYNARY	KAPLICA CMENTARNA	268/93	11 maja 1993
10.	MŁYNARY, ul. Słowackiego 6	KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. PIOTRA WRAZ Z CMENTARZEM	618/69	28 lutego 1968
11.	MŁYNARY	BUDYNEK MIESZKALNY	420/95	24 stycznia 1995
12.	MŁYNARY	UKŁAD URBANISTYCZNY STAREGO MIASTA	197/91	11 września 1991
13.	PŁONNE 7	BUDYNEK MIESZKALNY	154/90	12 maja 1990
14.	ZASTAWNO	KOŚCIÓŁ FILIALNY P.W. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA PANA JEZUSA	283/93	30 czerwca 1993
ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE				
15.	KARSZEWO	GRODZISKO	C-186	22 października 1993

Tabela 11. Rejestr zabytków - Tolkmicko³

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data
ZABYTKI NIERUCHOME				
1.	BOGDANIEC	ZESPÓŁ FOLWARKU (DOM MIESZKALNY, 4 BUDYNKI FOLWARCZNE, PARK PRZY FOLWARKU, STAW, UKŁAD DROŻNY)	507/96	10 czerwca 1996
2.	BRZEZINA	DWÓR	358	20 lutego 1971
3.	KADYNY	BUDYNEK GOSPODARCZY Z ZESPOŁU DAWNEGO DWORU	680	27 października 1973
4.	KADYNY 12A	BUDYNEK MIESZKALNY	162/90	10 września 1990
5.	KADYNY	ZESPÓŁ ZABUDOWY D. LEŚNICZÓWKI: BUD. MIESZK. Z ŁĄCZNIKIEM, BUD.INWENT.-MAG., STODOŁA I STUDNIA	A-2255	8 maja 2006
6.	KADYNY	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	694	21 grudnia 1973
7.	KADYNY	KAPLICZKA PRZYDROŻNA P.W. ŚW.	351/94	27 kwietnia 1994

² Wg bazy danych rejestru zabytków w Urzędzie Ochrony Zabytków w Olsztynie³ Wg bazy danych rejestru zabytków w Urzędzie Ochrony Zabytków w Olsztynie

		KRZYŻA		
8.	KADYNY	UKŁAD RURALISTYCZNY	145/90	13 kwietnia 1990
9.	KADYNY 1	KAPLICA P.W. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP	130/89	5 grudnia 1989
10.	KADYNY	DOM Z ZESPOŁU DAWNEGO DWORU	682	27 października 1973
11.	KADYNY	DAWNA ORANŻERIA Z ZESPOŁU DWORSKIEGO	681	27 października 1973
12.	KADYNY	RUINA KOŚCIOŁA POFRANCISZKAŃSKIEGO	26/N	2 grudnia 1959
13.	KADYNY	PAŁAC	679	27 października 1973
14.	KADYNY	BUDYNEK MIESZKALNY - POKLASZTORNY	25/N	2 lutego 1959
15.	KADYNY	ZESPÓŁ CEGIELNI: GŁÓWNY BUD.PRODUKCYJNY,BUD.MŁYNA,BU D.MIESZK,-ADM.,BUD.ŁĄCZNIKA, TOROWISKA KOLEJKI	562/98	25 marca 1998
16.	KADYNY	DĄB 1000-LETNI	30/N	21 września 1949
17.	KADYNY	BUDYNEK DAWNEJ SZKOŁY WRAZ Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM	A-2018/E	26 lutego 2003
18.	KAMIOŃEK WIELKI 30	DOM PODCIENIOWY	172/N	15 grudnia 1961
19.	ŁĘCZE 62	DOM PODCIENIOWY	415	14 października 1971
20.	ŁĘCZE 26	BUDYNEK GOSPODARCZY W ZAGRODZIE	413	14 października 1971
21.	ŁĘCZE 33	DOM MIESZKALNY - PODCIENIOWY	13/N	21 listopada 1956
22.	ŁĘCZE	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSOWEGO	410	14 października 1971
23.	ŁĘCZE 19	DOM PODCIENIOWY	411	14 października 1971
24.	ŁĘCZE 30	DOM PODCIENIOWY	414	14 października 1971
25.	ŁĘCZE 26	OBORA-STODOŁA W ZAGRODZIE NR 26	412	14 października 1971
26.	ŁĘCZE	WIEŻA WIATRAKA	416	14 października 1971
27.	NADBRZEŻE	ZESPÓŁ BUDYNKÓW I URZĄDZEŃ CEGIELNI	226/92	26 czerwca 1992
28.	NADBRZEŻE	ZESPÓŁ PARKU ZDROJOWEGO Z BRYŁĄ DOMU MIESZKALNEGO I ALEJĄ DOJAZDOWĄ	508/96	16 września 1996
29.	PODGRODZIE	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. MIKOŁAJA I MB WSPOMOŻENIA WIERNYCH	314/93	6 grudnia 1993
30.	POŁONINY	ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY Z DWOREM (OBECNĄ SZKOŁĄ), UKŁADEM ZIELENI WYSOKIEJ I UKŁADEM DROŻNYM)	506/96	23 kwietnia 1996
31.	SUCHACZ	ZESPÓŁ BUDYNKÓW I URZĄDZEŃ CEGIELNI	225/92	26 czerwca 1992
32.	SUCHACZ, ul. Zakopiańska 3	BUDYNEK SZKOŁY, D. HOTELU, WRAZ Z DZIAŁKĄ	A-2216	8 lutego 2006
33.	TOLKMICKO, ul. Kręta 3	KOŚCIÓŁ POLSKO-KATOLICKI WRAZ Z BUDYNKIEM MIESZKALNYM	192/91	17 maja 1991
34.	Tolkmicko	KAPLICA CMENTARNA	99/N	5 kwietnia 1960
35.	TOLKMICKO, ul. Szkolna 20	BUDYNEK SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 1	A-1647/O	8 listopada 1999
36.	TOLKMICKO	KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. JAKUBA APOSTOŁA	146/N	1 grudnia 1961
37.	TOLKMICKO	UKŁAD URBANISTYCZNY	27/78	14 kwietnia 1978
38.	TOLKMICKO, ul. Basztowa 3	BASZTA	100/N	5 kwietnia 1960
39.	TOLKMICKO, ul. Jagiellońska 2	BUDYNEK MIESZKALNY	363/94	28 maja 1994
40.	TOLKMICKO 41	DOM MIESZKALNY	A-1694/O	12 lipca 2000
41.	TOLKMICKO, ul. Młyńska 4	BUDYNEK MIESZKALNY	253/93	12 marca 1993
42.	TOLKMICKO, ul. Młyńska 2	BUDYNEK MIESZKALNY	254/93	12 marca 1993
43.	TOLKMICKO, ul.	BUDYNEK DWORCA WRAZ Z	448/95	12 kwietnia 1995

	Morska 4	OTACZAJĄCA DZIAŁKĄ		
44.	TOLKMICKO, ul. Portowa 5	BUDYNEK MIESZKALNY	255/93	12 marca 1993
45.	TOLKMICKO, ul. Portowa 8	BUDYNEK MIESZKALNY	429/95	1 lutego 1995
ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE				
46.	KADYNY	GRODZISKO WYŻYNNE	C-094	15 grudnia 1971
47.	KADYNY	GRODZISKO WYŻYNNE	C-092	15 grudnia 1971
48.	KAMIOŃ WIELKI	GRODZISKO	C-191	25 lutego 1994
49.	ŁĘCZE	GRODZISKO	C-184	3 września 1993
50.	ŁĘCZE	GRODZISKO WYŻYNNE	C-003	28 lipca 1948
51.	NOWINKA	GRODZISKO WYŻYNNE	C-090	15 czerwca 1971
52.	NOWINKA	CMĘTARZYSKO PŁASKIE Z OWR I OSADA OTWARTA	C-099	17 grudnia 1971
53.	SUCHACZ	OSADA NEOLITYCZNA KULTURY RZUCEWSKIEJ	C-130	12 grudnia 1983
54.	SUCHACZ	OSADA OTWARTA Z I-II OKRESU BRĄZU I OWR	C-131	12 grudnia 1983
55.	SUCHACZ	OSADA OTWARTA Z MŁODSZEJ EPOKI KAMIENIA	C-098	17 grudnia 1971
56.	TOLKMICKO	OSADA OTWARTA Z MŁODSZEJ EPOKI KAMIENIA, KULTURY CERAMIKI SZNUROWEJ	C-106	2 grudnia 1972

2.9.2. Dziedzictwo niematerialne

W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji Konferencji Generalnej UNESCO w październiku 2003r, dziedzictwo niematerialne to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki.

Ten rodzaj dziedzictwa jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości.

W związku z uwarunkowaniami historycznymi obszaru, należy stwierdzić, że dziedzictwo niematerialne dla opisywanego obszaru dopiero się tworzy. Utworzenie LGD jest szansą na utworzenie wspólnych obrzędów, uroczystości i imprez, które będą tworzyły dziedzictwo niematerialne omawianego obszaru.

2.10. Uwarunkowania historyczne

Miasto i Gmina Tolkmicko

Najstarsze ślady życia na tych ziemiach pochodzą z V wieku przed naszą erą, a można je znaleźć w Tolkmicku, Łęczu i Chojnowie; znajdują się tam grodziska i wały obronne, wykonane przez ludy bałtyjskie zwane Prusami. Grodziska budowane były na terenach zamieszkałych przez poszczególne plemiona Prusów. Od początku XIII wieku zakon Cystersów rozpoczął pokojową chrystianizację Łanzanii, do której należała Ziemia Tolkmicka. W kolejnych latach Krzyżacy, pod pretekstem chrystianizacji, podbijali ziemię Prusów. Na tereny osady Tolkmicka sprowadzili niemieckich osadników, którzy założyli miasto Tolkmicko i nadali mu prawa miejskie, zaś broniących się Prusów wraz z ich rodzinami Krzyżacy wypędzili z Łanzanii.

Badania archeologiczne wskazują na powstanie osady otoczonej wałami na wczesną epokę żelaza, to z tego okresu pochodzą ślady pobytu prasłowiańskiej ludności kultury łużyckiej. Przywilej lokacyjny osada otrzymała w 1296 roku. Około 1440 roku Tolkmicko staje się częścią Pruskiej Federacji, 14 lat później składa akt lojalności wobec polskiego króla, niestety w 1456 miasto zostaje najechane przez Zakon Teutoński i jest pod jego panowaniem aż do roku 1525. Traktat toruński reguluje kwestie granic, a wielki mistrz Albrecht Hohenzollern za dożywotnią pensję od Zygmunta Starego oddaje koronie między innymi Tolkmicko. Rok 1569 – unia lubelska, Tolkmicko staje się starostwem. W czasie Wielkiej Wojny Północnej, Tolkmicko okupowane jest przez wojska szwedzkie, w międzyczasie epidemia dżumy uśmierca połowę mieszkańców, zaś wielki pożar w roku 1767 niszczy zabudowę mieszkalną, kościół, ratusz oraz szkołę. Po I rozbiorze Polski w 1772r Tolkmicko trafia pod panowanie króla Pruskiego. Były to ciężkie lata dla Tolkmicki i jego mieszkańców, liczne choroby, pożary i powodzie przyczyniły się do pogorszenia warunków życia miejscowej ludności. Korzystnym wydarzeniem dla miasteczka było doprowadzenie utwardzonej drogi z Elbląga, przedłużenie jej do Pogrodzia i dalej oraz uruchomienie nadzalewowej linii kolejowej. Pierwsza połowa XX wieku nie przyniosła ważnych zmian dla Tolkmicki. Miasteczko egzystowało jako ośrodek rolniczo-rybacki, letników i turystów niewielu bywało, natomiast upodabiali je sobie żeglarze jachtowi, ze względu na znakomite warunki do pływania. Zimą 1945 roku przeszedł front i miasto rozpoczęło nowy okres dziejów – Tolkmicko wraca do ziem polskich.

Miasto i Gmina Młynary.

Obecna gmina Młynary położona jest na obszarze w połowie na terytorium plemienia Warmów, w połowie na terytorium plemienia Pogezan. Na terenie dorzecza Baudy, częściowo na terenie obecnej gminy Młynary, do dziś zachowały się ślady pruskich grodzisk, siedzib możnych Prusów lub miejsc kultu religijnego.

Przełomowym momentem dla Polski północnej było podporządkowanie Pomorza Polsce przez Mieszka I około roku 967 – 972. Wówczas to zapewne pierwsi Piastowie zainteresowali się sąsiednimi ziemiami Pomezanii.

W 997 roku na omawiane tereny z misją chrześcijańską przybył św. Wojciech. Misja ta zakończona śmiercią wprowadziła stan wojny pomiędzy pruskim plemieniem Pogezan a państwem Polan.

Od tego czasu tereny Prus często znajdowały się w stanie wojen. Podbój Prus przez Zakon rozpoczął się w 1231 roku i trwał do 1285 roku.

Od 1274 roku Zakon krzyżacki przystąpił do budowy państwa zakonnego na podbitym terytorium. Na podbitych terenach pruskich Zakon ustanowił ośrodki władzy zwane komturiami. Na omawianym terenie powstała w 1246 roku komtura elbląska. Do komturii elbląskiej, należała też Górna Pogezania, zwana *Ober landem*, rozciągającą się na Wzniesieniach Elbląskich. Od północno- wschodniej strony graniczyła z państwem biskupim – Warmią. Po zakończonym podboju Prus na początku XIII wieku na lewym brzegu Pasłęki i w dorzeczu rzeki Baudy powstały liczne wsie i folwarki

W 1327 roku komtur elbląski Herman von Oettingen nadał przywilej lokacyjny, na podstawie którego założono miasto Młynary na prawie chełmińskim.

Okres od założenia miasta do połowy XV w. to spokojne czasy bez wojen. Mieszkańcy Młynar utrzymywali się z rolnictwa i browarnictwa, drobnego rzemiosła i handlu. Miasto należało do uboższych. W roku 1440 Młynary wraz z Morągiem, Pasłękiem, Miłakowem i Tolkmickiem przystępują do Związku Pruskiego. Przywódcą Związku Pruskiego był Jan Bażyński, który to w roku 1455 w zamian za pomoc pieniężną na prowadzenie wojny z zakonem dał radzie miejskiej Elbląga Tolkmicko, Zajaczkowo, Zastawno i Młynary.

Miasto Młynary bardzo często nawiedzały pożary, a od początku XVII wieku dość często zaraza, która dziesiątkowała ludność. Oprócz tego najazd szwedzki przyczynił się do dewastacji i tak uboższego miasteczka.

W 1699 r. uruchomiona zostaje stała pocztowa linia konna biegnąca z Królewca do Kwidzyna. W 1751r. miasto liczyło 969 osób, a już po wojnie siedmioletniej w 1760 r. liczba ludności spadła do 676 osób.

Kolejna wojna, która przeszła przez nasze tereny była zasługą Fryderyka Wilhelma III, który wdał się w konflikt z Napoleonem I Bonaparte w 1806 roku.

Okupacja francuska była dla ludności kolejnym ciosem. Do połowy XIX wieku zarazy na zmianę z pożarami przyczyniają się do degradacji miasteczka. W połowie XIX wieku wprowadzono na teren Prus kolej żelazną co przyczyniło się do wzrostu produkcji i handlu.

W 1914 roku wybuchła I wojna światowa, która zakończyła się klęską Cesarstwa Niemiec. Odradza się II Rzeczpospolita, na mocy Traktatu Wersalskiego z 1919 roku, w 1920 roku odbywa się Plebiscyt, w wyniku którego zdecydowana większość obszaru na którym się znajdujemy znalazła się we władaniu niemieckim, W 1933 roku ogarnia te ziemie noc hitlerizmu zakończona II wojną światową. W wyniku przegranej Niemiec hitlerowskich tereny te przejmują Rosjanie. Dotychczasowi mieszkańcy tej ziemi częściowo uciekli przed nacierającymi Rosjanami. Ci, którzy pozostali mogli dobrowolnie wyjechać do tzw. strefy okupacyjnej Niemiec. Pozostałych deportowano w latach 1946-47 do tej strefy. W ich miejsce zaczęła napływać ludność polska z terenów Polski centralnej oraz Bieszczad przesiedlanych w ramach operacji Wisła-1947. W maju 1945 roku władze 3 Frontu Białoruskiego przekazały władzę na terenie byłych Prus Wschodnich przedstawicielowi polskiej administracji. Od tego czasu datuje się władanie Polski tymi terenami.

Zniszczenia na naszych terenach były ogromne. Polska władza musiała borykać się z odbudową i zasiedleniem terenów.

W chwili obecnej pomimo upływu 19 lat nasze tereny należą do uboższych w naszym kraju i ich szansą na polepszenie bytu jest położenie geograficzne, bogactwo flory i fauny, które możemy wykorzystać aktywizując mieszkańców w pracach LGD Wysoczyzny Elbląskiej.

Gmina Milejewo

Milejewo (staroniemieckie Trunz) jest niewątpliwie osadą o starej pruskiej metryce. Dowodzi tego między innymi nazwa pochodzenia pruskiego. Wieś powstała w miejscu najwyższych wypiętrzeń Wyżyny Elbląskiej, w pobliżu jej największej góry Maślanej (197 m n.p.m.).

Wieś zasiedlona została przez 10 osadników, sołtysa i proboszcza . Niwa domowa usytuowana była w centrum gruntów. Zabudowa średniowiecznej wsi rozłożona była wokół podłużnego owalnego placu i tworzyła typ wsi owalnicowej, długości około 700 m.

W omawianym okresie formę monumentalną we wsi miała jedynie budowla sakralna, postawiona w materiale nietrwałym – w drewnie.

Zachowana do dziś (z pewnymi korektami) forma architektoniczna jest realizacją sprzed 1389r.

Już w latach 1300 – 1303 stała we wsi karczma zlokalizowana po północnej stronie drogi. Brak jest przekazów o istnieniu tam młyna, czy innych urządzeń gospodarczych.

Liczba 12 zagród we wsi przetrwała do 1588 roku. Sto lat później (1684r) powiększyła się do 13 zagród. W tym roku notowanych jest we wsi 5 ogrodników. Rewizja terytorium z 1715 r. mówi już o 17 domach ogrodników przy niezmięnionej ilości 13 gospodarstw. Do roku 1758 liczby te zostały niezmięnione.

Na początku XIX w. (1804r) ilość gospodarstw wzrosła do 16, domów ogrodników było 30.

Łącznie ze służbowymi (proboszcza, organisty i 2 pasterzy) stało we wsi 50 domów mieszkalnych.

Głównym elementem , tłumaczącym ten rozwój ilościowy zabudowy, był niewątpliwie przebieg przez wieś ważnego szlaku komunikacyjnego, który w nowopowstałym państwie pruskim awansowało do rangi głównej trasy, łączącej jego stolicę z zachodnimi państwami niemieckimi. W krótkim też czasie była największą i najważniejszą wsią Wyżyny Elbląskiej.

Liczba oraz wielkość zagród jest wynikiem procesu, jaki zachodził w późniejszym czasie – głównie poczynając od XVII w. Zdecydowało to również o kompozycji poszczególnych zagród w ramach obu stron drogi, charakteryzującej się nieregularnymi wielkościami parcel.

W roku 1871 w Milejewie otwarto agenturę pocztową.

Prawdziwe przemiany w strukturze układu przestrzennego spowodowała przebudowa drogi do Majewa na szosę asfaltową w 1909r.

Uformowany przez dokonaną w początku XX w. regulację sieci drożnej - układ wielodrożnicy pozostał prawie niezmieniony do dzisiaj. Zadecydowała o tym topografia, krępująca rozwój przestrzenny i powodująca dalsze zagęszczenie zabudowy.

Nowopowstałe domy to budynki głównie o charakterze użyteczności publicznej – bank spółdzielcy, apteka, trzy pawilony handlowe – stawiane w pobliżu rozwidlenia dróg.

II.3. Ocena demograficzno-gospodarcza obszaru LGD

3.1 Charakterystyka ludności zamieszkującej obszar objęty LSR

Powojenne przesiedlenia ludności spowodowały lukę cywilizacyjną i przerwanie ciągłości kulturowej obszaru. Ludność zamieszkująca obszar LGD to w większości ludność ukraińska, która została przesiedlona z regionu Bieszczad w ramach Akcji Wisła na teren gminy Milejewo i Młynary.

3.2 Potencjał demograficzny

Obszar opracowania wg stanu na 31 grudnia 2006 roku faktycznie zamieszkiwało **14.348** osób i w stosunku do 1995 roku zaobserwowano spadek o **280** osób, tj. **1,9%**. W tym samym okresie w województwie ubyło **25.540 osób (1,8%)**, w kraju **483.920 osób (1,3%)**.

Wskaźnik gęstości zaludnienia w 2006 roku dla obszaru opracowania wyniósł **31** osób na km² i był wyjątkowo niski. Najmniej zaludnionym obszarem jest Miasto i Gmina Młynary. Najwyższy wskaźnik zaludnienia wykazuje Miasto i Gmina Tolkmicko, gdzie wskaźnik ten wyniósł **32** osoby na km². Średnia gęstość zaludnienia w województwie warmińsko-mazurskim wynosi **59** osób na km², w kraju – **122** osoby na km². Na obszarze opracowania jest **40** sołectw, 55 miejscowości wiejskich i **2** małe miasta. Średnio jedna miejscowość wiejska liczy **177** mieszkańców, w województwie – **151** mieszkańców, w kraju – **278** mieszkańców.

Najwyższy udział ludzi młodych w strukturze wieku ekonomicznego ma Miasto i Gmina Młynary (**25,4%**), najniższy – Miasto i Gmina Tolkmicko (**21,8%**). Najwięcej ludzi w wieku poprodukcyjnym ma Miasto i Gmina Młynary (**14,3%**), najmniej – Gmina Milejewo (**11%**).

Najmniej korzystny wskaźnik liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym występuje w Mieście i Gminie Młynary (**66**).

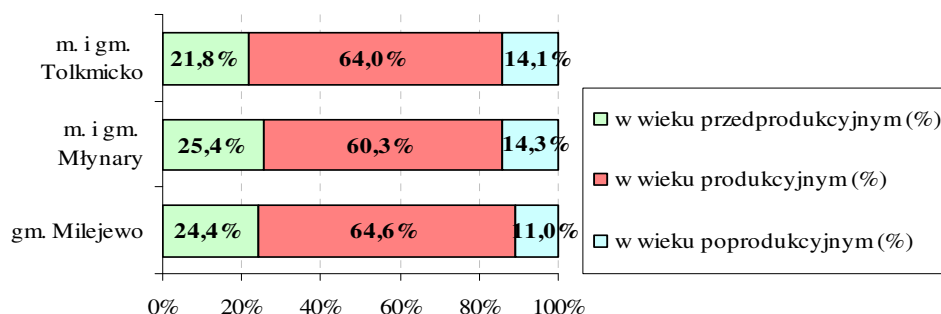
Tabela 12. Podstawowe dane z zakresu demografii - stan w dniu 31.XII.2006 r.

Gmina	Liczba ludności ogółem	w wieku przedprodukcyjnym (osoby)	w wieku produkcyjnym (osoby)	w wieku poprodukcyjnym (osoby)	w wieku przedprodukcyjnym (%)	w wieku produkcyjnym (%)	w wieku poprodukcyjnym (%)	nieprodukcyjni na 100 produkcyjnych	w wieku niemobilnym
gm. Milejewo	3 028	733	1 942	331	24,4%	64,6%	11,0%	55	
m. i gm. Młynary	4 643	1 169	2 779	660	25,4%	60,3%	14,3%	66	
m. i gm. Tolkmicko	6 679	1 462	4 288	947	21,8%	64,0%	14,1%	56	
Razem obszar	14 348	3 364	9 009	1 938	23,5%	63,0%	13,5%	59	
Województwo	1 426 883	312 401	920 645	193 837	21,9%	64,5%	13,6%	55	
Kraj	38 125 479	7 660 567	24 481 670	5 983 242	20,1%	64,2%	15,7%	56	

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 5. Struktura wieku ekonomicznego ludności w 2006 roku

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Wszystkie gminy objęte projektem należą do gmin zagrożonych bezrobociem strukturalnym. Stan bezrobocia w latach 2004-2005 w ujęciu gmin z uwzględnieniem ilości mężczyzn i kobiet przedstawia tabela nr 12

Z analizy danych wynika, że w 2005 roku w stosunku do 2004 roku liczba bezrobotnych na analizowanym obszarze spadła o **226** osób, tj. o **12%**, co należy uznać za zjawisko bardzo pozytywne, świadczące o aktywizacji gospodarczej obszaru.

Spadek odnotowano we wszystkich gminach, największy – o **108** osób zanotowano na obszarze Miasta i Gminy Tolkmicko, najmniejszy na obszarze Gminy Milejewo – o **43** osoby.

Liczba bezrobotnych kobiet zamieszkujących obszar opracowania zmalała o **129**, tj. o **13,4%**, natomiast mężczyzn o **97**, tj. o **10,6%**.

Największa dynamika spadku bezrobocia zanotowana została w Mieście i Gminie Młynary (**86,7%**). W odniesieniu do płci bezrobotnych, największa dynamika spadku wśród mężczyzn wystąpiła również na obszarze Miasta i Gminy Młynary (**85,1%**), natomiast wśród kobiet – na obszarze Gminy Milejewo (**81,0%**). Na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego dynamika spadku wyniosła **92,9%**, w tym mężczyzn **92,0%** i kobiet **93,8%**, a na poziomie kraju, w analizowanym okresie, dynamika spadku bezrobotnych wyniosła **92,4%**, w tym mężczyzn **89,9%** i kobiet **94,8%**.

Tabela 13 .Aktualny poziom bezrobocia wg danych uzyskanych w PUP w Elblągu
koniec 2007r

JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE	LATA		DYNAMIKA WZROSTU/ SPADKU w %	Z OGÓŁEM W XII 2007 r.			
	XII 2006	XII 2007		KOBIETY	Z PRAWEM DO ZASIŁKU	POWYŻEJ 50 LAT	DŁUGOTRWALE BEZROBOTNE
TOLKMICKO (MIASTO I GM)	721	528	-27	317	70	108	373
MILEJEWO	278	234	-16	142	52	45	142
MŁYNARY (MIASTO I GM)	382	271	-29	166	37	36	190
POWIAT ELBLĄSKI	5910	4344	-26	2650	736	761	2862

Źródło: Dane z PUP w Elblągu.

3.3 Potencjał gospodarczy obszaru

Gospodarka

Obszar projektu obejmuje gminy słabo zaludnione, słabo uprzemysłowione i słabo zurbanizowane.

Najwyższy wskaźnik ilości podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności osiągnięto na obszarze Miasta i Gminy Tolkmicko – **65**, najniższy na obszarze Miasta i Gminy Młynary – **54** podmioty. Na uwagę zasługuje fakt, że żadna z analizowanych gmin nie osiągnęła wskaźnika krajowego, a także wskaźnika wojewódzkiego.

Mimo, że wskaźniki z zakresu przedsiębiorczości dla gmin objętych projektem nie są zadawalające, obserwuje się w części gmin wzrost zainteresowania podejmowaniem pracy „na własny rachunek” i związanego z tym ryzyka w zakresie zakładania, prowadzenia i zarządzania własnym przedsiębiorstwem. Zjawisko to świadczy o zwiększającym się zakresie zachowań przedsiębiorczych wśród określonych grup społecznych, dążących do samodzielnego kształtowania dróg własnego rozwoju osobowego i zawodowego.

Wykres nr 6. **Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców - osób fizycznych w poszczególnych gminach w 2006 r.**

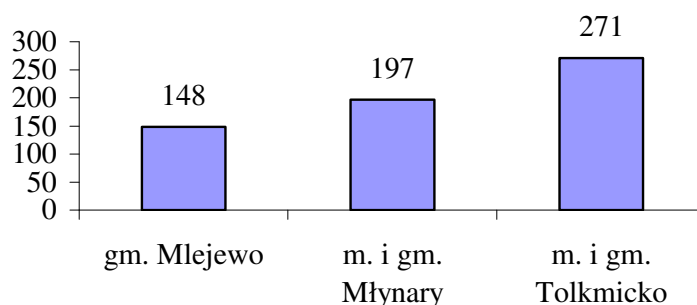

Tabela nr 14. **Trendy w liczbie podmiotów gospodarczych**

	Obszar LSR	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Polska
Sekcja A - rolnictwo	↓	↓	↑
Sekcja D - przetwórstwo przemysłowe	↓	↑	↑
Sekcja F - budownictwo	↓	↑	↑
Sekcja G - handel	↓	↓	↑
Sekcja H - hotele i restauracje	↑	↑	↑
Sekcja - transport i łączność	↓	↓	↑
Sekcja K - obsługa nieruchomości	↑	↑	↑
Sekcja M - edukacja	↑	↑	↑
Sekcja N - zdrowie i opieka społeczna	↑	↑	↑
Sekcja - działalność usługowa	↑	↑	↑

3.4. Podsumowanie potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru LGD

Spółeczeństwo obszaru jest stosunkowo młode w porównaniu z województwem i krajem. Świadczy o tym znaczny udział liczby i wskaźnika ludności w wieku przedprodukcyjnym wynoszący **23,5%**.

Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest wysokie tempo spadku liczby ludności. Wywołane jest to malejącym przyrostem naturalnym i rosnącą migracją, co skutkuje zmianami w strukturze wiekowej ludności.

Wskaźnik migracji jest wyjątkowo niekorzystny. Tempo wzrostu wskaźnika migracji jest dużo wyższe niż w województwie i kraju.

Poprawie ulega, w skali obszaru, równowaga płci i dysproporcje są znacznie niższe niż w podregionie, województwie i kraju.

Zmniejsza się liczba zawieranych małżeństw. Wskaźnik zawieranych małżeństw jest niższy niż w województwie i kraju i tempo spadku jest znacznie wyższe niż w województwie i kraju.

Występuje przewaga ludności wiejskiej w ogólnym stanie ludności obszaru.

Potencjałem rozwojowym jest stosunkowo młode społeczeństwo, na co wskazuje struktura ludności.

Problemem jest nadal wysoki wskaźnik migracji, spadek liczby ludności i niski poziom wykształcenia mieszkańców obszaru.

Gospodarkę obszaru cechuje przewaga małych firm, wzrost w ostatnich latach liczby podmiotów gospodarczych, w tym w sekcji hotele i restauracje, obsługa nieruchomości i firm, edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna, działalność usługowa. Spadek odnotowano w rolnictwie, przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu, transporcie i łączności. Dominującą sekcją jest handel (**23,7%**) i przetwórstwo przemysłowe (**14,4%**), obsługa nieruchomości (**13,1%**).

Rolnictwo cechuje bardzo wysoki poziom koncentracji ziemi, produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Spółeczeństwo cechuje niski wskaźnik przedsiębiorczości.

Bezrobocie w ostatnich latach spadło, przy czym dynamika spadku była wyższa niż w województwie i kraju, co jest zjawiskiem pozytywnym.

4. Specyfika obszaru

Lokalna Grupa Działania „Wysoczyzna Elbląska” ma olbrzymi potencjał do wykorzystania. Wyjątkowo interesujące położenie geograficzne, unikalność przyrody, transport wodny, bogate dziedzictwo przyrodnicze, sprawiają, iż istnieje wiele możliwości działania.

Członkowie LGD wyznaczyli sobie cztery główne kierunki działania;

- Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych regionu LGD-Wysoczyzny Elbląskiej
- Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD - Wysoczyzny Elbląskiej w oparciu o produkty lokalne i rzemiosło;
- Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD
- Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD - Wysoczyzny Elbląskiej

Jedna trzecia powierzchni LGD pokryta jest lasami, co stwarza doskonałe warunki dla wypoczynku. Atrakcyjność obszaru podnosi znaczna ilość miejsc noclegowych. Ponadto, znaczny odsetek podmiotów gospodarczych świadczących drobne usługi oraz handel detaliczny sprawia, że łatwo będzie dostosować się mieszkańcom z gmin tworzących LGD do nowego profilu gospodarki, skupionego na obsłudze turystów.

Infrastruktura turystyczna i około turystyczna obejmuje obiekty i urządzenia świadczące usługi zarówno na rzecz ludności miejscowej jak i turystów. Ważne elementy to baza noclegowa i gastronomiczna, infrastruktura towarzysząca oraz dostępność komunikacyjna.

Na obszarze Stowarzyszenia są 2 hotele- „Pod Srebrnym Dzwonem” i „Kadyny Country Club”, restauracja „Oberża Cesarska” znajdujące się w Kadynach gm. Tolkmicko. Poza tym są pensjonaty i gospodarstwa agroturystyczne. Łącznie na obszarze LGD jest 204 miejsc noclegowych. Brak jest pól biwakowych, pól namiotowych i kempingowych.

Diagnoza stanu pod względem wielkości i standardu bazy noclegowej na obszarze LGD, rodzaju i funkcji spełnianych przez bazę gastronomiczną oraz obiekty świadczące usługi towarzyszące, także ocena możliwości dojazdowych stanowią punkt wyjścia do wskazania najważniejszych potrzeb inwestycyjnych i kierunków rozwoju.

Prowadzenie większej ilości gospodarstw agroturystycznych spowodowane jest przede wszystkim rolniczym charakterem tego rejonu. W strukturze wiekowej omawianych gmin dominuje ludność w wieku produkcyjnym i uzasadnione jest szukanie alternatywnego źródła dochodu w postaci prowadzenia gospodarstw agroturystycznych. W tym celu przeprowadzane będą liczne szkolenia, które mają zachęcić mieszkańców do rozpoczęcia tego typu działalności.

Pobyt turystów uatrakcyjniany jest poprzez plażowanie nad Zalewem Wiślanym, organizację jazdy konnej, wycieczek z gospodarzem, spotkań z twórcami ludowymi, przejażdżek bryczką oraz spotkań przy ognisku czy grillu. Jako najważniejsze zalety oferty agroturystycznej wymieniane są produkty prosto z gospodarstwa, cisza i spokój, położenie na czystym ekologicznym terenie - malownicze lasy obfitujące w grzyby, jagody i zioła, wzgórza, potoki, rzeki, stawy, Zalew Wiślany.

Ważnym uzupełnieniem bazy noclegowej jest oferta gastronomiczna, tzw. infrastruktura żywieniowa. Składają się na nią restauracje, zakłady gastronomiczne, zajazdy, bary.

Serwowane są obfite, regionalne przysmaki oraz istnieje możliwość zamawiania ulubionych dań.

Na terenie LGD Wysoczyzna Elbląska znajdują się obiekty tj. stacje benzynowe, sklepy spożywcze, gabinety kosmetyczne, przychodnie lekarskie, banki, bankomaty, warsztaty naprawcze pojazdów.

Bliskość 140 tys. miasta Elbląga stwarza na obszarze LGD Wysoczyzny Elbląskiej duże możliwości dla tak zwanej turystyki weekendowej. Trzeba stworzyć warunki dla czynnego wypoczynku Elblążan na naszym obszarze i skierować strumień turystów z Polski i zagranicy a wypoczywających na Mierzei Wiślanej na obszar LGD Wysoczyzna Elbląska. Potrzeba jest budowy infrastruktury turystycznej na okres lata i zimy.

Walory przyrodnicze, istniejąca baza turystyczna, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, wykorzystane zostaną w rozwoju obszaru LGD. Planowany rozwój bazy turystycznej i około turystycznej przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności obszaru oraz do znalezienia przez mieszkańców obszaru LGD pozarolniczych źródeł dochodu. Dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze promowane będzie poprzez imprezy odbywające się na obszarze LGD, materiały promocyjne. Szczegóły dotyczące wykorzystania specyfiki obszaru znajdują się w opisie celów ogólnych i szczegółowych.

III. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR

SWOT (Siły, Słabości, Szanse, Zagrożenia):

SIŁY (STRENGTHS) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć pozytywny wpływ na rozwój obszaru LGD, wyróżniające go w sposób korzystny w otoczeniu, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających.

SŁABOŚCI (WEAKNESSES) – wewnętrzne czynniki mające lub mogące mieć negatywny wpływ na rozwój obszaru LGD, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń, braki w potencjałach, obniżające pozycję powiatu zarówno w oczach mieszkańców jak i podmiotów zewnętrznych.

SZANSE (OPPORTUNITIES) – czynniki w otoczeniu sprzyjające lub mogące sprzyjać rozwojowi obszaru LGD, umożliwiające eliminowanie słabości, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju.

ZAGROŻENIA (THREATS) – czynniki w otoczeniu utrudniające lub mogące utrudniać rozwój obszaru LGD, stanowiące bariery w przełamywaniu dzisiejszych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia społeczności lokalnej dziedzinach.

Analiza SWOT jest spójna z przedstawionym powyżej opisem obszaru LGD.

1. TURYSTYKA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Waga	Silne strony	Waga	Słabe strony
10	Rozwijający się sektor usług czasu wolnego na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska – zainteresowanie walorami wypoczynkowymi ze strony osób odwiedzających na obszarach wiejskich;	10	Słabo rozbudowana infrastruktura turystyczna, sportowa oraz kulturalna;
10	Atrakcyjna architektura krajobrazu;	10	Brak kapitału finansowego
10	Zróżnicowane walory turystyczne umożliwiające rozwój oferty dla różnych grup turystów, aktywna promocja obszaru LGD	9	Brak promocji turystycznej obszaru oraz produktów lokalnych
9	Rosnące znaczenie agroturystyki w ofercie regionu;	9	Zbyt wolny rozwój drobnej gastronomii;
9	Bogate dziedzictwo kulturowe	9	Niewystarczające oznakowanie atrakcji turystycznych;
8	Specyficzny klimat (Syberia Polski) sprzyjający zdrowemu wypoczynkowi	8	Nie w pełni wykorzystane walory środowiskowe
8	Uprawianie sportów letnich, zimowych ;	8	Brak małej architektury turystycznej – punkty widokowe, miejsca odpoczynku, kładki, zagospodarowanie szlaków turystycznych, szlaki konne, narciarskie trasy biegowe, trasy rowerowe, spacerowe itp.
8	Brak przemysłu i zanieczyszczeń;	8	Mało zróżnicowana oferta turystyczna;
7	Nie wyeksploatowany wizerunek regionu;	6	Mała ilość miejsc noclegowych;
7	Posiadanie wspólnie wypracowanej wizji rozwoju obszaru LGD;	6	Słaba znajomość języków obcych;
5	Bliskość atrakcji turystycznych (Frombork, Malbork, Gdańsk, Elbląg, Kanał Elbląski);	6	Brak innowacji w ofercie turystycznej.
5	Transport wodny z Tolkmicka do Krynicy Morskiej, Elbląga, Fromborka, Gdańska, Kaliningradu;		
5	Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna;		

waga	szanse	waga	Trudności, zagrożenia
10	Oś LEADER oraz funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania szansą rozwoju w sferze turystycznej;	10	Niestabilne i niespójne prawo i przepisy fiskalne nieprzyjazne dla rozwoju przedsiębiorczości indywidualnej i rodzinnej;
9	Zaangażowanie wielu osób i środowisk na rzecz LGD;	10	Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych – duża biurokracja – zagrożenie szczególnie istotne dla osób fizycznych i małych organizacji pozarządowych (wkład własny, zasada refundacji, nadmierna sprawozdawczość).
9	Wzrost zapotrzebowania na oryginalną i przystępną cenowo ofertę wypoczynku;	8	Konkurencja ze strony innych regionów;
9	Wzrost zamożności klasy średniej;	6	Zmieniające się trendy w turystyce;
8	Wzrost liczby turystów zagranicznych;	5	Rosnące tempo rozwoju technologii wymagające ponoszenia znaczących nakładów na rozwój produktów i usług oraz podtrzymywanie konkurencyjności oferty.
8	Zapotrzebowanie na turystykę kulturową i alternatywną;		
8	Wzrost popularności turystyki aktywnej, weekendowej		
7	Środki strukturalne Unii Europejskiej, dostępne również w zakresie rozbudowy infrastruktury turystycznej.		
5	Bliskość ośrodków miejskich (Elbląg, Malbork, Gdańsk, Olsztyn)		

2. PRODUKT LOKALNY I TRADYCJE

waga	Silne strony	waga	Słabe strony
9	Rosnące znaczenie agroturystyki w ofercie regionu, dla której produkty ekologiczne i tradycyjne mogą być uzupełnieniem propozycji dla turystów;	10	Brak kształcenia młodych pokoleń w zakresie obsługi ruchu turystycznego, znajomości języków obcych, ginących, tradycyjnych zawodów, folkloru lokalnego;
9	Specyficzny klimat (Syberia Polski) sprzyjający zdrowemu wypoczynkowi	10	Niewystarczająca promocja produktów regionalnych;
9	Brak przemysłu i zanieczyszczeń;	9	Brak wiedzy na temat kreowania, wykorzystania produktu lokalnego i jego promocji wśród społeczności wiejskiej;
7	Zaradność, pracowitość społeczności lokalnej;	8	Brak sieci przetwórstwa rolno-spożywczego;
7	Posiadanie wspólnie wypracowanej wizji rozwoju obszaru LGD;	8	Brak kapitału finansowego.
5	Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna;		
5	Bliskość ośrodków miejskich (Elbląg, Malbork, Gdańsk, Olsztyn)		
waga	szanse	waga	Trudności, zagrożenia
10	Oś LEADER oraz funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania – Wysoczyzna Elbląska szansą rozwoju w sferze produktów lokalnych i tradycyjnych;	10	Niestabilne i niespójne prawo i przepisy fiskalne nieprzyjazne dla rozwoju przedsiębiorczości indywidualnej i rodzinnej;
10	Zaangażowanie wielu osób i środowisk na rzecz LGD w tym producentów i twórców;	10	Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych – duża biurokracja – zagrożenie szczególnie istotne dla osób fizycznych i małych organizacji pozarządowych (wkład własny, zasada refundacji, nadmierna sprawozdawczość).
8	Wzrost zamożności klasy średniej – popyt na żywność ekologiczną i tradycyjne wyroby		

7	na terenie dużych aglomeracji miejskich;	9	Wysokie koszty wytwarzania żywności ekologicznej, skąpy rynek zbytu, wprowadzanie żywności modyfikowanej genetycznie (GMO).
7	Wzrost liczby turystów zagranicznych;		
6	Odbudowa tradycji ludowych		
6	Wzrost zapotrzebowania na usługi i konsumpcję;		

3. SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

waga	Silne strony	waga	Słabe strony
10	Aktywne działanie mieszkańców i ich gościnność	10	Duży odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej oraz niskie dochody społeczności lokalnej;
9	Oś LEADER oraz funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania szansą rozwoju w sferze społecznej;	8	Zubożenie części społeczeństwa, zwłaszcza zamieszkującej obszary wiejskie;
9	Potencjał wykształconych, aktywnych ludzi;	8	Emigracja zarobkowa;
7	Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców LGD;	8	Niechęć do działań społecznych części społeczności lokalnej.
8	Prężnie działające organizacje pozarządowe;	7	Roszczeniowa postawa części społeczeństwa;
7	Doświadczenie w pozyskiwaniu i zagospodarowaniu zewnętrznych środków pomocowych;	5	Niewielka liczba projektów realizowanych w partnerstwie;
7	Zbliżona charakterystyka gmin tworzących LGD – również pod względem społecznym – zwielokrotniony potencjał ludzki i operacyjny;	5	Niska dostępność do Internetu, niewielka liczba kafejek internetowej;
7	Patriotyzm lokalny mieszkańców, przywiązanie do lokalnej tradycji	5	Niewystarczająca promocja idei wolontariatu;

7	i kultury. Uaktywnienie społeczeństwa przez działania LGD		
waga	szanse	waga	Trudności, zagrożenia
9	wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie zdrowego trybu życia i aktywności fizycznej;	10	Emigracja młodych ludzi i fachowców za granicę;
9	Rozwój edukacji – zwracanie coraz większej uwagi na kształcenie ustawiczne oraz wyższe wykształcenie;	9	Przejmowanie części negatywnych zachowań z otoczenia – konsumpcjonizm, zmiana wartości;
9	Rozwój intelektualny i wzrost znajomości języków obcych;	8	Występujący zanik solidarności społecznej i pomocy sąsiedzkiej;
7	Rosnąca ilość osób podejmujących studia wyższe.	7	Utrwalanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego;
		6	Niż demograficzny, starzejące się społeczeństwo;
		7	Niewystarczające wsparcie finansowe dla instytucji pozarządowych;
		7	Skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania środków pomocowych – duża biurokracja – zagrożenie szczególnie istotne dla małych organizacji pozarządowych (wkład własny, zasada refundacji, nadmierna sprawozdawczość).

4. ŚRODOWISKO NATURALNE

waga	Silne strony	waga	Słabe strony
10	Unikalne bogactwo przyrodniczo-krajobrazowe;	10	Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa;
10	Zalew Wiślany i naturalne zbiorniki wodne;	9	Potrzeba efektywniejszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
10	Atrakcyjne położenie geograficzne(specyficzny klimat syberyjski)	9	Niewystarczająca ilość działań w zakresie ochrony przyrody i czystości terenu;
10	Czyste środowisko naturalne;	9	Niewystarczająca długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej;
9	Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej		
9	Obszary chronionego krajobrazu.		
8	Prężnie działające organizacje pozarządowe;		
8	Zbliżona charakterystyka gmin tworzących LGD – również pod względem społecznym – zwielokrotniony potencjał ludzki i operacyjny.		
waga	szanse	waga	Trudności, zagrożenia
10	Działalność programów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 – możliwość realizacji projektów z zakresu ochrony ekosystemów na obszarach nieurbanizowanych;	10	Wysokie koszty inwestycji w ochronę środowiska;
		10	Wysokie koszty realizacji i długi okres zwrotu kosztów dla inwestycji wykorzystujących energię odnawialną;
		9	Bariery mentalne wśród części społeczeństwa w zakresie dostosowania się do zasad ochrony środowiska.
10	Priorytetowe traktowanie kwestii środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju przez instytucje unijne;	8	Niski poziom wiedzy nt produkcji i możliwości zbytu zdrowej żywności

9	Wzrost kosztów tradycyjnych źródeł energii – potrzeba ekonomiczna poszukiwania technologii wykorzystujących energię odnawialną;		
9	Popyt na żywność wysokiej jakości;		

Podsumowanie analizy SWOT

Analiza SWOT przedstawia kluczowe czynniki wpływu na obszar objęty strategią z podziałem na cztery obszary priorytetowe. Dla uszeregowania siły oddziaływania czynników na rozwój obszaru LGD, dokonano podczas konsultacji społecznych oceny wpływu poszczególnych czynników. Założono skalę ocen od 1 – czynnik o nikłym wpływie do 10- czynnik o bardzo silnym wpływie na rozwój obszaru LGD.

IV Cele ogólne i szczegółowe LSR oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia

Lokalna Strategia Rozwoju LGD- Wysoczyzna Elbląska zawiera cztery cele ogólne, wynikające z wizji rozwoju obszaru:

- 1. Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD –Wysoczyzna Elbląska**
- 2. Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD –Wysoczyzna Elbląska w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło**
- 3. Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD –Wysoczyzna Elbląska,**
- 4. Rozwój społeczności lokalnej na obszarze LGD –Wysoczyzna Elbląska;**

Są to cele o charakterze strategicznym, długim horyzoncie realizacji.

Korespondują z celami Osi 4 Leader, określonymi w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013:

- poprawa jakości życia,
- różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy,
- aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi,
- polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja,
- poprawa samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym.

Relacje pomiędzy celami ogólnymi LSR a celami Osi 4 Leader wyglądają następująco:

<div> <div>LSR</div> <div>PROW 2007-2013 Oś 4 Leader</div> </div>	Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD –Wysoczyzna Elbląska;	Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD –Wysoczyzna Elbląska; w oparciu o produkty lokalne	Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD – Wysoczyzna Elbląska;	Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD –Wysoczyzna Elbląska;
poprawa jakości życia				
różnicowanie działalności gospodarczej, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy				
aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego				
zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi				
polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja				
poprawa samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym				

Cele ogólne zawierają cele szczegółowe, o krótszym okresie realizacji, które dostarczają informacji w jaki sposób będą osiągane cele ogólne. Plan operacyjny Lokalnej Strategii Rozwoju zamykają przedsięwzięcia. Mają one postać lokalnych programów, do realizacji których zaproszone są wszystkie podmioty działające na terenie Lokalnej Grupy Działania – Wysoczyzna Elbląska. Każdy z nich, bez względu na status, formę prawną, czy też obszar działania może we własnym zakresie przyczynić się do realizacji danego przedsięwzięcia, a tym samym celów szczegółowych i ogólnych LSR. Ten wpływ partnerów lokalnych będzie najsilniejszy poprzez zgłaszanie i realizowanie projektów w ramach LSR, zgodnie z kategoriami finansowymi:

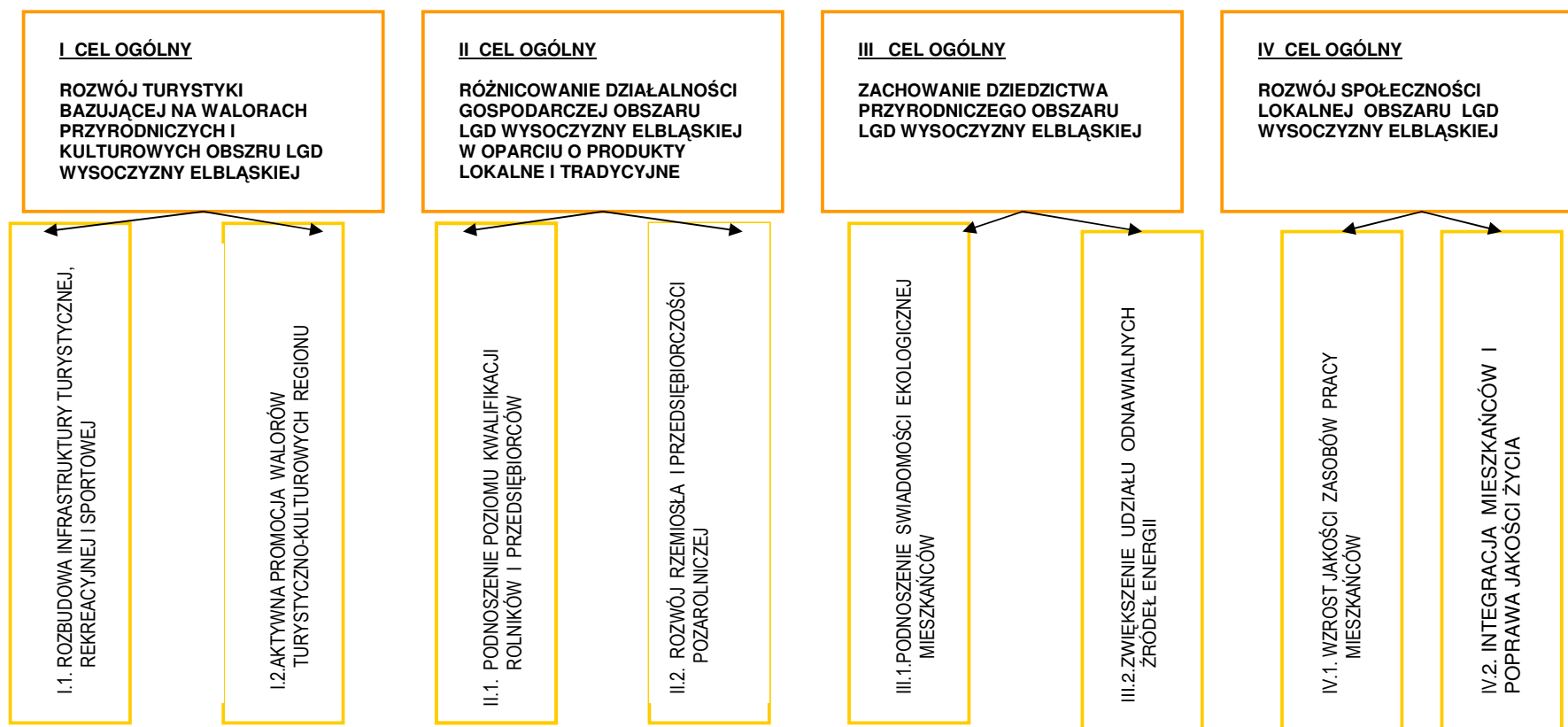
- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- odnowa i rozwój wsi,
- małe projekty,
- funkcjonowanie LGD – nabywanie umiejętności i aktywizacja,
- wdrażanie projektów współpracy.

Drzewo celów Lokalnej Strategii Rozwoju LGD – Wysoczyzna Elbląska :

MISJA

Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzny Elbląskiej brzmi;

„ LGD - Wysoczyzna Elbląska ma aktywizować mieszkańców obszaru na rzecz wykorzystania jej unikalnych atutów przyrodniczych dla rozwoju i promocji turystyki”

Przedsięwzięcia Lokalnej Strategii Rozwoju LGD – Wysoczyzna Elbląska:

CELE OGÓLNE	CELE SZCZEGÓŁOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA
I. ROZWÓJ TURYSTYKI BAZUJĄCEJ NA WALORACH PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH OBSZARU LGD	I.1. ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I SPORTOWEJ	I.1.1. Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna obszaru LGD
	I.2. AKTYWNA PROMOCJA WALORÓW TURYSTYCZNO-KULTUROWYCH OBSZARU LGD	I.2.1. Znana marka turystyczna – obszar LGD
II. RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ OBSZARU LGD W OPARCIU O PRODUKTY LOKALNE I TRADYCYJNE	II.1. PODNOSZENIE POZIOMU KWALIFIKACJI ROLNIKÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW	II.1.1. Lokalny system wsparcia kwalifikacji rolników i przedsiębiorców
	II.2. ROZWÓJ RZEMIOSŁA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POZAROLNICZEJ	II.2.1. Powrót do tradycji – utworzenie produktu lokalnego, promocja rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów
III. ZACHOWANIE DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO OBSZARU LGD	III.1. PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	III.1.1. Społeczność przyjazna środowisku
	III.2. ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	III.2.1. Energia w zgodzie z naturą
IV. ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ OBSZARU LGD	IV.1. WZROST JAKOŚCI ZASOBÓW PRACY MIESZKAŃCÓW	IV.1.1. Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru LGD
	IV.2. INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA	IV.2.1. Rozwój oferty spędzenia wolnego czasu

I CEL OGÓLNY:
ROZWÓJ TURYSTYKI BAZUJĄCEJ NA WALORACH PRZYRODNICZYCH
I KULTUROWYCH OBSZARU LGD

I.1 CEL SZCZEGÓŁOWY:
ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ
I SPORTOWEJ:

I.1.1 Przedsięwzięcia:
„Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna obszaru LGD”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:

I.1.1 Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna obszaru LGD

2. Uzasadnienie

Obszar LGD Wysoczyzna Elbląska jest atrakcyjnym miejscem pod kątem rozwoju turystyki, zwłaszcza weekendowej, aktywnej i agroturystyki. Piękne krajobrazy Wysoczyzny Elbląskiej atrakcyjny Zalew Wiślany i unikatowe obszary leśne, czyste powietrze stwarzają duże możliwości dla rozwoju turystyki i rekreacji. Jednak, aby zachęcić turystów do przyjazdu na teren trzech gmin należących do LGD należy stworzyć i wypromować spójną i atrakcyjną dla turysty ofertę. Musi ona uwzględniać wszystkie najciekawsze obiekty przyrodnicze i kulturowe tego terenu i wiązać ze sobą trasy piesze i rowerowe, trasy narciarstwa zjazdowego i biegowego oraz trasy konne. W ślad za rozwojem lokalnych produktów turystycznych musi iść rozwój infrastruktury około-turystycznej, czyli bazy noclegowej i gastronomicznej. Obecnie istniejące na obszarze LGD zaplecze noclegowo-gastronomiczne wymaga doinwestowania. Baza noclegowa obszaru składa się przede wszystkim z pokoi gościnnych w gospodarstwach agroturystycznych, małych pensjonatów i dwóch hoteli. Ważnym uzupełnieniem bazy noclegowej jest oferta gastronomiczna, na którą składają się restauracje, zajazdy, karczmy, bary, letnie punkty żywieniowe itp. Usługi gastronomiczne na terenie LGD świadczone są także w istniejących obiektach noclegowych, przede wszystkim w gospodarstwach agroturystycznych. Można tam zasmakować w produktach wytwarzanych na miejscu, jak np. twaróg własnego wyrobu, chleb, mleko prosto od krowy, wiejskie jajka, miód, przetwory owocowe z przydomowych sadów. Rozwój spójnej dla całego obszaru oferty turystyczno-kulturalnej zachęci mieszkańców, zwłaszcza rolników i przedsiębiorców do udziału w przedsięwzięciach mających na celu przyciąganie turystów i wpłynie na wzrost zamożności lokalnych środowisk. A jednoczesny rozwój nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturowych z zapleczem socjalno sanitarnym służyć będzie wszystkim mieszkańców tego terenu.

3. Grupy docelowe beneficjentów:

- Rolnicy;
- Mikroprzedsiębiorstwa ;
- Jednostki samorządu terytorialnego;
- Instytucje kultury;
- Kościoły i związki wyznaniowe;
- Organizacje pozarządowe ;
- Gospodarstwa agroturystyczne;
- Osoby zainteresowane;

4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):	
4.1 W ramach „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – szacunkowa liczba operacji: 1	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rozwój nowych usług turystycznych, usług związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem ○ Rozwój rzemiosła i rękodzielnictwa
4.2 W ramach „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – szacunkowa liczba operacji: 1	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Wysoki standard infrastruktury gastronomicznej ○ Poprawa stanu bazy noclegowej ○ Rozwój nowych usług turystycznych oraz usług związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem ○ Rozwój rzemiosła i rękodzielnictwa
4.3 W ramach „Odnowa i rozwój wsi” – szacunkowa liczba operacji: 3	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Utworzenie sieci tras rowerowych, konnych, pieszych oraz narciarstwa biegowego i zjazdowego ○ Poprawa stanu technicznego obiektów pełniących funkcje turystyczno-kulturowe np. świetlice, ośrodki kultury, ○ Budowa wież widokowych wykorzystujących naturalne wzniesienia terenu ○ Rozwój sieci małych obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska sportowe, place zabaw) wraz z zapleczem socjalno-sanitarnym ○ Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe, pola biwakowe, namiotowe, karawaning)
4.4 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: 4	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Organizacja imprez turystycznych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych ○ Budowa małej infrastruktury turystycznej np. punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych ○ Zakup strojów, instrumentów muzycznych dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych, orkiestr dętych oraz innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje ○ Remont miejsc kulturotwórczych i zakup sprzętu (świetlice wiejskie, ośrodki kultury, biblioteki)
4.5 W ramach „Wdrażanie projektów współpracy” – szacunkowa liczba operacji: 1	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Współpraca LGD w zakresie rozwoju turystyki
4.6 W ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” – szacunkowa liczba operacji: 3	
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Informowanie o obszarze działania LGD i zakresie LSR, animowanie społeczności lokalnych

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia I.1.1 Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna obszaru LGD

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	I. Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost ilości gospodarstw rolnych uzyskujących dodatkowe dochody z działalności okołoturystycznej Wzrost dochodów podmiotów gospodarczych świadczących usługi z zakresu obsługi turystyki Wzrost liczby produktów turystycznych oferowanych na terenie LGD Poprawa estetyki przestrzeni publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD i Gmin 	<ul style="list-style-type: none"> Stąły wzrost dochodów obywateli (potencjalnych turystów) Dobra koniunktura gospodarcza
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	I.1. Rozbudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do roku 2015 r. ok. 1 nowych gospodarstw rolnych uruchomi ofertę z zakresu obsługi turystyki Do 2015 r. powstanie ok. 10 km nowych szlaków turystycznych na terenie LGD Do 2015 r. zrealizowane zostaną 6 nowych imprez kulturalnych na terenie LGD Do 2015 r. zrealizowanych zostanie ok.10 nowych inwestycji z zakresu małej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Dane z terenu LGD Dane instytucji kultury z terenu LGD Dane Urzędów Gmin 	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresowanie turystów nowymi produktami turystycznymi Zainteresowanie mieszkańców udziałem w imprezach kulturalnych Brak barier prawnych w realizacji inwestycji w zakresie infrastruktury turystycznej
Działania PROW				
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój nowych usług turystycznych oraz usług związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem Rozwój rzemiosła i rękodzielnictwa 	Wskaźniki produktu: do 2015 r minimum 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresowanie rolników podejmowaniem działań w zakresie obsługi turystów

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> o Wysoki standard infrastruktury gastronomicznej o Poprawa stanu bazy noclegowej o Rozwój nowych usług turystycznych oraz usług związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem o Rozwój rzemiosła i rękodzielnictwa 	Wskaźniki produktu: do 2015 r minimum 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych prowadzeniem usług na rzecz turystów
Odnowa i rozwój wsi	<ul style="list-style-type: none"> o Utworzenie sieci ścieżek rowerowych, konnych, pieszych oraz narciarstwa biegowego i zjazdowego o Poprawa stanu technicznego obiektów pełniących funkcje turystyczno-kulturowe o Budowa wież widokowych wykorzystujących naturalne wzniesienia terenu o Rozwój sieci małych obiektów sportowo-rekreacyjnych (świetlice, boiska sportowe, place zabaw) o Rozwój małej infrastruktury komunikacyjnej towarzyszącej turystyce i rekreacji (parkingi, miejsca postojowe) 	Wskaźniki produktu: do 2015 r minimum 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprawne i terminowe przygotowanie dokumentacji technicznej – w przypadku operacji o charakterze inwestycyjnym ▪ Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem samorządowym i niepublicznym
Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> o Organizacja imprez turystycznych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych o Budowa małej infrastruktury turystycznej np. punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych o Zakup strojów i instrumentów muzycznych dla zespołów artystycznych, zespołów folklorystycznych, orkiestr dętych oraz 	Wskaźniki produktu: do 2015 r minimum 4 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaangażowanie partnerów (samorządowych, społecznych, gospodarczych) i społeczności lokalnej w realizacji inicjatyw zakresu turystyki

	<ul style="list-style-type: none"> innych grup i zespołów kultywujących miejscowe tradycje i zwyczaje ○ Renowacja, zabezpieczenie i oznakowanie przydrożnych kapliczek ○ Remont miejsc kulturotwórczych (świetlice wiejskie, ośrodki kultury, biblioteki) 			
Wdrażanie projektów współpracy	<ul style="list-style-type: none"> ○ Współpraca międzyregionalna w zakresie rozwoju turystyki 	Wskaźniki produktu: do 2015 r minimum 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nawiązanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w zakresie rozwoju turystyki
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	<ul style="list-style-type: none"> ○ Informowanie o obszarze działania LGD i zakresie LSR, animowanie społeczności lokalnych 	Wskaźniki produktu: do 2015 r minimum 3 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaangażowanie partnerów (samorządowych, społecznych, gospodarczych) i społeczności lokalnej w proces funkcjonowania LGD

I.2. CEL SZCZEGÓŁOWY:
AKTYWNA PROMOCJA WALORÓW TURYSTYCZNO-KULTUROWYCH OBSZARU

I.2.1 Przedsięwzięcia:
„Znana marka turystyczna – obszar LGD

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:

I.2.1 Znana marka turystyczna – obszar LGD

2. Uzasadnienie (dlaczego to przedsięwzięcie powinno być realizowane na terenie LGD, do czego się przyczyni?):

Intensyfikacja działań promujących walory turystyczno-kulturowe obszaru LGD jest jednym z głównych celów funkcjonowania Grupy. Docelowo informacja i promocja ma ukształtować w świadomości turystów nową markę – „Region Wysoczyzny Elbląskiej”.

Celem LGD Wysoczyzna Elbląska są następujące działania w zakresie promocji:

- prowadzenie zintegrowanej promocji LGD w Internecie
- promocja imprez lokalnych w mediach,
- produkcja filmu promocyjnego (DVD),
- przeprowadzenie multimedialnej kampanii promocyjnej (radio, prasa),
- projekt i wydanie drukowanych materiałów promocyjnych (foldery, ulotki turystyczne)
- uczestnictwo podmiotów z obszaru LGD w ponadregionalnych targach i imprezach promocyjnych, w tym turystycznych.

Kontynuacja i rozszerzenie tych działań jest kluczowym elementem planu przyciągania turystów na teren LGD Wysoczyzny Elbląskiej i tworzenia nowej marki turystycznej w regionie warmińsko-mazurskim. Intensywna promocja obszaru LGD wpłynie także na wzrost tożsamości lokalnej mieszkańców tego terenu.

3. Grupy docelowe beneficjentów:

- Rolnicy;
- Mikroprzedsiębiorstwa ;
- Jednostki samorządu terytorialnego;
- Instytucje kultury;
- Kościoły i związki wyznaniowe;
- Organizacje pozarządowe ;
- Gospodarstwa agroturystyczne;
- Osoby zainteresowane;

4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):

4.1. W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: 4

- Promocja agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich, w tym: utworzenie elektronicznej bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych,
- Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, widokówek i innych publikacji informacyjnych promujących region
- Jednolite oznakowanie (tablice informacyjne, kierunkowskazy) atrakcji turystycznych regionu: punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych charakterystycznych dla regionu
- Opracowanie, coroczna aktualizacja i upowszechnianie kalendarza imprez turystycznych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych, planowanych w regionie
- Opracowanie wzorów i produkcja pamiątek charakterystycznych dla regionu

<ul style="list-style-type: none"> o Wymiana turystyczna i udział w targach turystycznych w kraju
4.2 W ramach „ Wdrażanie projektów współpracy ” – szacunkowa liczba operacji: 1
<ul style="list-style-type: none"> o Współpraca międzyregionalna w zakresie rozwoju turystyki
4.3 W ramach „ Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności ” – szacunkowa liczba operacji: 3
<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie o walorach turystyczno-kulturowych obszaru LGD; o Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie turystyki i kultury; o Organizacja i udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD; o Wykonywanie badań, analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD; o Animowanie społeczności lokalnych w zakresie turystyki i kultury.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia I.2.1 Znana marka turystyczna – obszar LGD

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	I. Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost ilości gospodarstw rolnych uzyskujących dodatkowe dochody z działalności około-turystycznej Wzrost dochodów podmiotów gospodarczych świadczących usługi z zakresu obsługi turystyki Wzrost liczby produktów turystycznych oferowanych na terenie LGD Poprawa estetyki przestrzeni publicznej Wzrost dochodów gmin z podatku dochodowego od osób fizycznych Spadek stopy bezrobocia na terenie LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD Dane Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie Dane PUP w Elblągu 	<ul style="list-style-type: none"> Stąły wzrost dochodów obywateli (potencjalnych turystów) Dobra koniunktura gospodarcza
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	I.2. Aktywna promocja walorów turystyczno-kulturowych regionu	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do roku 2015 r. zostanie wykorzystanych ok.5 różnych narzędzi promocji obszaru LGD Do roku 2015 r. zorganizowane zostaną ok. 2 targi turystyczno-promocyjne na obszarze LGD Do 2015 r. wyprodukowanych zostanie ok. 2 różnych modeli pamiątek z terenu LGD Do 2015 r. wdrożone zostanie jednolite oznakowanie atrakcji turystycznych regionu 	<ul style="list-style-type: none"> Dane z terenu LGD Dane instytucji kultury z terenu LGD Dane Warmińsko Mazurskiej Organizacji Turystycznej Zrealizowane narzędzia promocyjne (foldery, filmy, albumy, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> Wysoki standard materiałów promocyjnych, Partnerstwo międzysektorowe w realizacji zadań z zakresu promocji Zainteresowanie turystów udziałem w targach turystycznych
Działania PROW				
Małe projekty	o Promocja agroturystyki i turystyki na	Wskaźniki produktu:	Dokumentacja	<ul style="list-style-type: none"> Wysoki standard materiałów

	<p>obszarach wiejskich, w tym: utworzenie elektronicznej bazy informacji turystycznej, stron internetowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> o Przygotowanie i wydanie folderów, albumów fotograficznych, filmów promocyjnych, monografii, przewodników i map turystycznych, widokówek, i innych publikacji informacyjnych promujących region o Jednolite oznakowanie (tablice informacyjne, kierunkowskazy) atrakcji turystycznych regionu: punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego, tras rowerowych, obiektów zabytkowych, historycznych i charakterystycznych dla regionu o Opracowanie, coroczna aktualizacja i upowszechnianie kalendarza imprez turystycznych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych, planowanych w regionie o Opracowanie wzorów i produkcja pamiątek charakterystycznych dla regionu o udział w targach turystycznych w kraju 	minimum 4 zrealizowane operacje	w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promocyjnych ▪ Zaangażowanie partnerów (samorządowych, społecznych, gospodarczych) i społeczności lokalnej w realizacji inicjatyw zakresu turystyki ▪ Sprawna dystrybucja materiałów promocyjnych
Wdrażanie projektów współpracy	<ul style="list-style-type: none"> o Współpraca międzyregionalna w zakresie rozwoju turystyki 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowana operacja	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nawiązanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w zakresie promocji turystyki
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie o walorach turystyczno-kulturowych obszaru LGD; o Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie turystyki i kultury; o Organizacja i udział w wydarzeniach 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaangażowanie partnerów (samorządowych, społecznych, gospodarczych) i społeczności lokalnej w proces promocji obszaru LGD

	<p>o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wykonywanie analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD; ○ Animowanie społeczności lokalnych w zakresie turystyki i kultury. 			
--	--	--	--	--

II.1. CEL SZCZEGÓŁOWY:

**PODNOSZENIE POZIOMU KWALIFIKACJI ROLNIKÓW
I PRZEDSIĘBIORCÓW**

II.1.1.Przedsięwzięcia:

„Lokalny system wsparcia kwalifikacji rolników i przedsiębiorców”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:**II.1.1 Lokalny system wsparcia kwalifikacji rolników i przedsiębiorców****2. Uzasadnienie**

Podstawowym problemem rozwoju obszarów wiejskich na terenie LGD Wysoczyzny Elbląskiej są niskie kwalifikacje rolników i przedsiębiorców w zakresie korzystania z dostępnej pomocy zewnętrznej. Procedury pozyskiwania środków europejskich, tworzenia wniosku aplikacyjnego, realizacji projektu oraz rozliczania są niezwykle skomplikowane, skutecznie utrudniając lokalnym podmiotom korzystanie z pomocy zewnętrznej.

Przedsięwzięcie niniejsze ma na celu stworzenie na obszarze LGD Wysoczyzny Elbląskiej systemu wsparcia informacyjnego i doradczego dla rolników i przedsiębiorców-producentów rolno-spożywczych. Będzie to podejście zintegrowane – otwarte do realizacji dla wielu podmiotów lokalnych, takich jak: organizacje pozarządowe, firmy i instytucje doradcze, jednostki samorządu terytorialnego, szkoły ponad -gimnazjalne, itp.

Informacja i doradztwo w zaplanowanym systemie nie będzie się ograniczało wyłącznie do kwestii pozyskiwania funduszy zewnętrznych, ale dostosowywaniem gospodarstw do prowadzenia działalności agroturystycznej i upraw ekologicznych, uprawami roślin wykorzystywanych w bioenergetyce i inne. Dzięki temu wpłynie ono na podniesienie kwalifikacji ludności wiejskiej oraz przyczyni się do propagowania kształcenia ustawicznego. Działania te w przyszłości przyniosą efekt w postaci zwiększenia środków pomocowych pozyskiwanych przez rolników, producentów rolno-spożywczych i mikroprzedsiębiorców z obszaru LGD, podniesienia konkurencyjności działalności prowadzonych przez te podmioty oraz unowocześnienia gospodarstw rolnych.

Przedsięwzięcie będzie miało charakter innowacyjny, gdyż do tej pory na obszarze LGD nie funkcjonuje żaden spójny i zintegrowany system informacyjno-doradczy dla mieszkańców terenów wiejskich.

3. Grupy docelowe beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego, szkoły ponad gimnazjalne i organizacje pozarządowe;
- Jednostki i instytucje doradztwa dla obszarów wiejskich;
- Mikroprzedsiębiorstwa i organizacje zajmujące się doradztwem w zakresie rozwoju obszarów wiejskich.
- Rolnicy, producenci rolno-spożywczy, mikroprzedsiębiorcy;

4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):**4.1 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: 2**

- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia gospodarstwa, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, prowadzenia działalności, uzyskiwania certyfikatów itp.;
- Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez wprowadzanie na rynek produktów lokalnych i podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach i produktach rolnych i leśnych

4.2 W ramach „ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ” – szacunkowa liczba operacji:1	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Usługi dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników; ○ Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników. 	
4.3 W ramach „ Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności ” (projekty wyłącznie Stowarzyszenia LGD) – szacunkowa liczba operacji:3	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Informowanie podmiotów lokalnych o dostępnych funduszach pomocowych, wymogach, warunkach uczestnictwa w konkursach; 	
4.4 W ramach „ Wdrażanie projektów współpracy ” – szacunkowa liczba operacji: 0	

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia **II.1.1 Lokalny system wsparcia kwalifikacji rolników i producentów**

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	II Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost umiejętności aplikowania po środki zewnętrzne przez rolników, mikroprzedsiębiorców i organizacje pozarządowe z terenu LGD Wzrost dochodów gmin z podatku dochodowego od osób fizycznych Spadek stopy bezrobocia na terenie LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD Dane PUP w Elblągu 	<ul style="list-style-type: none"> Skomplikowane zasady aplikowania i rozliczania funduszy strukturalnych – szczególnie w stosunku do osób fizycznych, mikroprzedsiębiorstw, małych organizacji pozarządowych – zasada refundacji, wkład własny, Skomplikowane przepisy prawne
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	II.1 Podnoszenie poziomu kwalifikacji rolników i przedsiębiorców	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do 2015 r. ok. 400 osób korzystających z porad informacyjnych lub doradczych Do 2015 r. ok. 4 projektów składanych przez rolników, mikroprzedsiębiorców lub organizacje pozarządowe, które po wcześniejszych konsultacjach otrzymały dofinansowanie Do 2015 r. zorganizowanie ok. 10 przedsięwzięć edukacyjnych (szkolenia, kursy, wizyty studyjne, itp.) dla zidentyfikowanych grup społecznych – rolnicy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, młodzież, itp. Do 2015 r. ok. 400 osób będzie uczestniczyło w przedsięwzięciach edukacyjnych (szkolenia, kursy, wizyty studyjne, itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> Dane LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresowanie różnorodnymi formami podnoszenia kwalifikacji i umiejętności Dostępność i rzetelność informacji na temat pozyskiwania środków pomocowych
Działania PROW				

Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> o Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia gospodarstwa, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, prowadzenia działalności, uzyskiwania certyfikatów itp.; o Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach i produktach rolnych i leśnych, tradycyjnych sektorach gospodarki oraz lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym; 	Wskaźniki produktu: minimum 4 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaangażowanie partnerów (społecznych, gospodarczych) i samej społeczności lokalnej
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> o Usługi dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników; o Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne dla gospodarstw rolnych, producentów rolno-spożywczych i rzemieślników. 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych korzystaniem z informacji i doradztwa
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania aktywizacja i nabywanie umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie podmiotów lokalnych o dostępnych funduszach pomocowych, wymogach, warunkach uczestnictwa w konkursach; 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie partnerów (rolników, producentów, mikroprzedsiębiorstw, jest z terenu funkcjonowania LGD Wysoczyzna Elbląska partnerów społecznych, itp.) współpracą z LGD

II.2.CEL SZCZEGÓŁOWY:

ROZWÓJ RZEMIOSŁA I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI POZAROLNICZEJ

II.2.1Przedsięwzięcia:

„Powrót do tradycji – utworzenie produktu lokalnego, promocja rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:

II.2.1 Powrót do tradycji –utworzenie produktu lokalnego, promocja rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów

2. Uzasadnienie

Obecnie na obszarze LGD Wysoczyzny Elbląskiej zanikło lub na naszych oczach zanika, wiele tradycyjnych wiejskich zawodów rzemieślniczych: kowali, szewców, bednarzy, plecionkarzy i rymarzy. Procesy cywilizacyjnego postępu rządzą się w tej dziedzinie nieubłaganymi prawami. Dlatego też jednym z zadań LGD Wysoczyzny Elbląskiej będzie dążenie do możliwie jak najwierniejszego odtworzenia tej sfery tradycji.

Realizacja imprez kulturalnych z towarzyszeniem wystaw twórczości ludowej i pokazów ginących zawodów z możliwością zakupów wyrobów rzemieślniczych, organizacja wystaw i galerii, inicjowanie kultywowania pokoleniowego tradycyjnych profesji to jedne z najważniejszych działań stojących przed różnymi grupami społecznymi z obszaru LGD . W ramach niniejszego przedsięwzięcia będą realizowane operacje z zakresu rozwoju działalności rzemieślniczych i twórczości ludowej, obrotu wyrobami rzemieślniczymi, zachowania lokalnych tradycji, tradycyjnego budownictwa, które bardzo często są nierozzerwalnie związane z ginącymi zawodami oraz twórczością ludową.

3. Grupy docelowe beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty publiczne i pozarządowe organizujące akcje promujące twórczość lokalną i ginące zawody;
- Szkoły ponad gimnazjalne i organizacje pozarządowe zajmujące się kształceniem młodych pokoleń w zakresie zanikających profesji;
- Twórcy ludowi oraz przedstawiciele tradycyjnych wiejskich zawodów;
- Podmioty gospodarcze;
- Gospodarstwa agroturystyczne.

4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):

4.1 W ramach „Odnowa i rozwój wsi” – szacunkowa liczba operacji 1

- Uruchomienie „Eko-sklepów” stoisk z lokalnymi produktami spożywczymi i rzemieślniczymi

4.2 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: 4

- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia działalności rzemieślniczej, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, prowadzenia działalności, zawiązywania porozumień producenckich, itp.;
- Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach i produktach rolnych i leśnych, tradycyjnych sektorach gospodarki oraz lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym;
- Rozwój aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez promocję lokalnej twórczości rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa

<p>kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;</p> <ul style="list-style-type: none"> o Organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych promujących rzemiosło, rękodzielnictwo i ginące zawody.
<p>4.3 W ramach „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – szacunkowa liczba operacji: 1</p>
<ul style="list-style-type: none"> o Sprzedaż hurtowa i detaliczna produktów rzemieślniczych; o Usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem wykorzystujące produkty rzemieślnicze; o Usługi transportowe na rzecz zbytu produktów rzemiosła i rękodzielnictwa; o Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne dla rzemieślników i przedstawicieli ginących zawodów.
<p>4.4 W ramach „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – szacunkowa liczba operacji: 1</p>
<ul style="list-style-type: none"> o Sprzedaż hurtowa i detaliczna produktów rzemieślniczych; o Usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem wykorzystujące produkty rzemieślnicze; o Usługi transportowe na rzecz zbytu produktów rzemiosła i rękodzielnictwa; o Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne dla rzemieślników i przedstawicieli ginących zawodów;
<p>4.5 W ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności” (projekty wyłącznie Stowarzyszenia LGD) – szacunkowa liczba operacji: 3</p>
<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie o produktach rzemieślniczych i ginących zawodach funkcjonujących na obszarze LGD; o Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie wykorzystania rzemiosła i ginących zawodów do promocji i budowy oferty turystycznej obszaru LGD; o Organizacja i udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD; o Wykonywanie badań, analiz konsultacji, planów rozwoju w zakresie rozwoju rzemiosła na terenie LGD; o Animowanie społeczności lokalnych w zakresie podejmowania działalności rzemieślniczej.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia II.2.1 Powrót do tradycji – utworzenie produktu lokalnego, promocja rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	II Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost ilości osób fizycznych, gospodarstw rolnych oraz mikroprzedsiębiorstw uzyskujących dodatkowe dochody z twórczości rzemieślniczej i rękodzielniczej Wzrost liczby podmiotów gospodarczych świadczących usługi na rzecz rzemieślników – handel hurtowy i detaliczny, transport, magazynowanie, promocja i poszukiwanie rynków zbytu Wzrost liczby akcji promocyjnych dotyczących rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów na terenie LGD Wzrost dochodów gmin z podatku dochodowego od osób fizycznych Spadek stopy bezrobocia na terenie LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD Dane PUP w Elblągu 	<ul style="list-style-type: none"> Koszty wytwarzania produktów rzemieślniczych Koniunktura gospodarcza
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	II.2 Rozwój rzemiosła i przedsiębiorczości pozarolniczej	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do roku 2015 r. będzie ok. 1 rzemieślnik stale wykonujących własną profesję Do 2015 r. ok. 1 gospodarstwo agroturystyczne oferujące produkty rzemieślnicze 	<ul style="list-style-type: none"> Dane z terenu LGD, Gmin 	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresowanie konsumentów produktami rzemieślniczymi Dostępność wykwalifikowanych kadr przekazujących wiedzę rzemieślniczą kolejnym pokoleniom Nakłady finansowe przeznaczane na promocję rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów

				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie młodzieży profesjami rzemieślniczymi
Działania PROW				
Odnowa i rozwój wsi	<ul style="list-style-type: none"> ○ Uruchomienie „eko- sklepów” stoisk z lokalnymi produktami spożywczymi i rzemieślniczymi 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprawne i terminowe przygotowanie dokumentacji – w przypadku operacji o charakterze inwestycyjnym
Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> ○ Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie prowadzenia działalności rzemieślniczej, kreowania rynku zbytu, promocji, pozyskiwania klientów, prowadzenia działalności itp.; ○ Rozwój aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez promocję lokalnej twórczości rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego; ○ Organizacja imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych promujących rzemiosło, rękodzielnictwo i ginące zawody. 	Wskaźniki produktu: minimum 4 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaangażowanie partnerów (społecznych, gospodarczych) i samej społeczności lokalnej (rzemieślników, rękodzielników, przedstawicieli ginących zawodów)
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	<ul style="list-style-type: none"> ○ Usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem wykorzystujące produkty rzemieślnicze; ○ Usługi transportowe ○ Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne dla rzemieślników i przedstawicieli ginących zawodów. 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie rolników podejmowaniem działalności pozarolniczej
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sprzedaż hurtowa i detaliczna produktów rzemieślniczych; ○ Usługi turystyczne oraz związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem wykorzystujące produkty 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych

	<p>rzemieślnicze;</p> <ul style="list-style-type: none"> o Usługi transportowe na rzecz zbytu o Rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne dla rzemieślników i przedstawicieli ginących zawodów; 			
<p>Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie o produktach rzemieślniczych i ginących zawodach funkcjonujących na obszarze LGD; o Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie wykorzystania rzemiosła i ginących zawodów do promocji i budowy oferty turystycznej obszaru LGD; o Organizacja i udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym związanych z obszarem LGD; o Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie rozwoju rzemiosła na terenie LGD; o Animowanie społeczności lokalnych w zakresie podejmowania działalności rzemieślniczej. 	<p>Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje</p>	<p>Dokumentacja w siedzibie LGD</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie partnerów (z terenu funkcjonowania LGD partnerzy społeczni, itp.) współpracą z LGD

III. CEL OGÓLNY: ZACHOWANIE DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO OBSZARU LGD

III.1.CEL SZCZEGÓŁOWY: PODNIOSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW

III.1.1Przedsięwzięcia: „Społeczność przyjazna środowisku”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:
III.1.1 Społeczność przyjazna środowisku
2. Uzasadnienie
<p>Obszar LGD Wysoczyzna Elbląska przedstawia bardzo dużą wartość przyrodniczą. Znaczna część terenów objęta jest ochroną prawną, stanowiąc obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe oraz rezerваты przyrody. Zachowanie tego dziedzictwa będzie w przyszłości stanowić o atrakcyjności turystycznej regionu. Proces ten wymaga jednak kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców. To od nich bowiem w największym stopniu zależy stan środowiska naturalnego. Potrzebne są działania z zakresu kształtowania odpowiedzialności za środowisko naturalne, wdrażanie systemów segregacji odpadów u źródła, upowszechniania metod zmniejszania ilości i objętości produkowanych odpadów, propagowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, czy też prowadzenia kampanii i akcji edukacyjnych wśród różnych grup społecznych (uczniowie, osoby starsze, rolnicy, przedsiębiorcy, itp.).</p> <p>Zmiana sposobu myślenia mieszkańców odnośnie ingerowania w środowisko oraz wytworzenie poczucia odpowiedzialności za otaczającą przyrodę będzie wyzwaniem dla wielu podmiotów lokalnych. W ten sposób przedsięwzięcie uzyska charakter zintegrowany, prowadzony przez jednostki samorządu terytorialnego, szkoły, domy kultury, organizacje pozarządowe i rady sołeckie.</p>
3. Grupy docelowe beneficjentów:
<ul style="list-style-type: none"> • Dzieci i młodzież, • Osoby dorosłe, • Szkoły • nauczyciele, • Przedsiębiorcy, • Organizacje pozarządowe, • Członkowie grup nieformalnych, • Kościoły i związki wyznaniowe; • Jednostki samorządu terytorialnego.
4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):
4.1 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji:42 <ul style="list-style-type: none"> ○ Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej różnych grup społecznych, itp.; ○ Zachowanie lub odtworzenie, zabezpieczenie i oznakowanie cennego dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura

2000;
4.2 W ramach „ Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności ” (projekty wyłącznie Stowarzyszenia LGD) – szacunkowa liczba operacji: 3
<ul style="list-style-type: none"> ○ Informowanie o walorach przyrodniczych obszaru LGD; ○ Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie ochrony środowiska – segregacja odpadów, zmniejszanie ilości i objętości wytwarzanych odpadów, zmiana negatywnych przyzwyczajeń, poczuci odpowiedzialności pokoleniowej za stan środowiska naturalnego, itp.; ○ Wykonywanie badań, analiz, studiów wykonalności, konsultacji, planów rozwoju w zakresie ochrony środowiska na terenie LGD; ○ Animowanie społeczności lokalnych w zakresie współodpowiedzialności za stan środowiska naturalnego.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia **III.1.1 Społeczność przyjazna środowisku**

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	III. Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost wiedzy społeczności lokalnej na temat zagrożeń środowiskowych Wzmocnienie właściwych postaw ekologicznych w gospodarstwach i przedsiębiorstwach Intensyfikacja ochrony terenów cennych przyrodniczo 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Niekontrolowany ruch turystyczny Słabo rozwinięta infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja, oczyszczalnie ścieków, kotłownie ekologiczne, itp.) Słabo rozwinięta baza turystyczna
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	III.1 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do 2015 r. realizacja ok.2 operacji z zakresu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców (szkolenia, kursy, wizyty studyjne, kampanie informacyjne, happeningi, itp.) Do 2015 r. uczestnictwo ok. 200 osób w operacjach podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców Przeprowadzenie ok.10 kampanii informacyjnych na temat ochrony terenów przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresowanie mieszkańców kwestiami ochrony środowiska Negatywne nawyki zagrażające środowisku (palenie odpadów, zakopywanie, tworzenie dzikich wysypisk, zanieczyszczanie wód biejących, korzystanie z materiałów szkodliwych dla środowiska, itp.)
Działania PROW				
Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej różnych grup społecznych, itp.; Zachowanie lub odtworzenie, zabezpieczenie i oznakowanie cennego dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowanych operacji	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> Zaangażowanie partnerów (społecznych, gospodarczych) i samej społeczności lokalnej

	formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;			
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania Aktywizacja i nabywanie umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> ○ Informowanie o walorach przyrodniczych obszaru LGD; ○ Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR w zakresie ochrony środowiska – segregacja odpadów, zmniejszanie ilości i objętości wytwarzanych odpadów, zmiana negatywnych przyzwyczajeń, poczucie odpowiedzialności pokoleniowej za stan środowiska naturalnego, itp.; ○ Wykonywanie analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie ochrony środowiska na terenie LGD; ○ Animowanie społeczności lokalnych w zakresie współodpowiedzialności za stan środowiska naturalnego. 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie partnerów z terenu funkcjonowania LGD, partnerzy społeczni, itp.) współpracą z LGD

III.2 CEL SZCZEGÓŁOWY:

ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

III.2.1 Przedsięwzięcia:

„Energia w zgodzie z naturą”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:

III.2.1 Energia w zgodzie z naturą

2. Uzasadnienie

Energia odnawialna na obszarze LGD Wysoczyzny Elbląskiej ma obecnie bardzo małe zastosowanie i praktycznie ogranicza się do nielicznych prywatnych inwestycji. Propagowanie odnawialnych źródeł energii przyczyni się do zachowania stanu środowiska naturalnego, a w dłuższym okresie czasu do znacznych oszczędności finansowych. Ponadto te technologie, które wykorzystują do wytwarzania energii biomasę, mogą stać się dodatkowym dochodem dla rolnictwa.

Działania tego przedsięwzięcia będą posiadały charakter innowacyjny. Na terenie LGD Wysoczyzna Elbląska nie wykorzystuje się energii pochodzącej z biomasy, a inne źródła energii odnawialnej mają charakter marginalny.

3. Grupy docelowe beneficjentów:

- Jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty publiczne oraz pozarządowe;
- Przedsiębiorstwa;
- Rolnicy, producenci produktów rolno-spożywczych, gospodarstwa agroturystyczne;
- Mieszkańcy LGD;
- Organizacje pozarządowe.

4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):

4.1 W ramach „Odnowa i rozwój wsi” – szacunkowa liczba operacji: 1

- Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej zmierzające do poprawy warunków środowiskowych;

4.2 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: 2

- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie stosowania odnawialnych źródeł energii, itp.;

4.3 W ramach „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” – szacunkowa liczba operacji: 2

- Usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa przyczyniające się do oszczędnego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej;
- Usługi dla ludności przyczyniające się do oszczędnego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej;
- Roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne z zakresu wykorzystywania odnawialnych źródeł energii;
- Wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy;

4.4 W ramach „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” – szacunkowa liczba operacji: 1

- Usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa przyczyniające się do oszczędnego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł

<p>energii odnawialnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Usługi dla ludności przyczyniające się do oszczędnego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej; ○ Roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne z zakresu wykorzystywania odnawialnych źródeł energii; ○ Wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy;
<p>4.5 W ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności” (projekty wyłącznie Stowarzyszenia LGD) – szacunkowa liczba operacji: 3</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Informowanie o nowych technologiach wykorzystujących odnawialne źródła energii; ○ Wykonywanie analiz, konsultacji, planów rozwoju w zakresie zastosowania odnawialnych źródeł energii na terenie LGD; ○ Animowanie społeczności lokalnych w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia **III.2.1 Energia w zgodzie z naturą**

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	III Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost wiedzy społeczności lokalnej na temat odnawialnych źródeł energii ▪ Powszechne stosowanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii ▪ Oszczędności finansowe instytucji publicznych i gospodarstw ▪ Intensyfikacja ochrony terenów cennych przyrodniczo ▪ Ograniczenie niskiej emisji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dane GUS ▪ Dane z terenu LGD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysokie koszty technologii wykorzystujących energię odnawialną
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	III.2 Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Do 2015 r. ok. 1 podmiot publiczny, przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne stosujące technologie wykorzystujące odnawialne źródła energii ▪ Do 2015 r. ok. 1 gospodarstwo rolne prowadzące uprawy roślin energetycznych ▪ Do 2015 r. ok. 3 kampanie informacyjne na temat stosowania technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dane LGD ▪ Dane z terenu LGD 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dostępność technologii i jej zastosowania w gospodarstwach rolnych i mikroprzedsiębiorstwach ▪ Zainteresowanie mieszkańców energią odnawialną ▪ Warunki przyrodnicze determinujące opłacalność wykorzystania określonych rodzajów energii odnawialnej (wiatrowej, geotermalnej, słonecznej, bioenergii, itp.)

Działania PROW				
Odnowa wsi	---	---	---	----
Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> o Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie stosowania odnawialnych źródeł energii, itp.; 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowanych operacji	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaangażowanie partnerów (społecznych, gospodarczych) i samej społeczności lokalnej
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	<ul style="list-style-type: none"> o Usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa przyczyniające się do oszczędniego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej; o Usługi dla ludności przyczyniające się do oszczędniego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej; o Roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne z zakresu wykorzystywania odnawialnych źródeł energii; o Wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie rolników technologiami wykorzystującymi odnawialne źródła energii
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> o Usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa przyczyniające się do oszczędniego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej; o Usługi dla ludności przyczyniające się do oszczędniego zużycia energii oraz wykorzystania nowych technologii – źródeł energii odnawialnej; 	Wskaźniki produktu: minimum 1 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych technologiami wykorzystującymi odnawialne źródła energii

	<ul style="list-style-type: none"> o Roboty i usługi budowlane oraz instalacyjne z zakresu wykorzystywania odnawialnych źródeł energii; o Wytwarzanie produktów energetycznych z biomasy; 			
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie o nowych technologiach wykorzystujących odnawialne źródła energii; o Animowanie społeczności lokalnych w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie partnerów (z terenu funkcjonowania LGD , partnerzy społeczni, itp.) współpracą z LGD

IV. CEL OGÓLNY: ROZWÓJ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ OBSZARU LGD

IV.1.CEL SZCZEGÓŁOWY: WZROST JAKOŚCI ZASOBÓW PRACY MIESZKAŃCÓW

IV.1.1Przedsięwzięcie: „Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru LGD ”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:
IV.1.1 Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru LGD
2. Uzasadnienie
<p>Społeczność lokalna została uznana przez LGD Wysoczyzna Elbląska za jedną z najważniejszych silnych stron obszaru. Przejawia się to w znacznej aktywności społecznej i znacznym poziomie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru LGD. Wychodząc naprzeciw wyzwaniom, jakie niesie dynamiczny rozwój sektora usług, LGD chce podjąć zintegrowane działania na rzecz rozwoju umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru, które przyczynią się m.in. do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwoju społeczeństwa informacyjnego na terenie działania LGD, • wspierania talentów, • aktualizacji umiejętności mieszkańców i dostosowaniu ich do aktualnych wymagań regionalnego rynku pracy, • wzrostu rynkowej wartości zasobów pracy obszaru LGD. <p>Innowacyjność tego przedsięwzięcia przejawia się we wzmacnianiu umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru LGD w połączeniu z działaniami integrującymi, w tym integrującymi międzypokoleniowo (np. szkolenia z obsługi komputera czy korzystania z Internetu prowadzone przez młodzież dla osób starszych lub nauka tradycyjnych zawodów młodych adeptów przez doświadczonych, funkcjonujących już w branży fachowców). Ponadto zakłada się, że integralną, wstępną fazą tego przedsięwzięcia będzie przeprowadzenie badań potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszaru, i na ich podstawie – w odpowiedzi na konkretne, zdiagnozowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców realizowane będą pozostałe operacje.</p>
3. Grupy docelowe beneficjentów:
<ul style="list-style-type: none"> • Osoby młode –młodzież • Kobiety, • Osoby w wieku 45+, • Rolnicy, • Osoby zainteresowane rozpoczęciem/rozwojem działalności gospodarczej, • Lokalni przedsiębiorcy • Pozostali mieszkańcy obszaru LGD .
4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):
4.1 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: minimum 4

- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie umiejętności informatycznych, zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, kształtowania kariery zawodowej, kształcenia regionalnego, kształcenia artystycznego, zdrowego stylu życia, itp.;
- Udostępnianie na potrzeby społeczności lokalnej urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu;
- Promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej, z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;
- Kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła;
- Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach i produktach rolnych i leśnych, tradycyjnych sektorach gospodarki oraz lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym.

4.2 W ramach „**Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw**” – szacunkowa liczba operacji: minimum 1

- Usługi doradcze dla rolników;
- Usługi doradcze dla przedsiębiorców (zwłaszcza mikro, małych i średnich) i osób zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą;
- Usługi doradcze związane z pozyskiwaniem środków zewnętrznych
- Usługi informatyczne dla podmiotów oferujących różne formy kształcenia.

4.3 W ramach „**Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności**” (projekty wyłącznie Stowarzyszenia LGD) – szacunkowa liczba operacji: minimum 3

- Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR;
- Animowanie społeczności lokalnych pod kątem rozwoju różnorodnych form podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców, rozwoju działalności artystycznej i kulturalnej.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia IV.1.1 „Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru LGD- Wysoczyzna Elbląska”

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	IV Rozwój społeczności lokalnej LGD	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost dochodów gmin z podatku dochodowego od osób fizycznych Spadek stopy bezrobocia na terenie LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS Dane z terenu LGD Dane PUP w Elblągu 	<ul style="list-style-type: none"> Wysokość stawek podatkowych Koniunktura gospodarcza
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	IV.1 Wzrost jakości zasobów pracy mieszkańców	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do 2015 r. liczba uczestników działań edukacyjnych – około 200 osób Do 2015 r. liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych – 2 podmioty Do 2015 r. liczba oddanych do użytku publicznego urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu – 2 jednostki Do 2015 r. liczba akcji promujących tradycyjne zawody i rzemiosła, lokalną twórczość – 4 akcje promocyjne Zakres usług doradczych świadczonych na terenie LGD – do 2015 r. zwiększenie zakresu o 50% w stosunku do stanu wyjściowego 	<ul style="list-style-type: none"> Dane LGD Wpisy do rejestru w urzędach gmin 	<ul style="list-style-type: none"> Zainteresowanie różnorodnymi formami podnoszenia kwalifikacji i umiejętności Oferta podnoszenia kwalifikacji i umiejętności oraz doradztwa dostosowana do potrzeb jej beneficjentów
Działania PROW				
Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie umiejętności informatycznych, obsługi ruchu turystycznego, znajomości języków obcych, kształcenia artystycznego, zdrowego stylu życia, itp.; Udostępnianie na potrzeby społeczności lokalnej urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu; Promocję lokalnej twórczości ludowej, 	Wskaźniki produktu: minimum 4 zrealizowane operacje spowodują powstanie lokalnych przewodników turystyki po obszarze LGD ze znajomością języka obcego	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> Zaangażowanie partnerów (społecznych, gospodarczych) i samej społeczności lokalnej

	<p>kulturalnej i artystycznej, z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego;</p> <ul style="list-style-type: none"> o Kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła; o Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym naturalnych surowcach i produktach rolnych i leśnych, tradycyjnych sektorach gospodarki oraz lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym. 			
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> o Usługi doradcze dla rolników; o Usługi doradcze dla przedsiębiorców (zwłaszcza małych i średnich) i osób zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą; o Usługi doradcze związane z pozyskiwaniem środków zewnętrznych o Usługi informatyczne dla podmiotów oferujących różne formy kształcenia. 	Wskaźniki produktu: minimum 1.zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie lokalnych podmiotów gospodarczych
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> o Badania potrzeb edukacyjnych mieszkańców obszaru LGD ; o Szkolenie lokalnych liderów i kadr biorących udział we wdrażaniu LSR; o Animowanie społeczności lokalnych pod kątem rozwoju różnorodnych form podnoszenia kompetencji i umiejętności mieszkańców, rozwoju działalności artystycznej i kulturalnej. 	Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie partnerów (z terenu funkcjonowania LGD, partnerzy społeczni, itp.) współpracą z LGD

IV.2. CEL SZCZEGÓŁOWY: INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA

IV.2.1. Przedsięwzięcie: „Rodzaj oferty spędzenia wolnego czasu”

Karta przedsięwzięcia:

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:

IV.2.1. Rodzaj oferty spędzania wolnego czasu

2. Uzasadnienie

Niniejsze przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zidentyfikowaną słabość obszaru, na którym funkcjonuje LGD Wysoczyzna Elbląska, rozumianą jako niedostatecznie rozwiniętą oraz niewystarczająco zróżnicowaną i wypromowaną ofertę spędzania wolnego czasu, skierowaną przede wszystkim dla mieszkańców, ale mogącą stanowić także pewien magnes dla odwiedzających i turystów. Realizacja tego przedsięwzięcia ma się przyczynić do zaktywizowania społeczności lokalnej LGD Wysoczyzny Elbląskiej w przekuwaniu potencjału regionu (przyrodniczego, kulturalnego, historycznego) na zróżnicowaną ofertę spędzania wolnego czasu, integrującą jego mieszkańców i propagującą jego tradycje, kulturę, sztukę, itp. Zawiera także poprawę stanu przestrzeni publicznej na obszarze LGD Wysoczyzny Elbląskiej.

Podejście innowacyjne wiąże się w tym przypadku z budową różnorodnej oferty na niespotykaną dotychczas na obszarze LGD skalę. Ponadto działanie to zakłada oprócz zaspokojenia potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych mieszkańców LGD Wysoczyzna Elbląska, poprzez oparcie na walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych, także wzmacnianie tożsamości lokalnej, kultywowanie unikalnych, a narażonych na zapomnienie wartości regionu.

3. Grupy docelowe beneficjentów:

- Mieszkańcy obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska,
- Odwiedzający i turyści.

4. Lista rekomendowanych operacji (zakres tematyczny projektów):

4.1 W ramach „Wdrażanie LSR – Małe projekty” – szacunkowa liczba operacji: minimum 4

- Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie animacji kulturalnej, itp.;
- Organizację imprez okolicznościowych, festynów rekreacyjnych lub sportowych na obszarze realizacji LSR Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska;
- Rozwój aktywności społeczności lokalnej, w tym poprzez promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego oraz kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów;
- Remont świetlic wiejskich i ich wyposażenie;
- Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym.

4.2 W ramach „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie

umiejętności” (projekty wyłącznie Stowarzyszenia LGD) – szacunkowa liczba operacji:
minimum 3

- Informowanie o obszarze działania LGD oraz LSR;
- Szkolenia lokalnych liderów;
- Animowanie społeczności lokalnych;
- Wydarzenia o charakterze promocyjnym związane z obszarem działania LGD Wysoczyzny Elbląskiej.

Wskaźniki rezultatu dla przedsięwzięcia IV.2.1. „Rozwój oferty spędzenia wolnego czasu”

	Opis	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła weryfikacji	Założenia/ryzyko (niezależne od LGD Wysoczyzna Elbląska)
Cel ogólny realizowany przez przedsięwzięcie	IV. Rozwój społeczności lokalnej LGD	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost dochodów gmin z podatku dochodowego od osób fizycznych Wzrost zainteresowania ofertą spędzania wolnego czasu ze strony odwiedzających i turystów 	<ul style="list-style-type: none"> Dane GUS 	
Cele szczegółowe realizowane przez przedsięwzięcie	IV.2. Integracja mieszkańców i poprawa jakości życia	Wskaźniki rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Do 2015 r. liczba mieszkańców korzystających z oferty spędzania wolnego czasu – około 4000 osób Do 2015 r. liczba i zróżnicowanie imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych odbywających się na obszarze LGD – około 10 imprez Stopień wykorzystania lokalnych walorów (przyrodniczych, kulturalnych, historycznych) w kształtowaniu oferty spędzania wolnego czasu – do 2015 r. około 60% wykorzystanych walorów obszaru LGD. Liczba opracowań promujących ofertę spędzania wolnego czasu na terenie LGD – do 2015 r. około 2 opracowań Liczba uczestników działań edukacyjnych związanych z kształtowaniem oferty spędzania wolnego czasu – do 2015 r. około 50 uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> Dane LGD 	<ul style="list-style-type: none"> Rosnące zapotrzebowanie na różnorodne formy spędzania wolnego czasu Oferta spędzania wolnego czasu dostosowana do potrzeb i upodobań jej odbiorców
Działania PROW				
Małe projekty	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja kursów, szkoleń, wizyt studyjnych i innych działań edukacyjnych w zakresie animacji kulturalnej, itp.; Organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych na obszarze realizacji LSR Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska Rozwój aktywności społeczności lokalnej, w 	Wskaźniki produktu: minimum 4 zrealizowane operacje	Dokumentacja w siedzibie LGD	<ul style="list-style-type: none"> Zaangażowanie partnerów (społecznych, gospodarczych) Zainteresowanie społeczności lokalnej

	<p>tym poprzez promocję lokalnej twórczości ludowej, kulturalnej i artystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego oraz przyrodniczego oraz kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów;</p> <ul style="list-style-type: none"> o Remont świetlic wiejskich i ich wyposażenie; o Rozwój lokalnej aktywności i współpracy gospodarczej poprzez inicjowanie powstawania, rozwoju, przetwarzania, wprowadzenia na rynek oraz podnoszenia jakości usług bazujących na lokalnych zasobach, w tym lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym i przyrodniczym. 			
<p>Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, aktywizacja i nabywanie umiejętności</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Informowanie o obszarze działania LGD oraz LSR; o Szkolenia lokalnych liderów; o Animowanie społeczności lokalnych; o Wydarzenia o charakterze promocyjnym związane z obszarem działania LGD. 	<p>Wskaźniki produktu: minimum 3 zrealizowane operacje</p>	<p>Dokumentacja w siedzibie LGD</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresowanie partnerów (z terenu funkcjonowania LGD, partnerzy społeczni, itp.) współpracą z LGD

V. Misja LGD Wysoczyzny Elbląskiej

Misja Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska jest nadrzędnym celem funkcjonowania naszej społeczności lokalnej. Określa ona również rolę LGD Wysoczyzny Elbląskiej w procesie rozwoju obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju. Zgodnie z misją, nasza LGD pełni rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych z Lokalną Strategią Rozwoju, a podejmowanych przez osoby z sektora społecznego i gospodarczego – samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, rolników, grupy nieformalne mieszkańców. Ponadto Lokalna Grupa Działania jest także realizatorem własnych projektów, zmierzających do rozwoju obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju, upowszechniania jego walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Wszystkie działania, zarówno podejmowane przez partnerów lokalnych, jak i realizowane przez Lokalną Grupę Działania Wysoczyzna Elbląska, mają służyć poprawie jakości życia naszych mieszkańców oraz wykorzystywania niepowtarzalnych atutów przyrodniczych i kulturowych naszej małej ojczyzny.

Dlatego misję Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzny Elbląskiej sformułowaliśmy następująco:

„Lokalna Grupa Działania Wysoczyzna Elbląska ma aktywizować mieszkańców obszaru na rzecz wykorzystania jej unikalnych atutów dla rozwoju i promocji turystyki”

Nasza misja stanowi myśl przewodnią, wyrażającą filozofię funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania i wszystkich partnerów lokalnych. Ta myśl przewodnia ukazuje sposób naszego funkcjonowania w osiągnięciu wizji rozwoju obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju oraz wyznaczonych na jej podstawie celów ogólnych i szczegółowych.

Zweryfikowana wizja Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzny Elbląskiej brzmi:

„Wysoczyzna Elbląska to kraina z bogatą ofertą turystyczną, której mieszkańcy żyją spokojnie i dostatnio”

Z naszej wizji wynikają cele ogólne, omówione w poprzednim rozdziale.

Wizja rozwoju obszaru LGD określa stan docelowy, do którego Lokalna Grupa Działania oraz jej partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z 4 Osi priorytetowej PROW 2007-2013 „Leader” oraz innych programów operacyjnych. Stan docelowy zawarty w naszej wizji przewiduje stworzenie dostatnich warunków dla życia mieszkańców i nowoczesnego rozwoju obszarów wiejskich. Rozwój ten odbędzie się poprzez osiągnięcie statusu rozpoznawalnego obszaru turystycznego z oryginalną ofertą produktów lokalnych, oferującego zdrową żywność i niepowtarzalne walory przyrodnicze. Osiągnięcie tych elementów wizji rozwoju spowoduje zwiększenie poziomu atrakcyjności obszaru LGD Wysoczyzny Elbląskiej pod względem jakości życia, osiedlania się nowych mieszkańców oraz lokowania nowych działalności gospodarczych. Dlatego drugim ważnym elementem naszej wizji rozwoju jest tworzenie atrakcyjnych warunków do życia i prowadzenia działalności gospodarczej, tworzenie nowych miejsc pracy w nowoczesnych

przedsiębiorstwach oraz ustawicznie podnoszenie jakości kapitału ludzkiego. Nasza wizja łączy atuty obszaru LGD Wysoczyzny Elbląskiej w postaci bogatych tradycji, czystego środowiska naturalnego, kultury obszarów wiejskich z możliwością realizowania nowatorskich i innowacyjnych pomysłów, projektów gospodarczych oraz społecznych, dla których walory turystyczne i dziedzictwo kulturowe może być inspiracją i atutem.

VI. Spójność specyfiki obszaru z celami LSR

Do celów ogólnych Lokalnej Strategii Rozwoju należą:

- a. Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD
- b. Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD w oparciu o produkty lokalne i rzemiosło;
- c. Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD
- d. Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD

Cele niniejsze są spójne ze specyfiką obszaru LGD i wykorzystują najważniejsze atuty regionu, zidentyfikowane w analizie SWOT oraz podczas dyskusji nad kształtem Lokalnej Strategii Rozwoju. Najważniejszym elementem łączącym obszar LGD jest lokalizacja nad Zalewem Wiślanym, Wysoczyźnie Elbląskiej i Równinie Warmińskiej, które w naturalny sposób ukształtowały teren LGD. Obszar ten przez wieki kształtował swoją własną kulturę i tradycję, sposób życia oraz środowisko przyrodnicze. Stąd ziemia ta posiada bardzo wiele wspólnych elementów.

Każdy z celów zawiera treści dotyczące innej specyficznej cechy obszaru LGD, jednocześnie ukazując spójność wewnętrzną regionu, gdyż każdy z nich w takim samym stopniu dotyczy wszystkich trzech gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania.

Pierwszy z celów ogólnych - Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska – wykorzystuje specyfikę polegającą na dużej wręcz unikatowej atrakcyjności turystycznej obszaru, rozumianej jako walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne. Jedną z niepodważalnych zalet LGD jest czyste środowisko, przyciągające wielu turystów. Obszar LGD charakteryzuje się olbrzymim potencjałem turystycznym, wynikającym właśnie z doskonałego stanu środowiska, dużej powierzchni obszarów chronionych, zachowanych tradycji i obiektów dziedzictwa kulturowego. Barierą jest z pewnością infrastruktura turystyczna. Rozwój turystyki powinien opierać się na gospodarstwach agroturystycznych. Ze względu na słabe ziemie rolne rozsądne jest zatem rozwiązanie przedstawione przez przedstawicieli LGD, aby różnicować działalność rolniczą w kierunku usług świadczonych dla turystów – bądź to przez zwiększenie ilości gospodarstw agroturystycznych, bądź przez produkcję ekologicznej żywności, bądź też przez rozwój rzemiosła i rękodzielnictwa.

Drugi cel ogólny - Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD w oparciu o produkty lokalne i rzemiosło – jest zespołem działań komplementarnych do pierwszego celu ogólnego. Przewiduje osiągnięcie w dłuższym okresie czasu znaczącej pozycji w regionie w zakresie produkcji żywności wysokiej jakości (potocznie zwanej „żywnością ekologiczną” lub „zdrową żywnością”). LGD posiadają to samo dziedzictwo historyczne, kultywują te same tradycje i otacza je to samo środowisko naturalne, nie udało się jeszcze wytworzyć wspólnego produktu lokalnego, będącego znakiem rozpoznawczym regionu. Co gorsza, zanikowi ulegają najbardziej charakterystyczne elementy historyczno-kulturowe, jak chociażby dawne profesje, mowa czy regionalne potrawy. Odchodzą one w zapomnienie wraz ze starszymi pokoleniami. W związku z tym na członkach Lokalnej Grupy ciąży wielka

odpowiedzialność za przywrócenie pamięci o dziedzictwie kulturowym. Jeszcze większym wyzwaniem jest uczynienie z tychże elementów znaku rozpoznawczego LGD Wysoczyzna Elbląska, przyciągającego turystów.

Trzeci cel ogólny - Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD – dąży do utrzymania przyjaznych i korzystnych warunków środowiskowych regionu. Troska o środowisko naturalne jest bez wątpienia celem priorytetowym, determinującym powodzenie realizacji pozostałych celów. Niemożliwy jest bowiem wzrost ilości turystów, odwiedzających teren Lokalnej Grupy bez podjęcia aktywnych działań mających chronić środowisko. Obszar LGD to przede wszystkim teren o proporcjonalnie wysokim – na tle wskaźników powiatowych i wojewódzkich – zalesieniu, wynoszącym 29% powierzchni ogólnej. To dzięki lasom teren Grupy wyróżnia się spośród gmin i powiatów Warmii i Mazur swą atrakcyjnością. Znaczący jest także udział obszarów prawnie chronionych, stanowiących 92,3% całej powierzchni LGD. Niemożliwe jest zatem planowanie działań, nie uwzględniających aspektu ekologicznego i dbałości o dziedzictwo przyrodnicze mikroregionu. Obszary prawnie chronione, wraz z licznymi pomnikami przyrody (40), parkami krajobrazowymi oraz obszarami chronionego krajobrazu zobowiązują do troski o środowisko.

Czwarty cel ogólny – Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD – ma za zadanie zarówno podwyższać kwalifikacje społeczności lokalnej jak też prowadzić do poprawienia jakości życia na obszarach objętych LGD poprzez integrację społeczności lokalnej poprzez organizację festynów, imprez okolicznościowych innych zdarzeń, oraz poprawę infrastruktury technicznej np. odnowa wsi w rozumieniu PROW -u co ma niezwykle istotne znaczenie dla utrzymania spójności obszaru i pielęgnowania tożsamości kulturowej mieszkańców.

VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych przez LGD Wysoczyzna Elbląska dotyczyć będzie trzech aspektów:

1. bezpośrednich powiązań między wyznaczonymi w trakcie tworzenia LSR celami;
2. bezpośrednich związków między podmiotami i aktorami lokalnymi uczestniczącymi w realizacji LSR;
3. wykorzystania charakterystycznych dla terenu LGD Wysoczyzna Elbląska zasobów lokalnych, tożsamości i dziedzictwa kulturalno-przyrodniczego.

Należy zauważyć, iż wszystkie cztery cele są ze sobą bezpośrednio powiązane. Oddziałują na siebie w taki sposób, iż powodzenie w realizacji jednego z celów zwiększa szanse na sukces w osiągnięciu celów pozostałych, a porażka – takie szanse zmniejsza. Rozwój turystyki i agroturystyki bezsprzecznie zależy od zachęcenia do różnicowania działalności wśród mieszkańców wsi. Równocześnie, rozwój przedsiębiorczości wśród dotychczasowej społeczności rolniczej nie oznacza w przypadku LGD prób sprowadzenia przemysłu, mogącego zagrozić czystemu środowisku – jednemu z największych zalet obszaru.

Działania podjęte w zakresie ochrony środowiska będą miały bezpośredni wpływ na zwiększenie ruchu turystycznego i prężniejszy rozwój agroturystyki. Turyści, zachęcani czystym powietrzem oraz dbałością o lasy, czystą wodą i plażą z pewnością chętniej zdecydują się na odwiedzinę którejś z gmin wchodzącej w skład LGD.

Wzrost kompetencji mieszkańców będzie mieć wpływ na pozostałe cele. Bardziej wykształceni i świadomi mieszkańcy to więcej działalności pozarolniczych, bardziej rozbudowana oferta turystyczna, mniej zagrożeń dla środowiska naturalnego.

Cel odnoszący się do turystyki wymagać będzie współdziałania trzech grup: władz gmin tworzących LGD, przedstawicieli LGD oraz mieszkańców. Od tych ostatnich zależeć będzie przede wszystkim rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz dostosowanie oferty turystycznej do potrzeb odwiedzających. Na barkach LGD spoczywać będzie odpowiedzialność m.in. za organizację szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje mieszkańców trudniących się agroturystyką oraz informowanie o dostępnych środkach zewnętrznych. Promocja obszaru LGD należeć będzie do przedstawicieli Lokalnej Grupy, jak i władz poszczególnych gmin.

Podobny podział obowiązków będzie dotyczył zintegrowanych działań z dziedziny produktu lokalnego. Pomysły na produkty pochodzić mogą od członków Grupy, jednak odpowiedzialnymi za wprowadzanie ich na rynek oraz promocję będą także partnerzy lokalni reprezentujący różne środowiska. Powinni oni przejść odpowiednie szkolenia, przygotowane bądź to przez władze gmin, bądź też przez LGD Wysoczyzna Elbląska.

Większy stopień skomplikowania wykazywać będą zależności dotyczące podwyższenia poziomu kompetencji mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy. Naczelnym założeniem, przyświecającym LGD jest zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych świadczących usługi hotelarsko-gastronomiczne, pozarolnicze przy jednoczesnym niedopuszczeniu do rozwoju przemysłu mogącego zanieczyścić środowisko i zniechęcić turystów do odwiedzin. Pilne zatem byłoby przeprowadzenie sesji szkoleń przystosowujących osoby do pełnienia usług turystycznych. Istotne byłoby równoczesne informowanie o środkach zewnętrznych na rozwój punktów hotelowych, miejsc noclegowych czy usług agroturystycznych.

W ramach postulowanych działań na rzecz ochrony środowiska zaangażowane byłyby władze gminy, przedstawiciele LGD oraz ekologiczne organizacje pozarządowe, posiadające wiedzę ekspercką w tym zakresie. Członkowie Grupy mogliby pełnić rolę pośredników lub koordynatorów podejmowanych akcji, ułatwiając kontakt między władzami gmin (w kompetencjach, których leży ochrona środowiska) a trzecim sektorem, dysponującym odpowiednim zapleczem personalnym, przygotowanym do przedstawienia własnych rozwiązań problemów. Innym zadaniem, którego mogliby się podjąć członkowie LGD, byłoby podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez promocję zachowań proekologicznych. Oznaczałoby to przede wszystkim organizowanie lokalnych kampanii społecznych – wspólnie z podmiotami gospodarczymi, gospodarstwami agroturystycznymi bądź szkołami. Takie kampanie byłyby skupione wokół konkretnego problemu (np. promocja żywności ekologicznej) lub poświęcone wydarzeniu np. obchody Dnia Ziemi.

Trzeci aspekt integracyjny odnosi się do zasobów wykorzystywanych w działaniu. Niewątpliwie, każdy cel koncentruje się na endogenicznych właściwościach, charakterystycznych tylko dla obszaru Lokalnej Grupy Działania. Szczególnie widoczne jest to przy celach dotyczących ochrony środowiska oraz produktu lokalnego. Oba przedsięwzięcia w sposób bezsprzeczny dotyczą miejsc i obiektów stanowiących dziedzictwo bądź przyrodnicze, bądź kulturowe. Pierwszy z nich skupia się na zasobach naturalnych i za główne zadanie stawia sobie ich ochronę. Niezbędne będzie zatem szczegółowe poznanie flory i fauny, zorientowanie się, co stanowi największe zagrożenie dla otoczenia naturalnego i jak to zagrożenie najefektywniej zneutralizować. Drugi cel – produkt lokalny – może zostać osiągnięty wyłącznie poprzez oparcie się na lokalnych tradycjach i uwarunkowaniach kulturowych.

Równie mocno zależny od zasobów endogenicznych jest rozwój turystyki i agroturystyki. Podniesienie atrakcyjności turystycznej możliwe jest dzięki rozszerzeniu oferty dla odwiedzających o możliwość nabycia lokalnych produktów rękodzielniczych, organizowanie festiwali poświęconych lokalnym tradycjom czy też ginącym zawodom.

Jak wyglądać będą bezpośrednie związki między podmiotami i mieszkańcami lokalnymi? Powodzenie realizacji każdego z czterech celów uzależnione jest od jak najszerzego uczestnictwa społeczności lokalnej, co wyraża stopień ich zintegrowania. Co

więcej, nie może się skończyć tylko na uczestnictwie – niezbędna jest ścisła współpraca oraz koordynacja działań. Rolą LGD będzie wspieranie mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, instytucji samorządowych i innych w korzystaniu ze środków Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Od aktywności partnerów lokalnych zależało będzie osiągnięcie celów LSR oraz rozwój obszaru.

VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach LSR przedsięwzięć

Podejście innowacyjne w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Wysoczyzna Elbląska odnosi się przede wszystkim do obszaru, którego dotyczy strategia.

Za innowacyjne uznaje się te działania, które w ramach konkretnych przedsięwzięć będą mieć charakter nowości na terenie LGD – Wysoczyzna Elbląska.

Innowacyjne rozwiązania najczęściej koncentrują się na rozwoju nowych funkcji obszaru. Lokalna Strategia Rozwoju zawiera aspekt innowacyjny w odniesieniu do celu pierwszego –Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD którego rezultatem będzie wykorzystanie unikalnych atutów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystycznego regionu Wysoczyzny Elbląskiej.

Innowacyjność w celu Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło to działania powiązane z ukierunkowaniem mieszkańców terenu Ludna produkcję zdrowej żywności, wdrażani systemu informacji i doradztwa dla rolników i przedsiębiorców, dostosowanie gospodarstw do prowadzenia działalności agroturystycznej, powrót do tradycji rzemieślniczych i ludowych.

Innowacyjność celu trzeciego-Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD zostanie uzyskana wskutek propagowania wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Do tej pory na terenie obszaru Wysoczyzny Elbląskiej nie wytwarzano energii z biomasy, natomiast inne źródła energii odnawialnej używane są w sposób marginalny.

Innowacyjność przedsięwzięć mających doprowadzić do realizacji celu Rozwój społeczności lokalnej obszaru LGD objawiać się będzie przede wszystkim we wzmacnianiu umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru w połączeniu z działaniami integrującymi, zwłaszcza integrującymi międzypokoleniowo- np. szkolenia z zakresu obsługi komputera, korzystanie z Internetu prowadzone przez młodzież dla osób starszych, naukę tradycyjnych zawodów przez młodzież. Również skala planowanych działań związanych z rozbudową oferty wolnego czasu oraz zaspokojeniem potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Wszystkie innowacyjne rozwiązania opisane w LSR opierać się będą o wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, kulturowych, społecznych, itp.

IX .Procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów, na podstawie których oceniana jest zgodność operacji z LSR oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

W ramach realizacji LSR, po zatwierdzeniu jej przez samorząd województwa, LGD wybiera projekty do realizacji w ramach środków przyznanych na realizację strategii. Pracownicy LGD pomagają wnioskodawcom w przygotowaniu projektów i wniosków. Wnioski te mogą dotyczyć projektów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 PROW- Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej:

- a) Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- b) Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- c) Odnowa i rozwój wsi,

oraz innych projektów zwanych dalej „małymi projektami”, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań Osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, tj. poprawy jakości życia lub większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD.

1. Ustalenie terminu naboru wniosków

Zarząd LGD podejmuje uchwałę w sprawie ogłoszenia/rozpoczęcia naboru wniosków o pomoc finansową w ramach środków przewidzianych na realizację LSR (Oś 3 i małe projekty). W imieniu LGD Prezes Zarządu LGD występuje z wnioskiem do samorządu województwa o ogłoszenie terminu naboru wniosków o pomoc.

LGD przeprowadza spotkania informacyjne dla potencjalnych beneficjentów, za których organizację odpowiedzialny jest pracownik biura LGD.

2. Ogłoszenie naboru

Przygotowanie treści ogłoszenia, które zawiera:

- a) Odniesienie treści ogłoszenia do dokumentów (rozporządzenie o wdrażaniu LSR, PROW 2007-2013, Lokalna Strategia Rozwoju),

Zawartość treści ogłoszenia:

- a) Nazwę instytucji ogłaszającej konkurs (nazwa LGD);
- b) Powód ogłoszenia konkursu (nabór wniosków o dofinansowanie projektów w ramach realizacji LSR);
- c) Nazwę przedsięwzięcia, w ramach którego ogłasza się konkurs,
- d) Miejsce składania wniosków o przyznanie pomocy (Biuro LGD, adres, godziny otwarcia);
- e) Zasady ubiegania się o pomoc (informacje dotyczące kryteriów wyboru projektów, w tym lokalne kryteria przyznania pomocy określone w LSR, rodzaj projektów podlegających dofinansowaniu, typ beneficjentów, kwotę środków przeznaczonych na wsparcie finansowe projektów i poziom dofinansowania, termin rozstrzygnięcia konkursu);
- f) Kryteria wyboru określone w LSR;
- g) Wysokości środków na realizację operacji w ramach naboru;
- h) Listę dokumentów niezbędnych do oceny według lokalnych kryteriów;
- i) Informację, gdzie można uzyskać szczegółowe informacje (strony internetowe: LGD i urzędów gmin; osoba do kontaktu);
- j) Informację, gdzie można pobrać dokumentację konkursową:
  - rozporządzenie o wdrażaniu LSR,
  - PROW 2007-2013,
  - LSR,
  - formularz wniosku o przyznanie pomocy (udostępniony przez Instytucję Wdrażającą –ARiMR - najpóźniej w dniu ukazania się ogłoszenia),

- wzór umowy,
- Inne obowiązkowe dokumenty
- k) W treści ogłoszenia zamieszczany jest zapis informujący o tym, że wnioski z chwilą przyjęcia przez LGD podlegają procedurze ochrony danych osobowych i informacji handlowych (dane osobowe i handlowe są poufne),
- l) Sposób i termin składania wniosków (reguluje rozporządzenie „Wdrażanie LSR”).

Formularze wniosków będzie można pobrać:

- a) w formie papierowej: biuro LGD, urzędy gmin
- b) w formie elektronicznej: strona internetowa LGD, strony internetowe urzędów gmin,

Ogłoszenie o naborze umieszczone jest na:

- a) stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego albo urzędów gmin, LGD
- b) tablicy ogłoszeń biura LGD, Urzędu Marszałkowskiego, urzędów gmin,
- c) w prasie lokalnej,

Początek terminu składania wniosków ustalony jest nie wcześniej niż 14 dni od dnia ogłoszenia naboru (reguluje rozporządzenie „Wdrażanie LSR”). Czas ten wykorzystany może być na promocję i informację o konkursie, wsparcie doradcze dla potencjalnych beneficjentów.

3. Przyjmowanie wniosków przez LGD

- a) Wniosek o przyznanie pomocy składa się:
  - a) osobiście bezpośrednio w siedzibie LGD,
  - b) za pomocą poczty kurierskiej
  - c) przesyłką poleconą.
- b) Termin złożenia wniosku uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem wniosek: złożono osobiście bezpośrednio w siedzibie LGD, nadano w polskiej placówce pocztowej – w przypadku złożenia wniosku przesyłką poleconą. Przy wnioskach wysłanych pocztą, liczy się termin wpływu do Biura LGD.
- c) Miejscem składania wniosków jest Biuro LGD, na zewnątrz którego znajduje się widoczna informacja o przyjmowaniu wniosków: godziny otwarcia, dyżury pracowników. Informacja ta może być też umieszczona np. w urzędach gmin (mapka dojazdu do biura).
- d) Na tablicy informacyjnej oraz na stronie internetowej LGD znajduje się wykaz doradców pomagających przy wypełnianiu wniosków (dyżury, miejsca przyjęć).
- e) We właściwym dokumencie znajdować się będą zapisy chroniące wnioski ze względu na ochronę danych osobowych i informacji objętych tajemnicą handlową.
- f) Wnioski przyjmowane są przez pracownika Biura LGD w siedzibie LGD. Wnioski przyjmowane są w formie papierowej (zgodność z rozporządzeniem) - oryginał wypełniony komputerowo z podaniem spisu treści i liczby załączników + kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem.
- g) Pracownik Biura LGD wydaje potwierdzenie przyjęcia wniosku zawierające: pieczętkę LGD, datę złożenia wniosku, podpis osoby przyjmującej wniosek, (reguluje rozporządzenie).
- h) Oficjalne zamknięcie listy następuje w dniu zakończenia terminu składania wniosków: podkreślenie listy i podpisanie przez upoważnione osoby w tym samym dniu, w którym nastąpił koniec terminu ich przyjmowania (Kierownik Biura LGD i członek zarządu przeliczają wnioski, sprawdzają rejestr).
- i) Złożone wnioski przechowywane są w Biurze LGD w zamkniętych kopertach.
- j) Wnioski złożone po wyznaczonym terminem LGD przekazuje niezwłocznie do odpowiedniej instytucji (samorządu województwa /ARiMR).

4. a. Posiedzenie Rady Programowej

1. Organem dokonującym wyboru operacji, które mają być realizowane w ramach LSR Lokalnej Grupy Działania – Wysoczyzna Elbląska jest Rada Programowa.

2. Szczegółową organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady Programowej określa Regulamin Rady Programowej Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska, będący **załącznikiem nr 4** do niniejszej strategii.
3. Wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR Lokalnej Grupy Działania – Wysoczyzna Elbląska dokonywany jest przez Radę Programową na podstawie jawnych i obiektywnych kryteriów zawartych w LSR.
4. Posiedzenia Rady Programowej są zwoływane odpowiednio do potrzeb wynikających z naboru wniosków prowadzonego przez LGD. Rada Programowa dokonuje wyboru operacji na podstawie kryteriów określonych w LSR, w terminie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy.
5. Przewodniczący Rady Programowej, w porozumieniu z Biurem LGD, wyznacza termin, miejsce, i porządek posiedzenia Rady Programowej.
6. Pracownik Biura LGD informuje pisemnie i drogą elektroniczną członków Rady Programowej o terminie, miejscu posiedzenia i porządku obrad do 7 dni przed posiedzeniem.
7. Pracownik LGD podaje do publicznej wiadomości informację o posiedzeniu Rady (strona internetowa LGD, urzędów gmin, tablice ogłoszeń).
8. W posiedzeniach Rady Programowej biorą udział:
  - a) członkowie Rady Programowej,
  - b) prezes Zarządu lub inny upoważniony członek Zarządu LGD - bez prawa głosu,
  - c) eksperci - możliwość zaproszenia do udziału w posiedzeniu
9. Przebieg posiedzenia:
  - a) przed otwarciem posiedzenia, członkowie Rady potwierdzają swoją obecność podpisem na liście obecności.
  - b) po otwarciu posiedzenia, Przewodniczący Rady podaje liczbę obecnych członków Rady na podstawie podpisanej przez nich listy obecności i stwierdza prawomocność posiedzenia (quorum).
  - c) w razie braku quorum, Przewodniczący Rady zamyka obrady wyznaczając równocześnie nowy termin posiedzenia. Kolejne posiedzenie ma się odbyć w terminie do 7 dni.
  - d) w protokole odnotowuje się przyczyny, z powodu których posiedzenie nie odbyło się.
  - e) po stwierdzeniu quorum Przewodniczący Rady przeprowadza wybór sekretarza posiedzenia, któremu powierza obliczanie wyników głosowań, kontrolę quorum oraz wykonywanie innych czynności o podobnym charakterze.
  - f) po wyborze Sekretarza posiedzenia, Przewodniczący przedstawia porządek obrad i poddaje go pod głosowanie Rady.
  - g) członek Rady może zgłosić wniosek o zmianę porządku posiedzenia. Rada przez głosowanie zwykłą większością głosów przyjmuje lub odrzuca zgłoszone wnioski.
  - h) przewodniczący Rady prowadzi posiedzenie zgodnie z porządkiem przyjętym przez Radę.
  - i) porządek obrad obejmuje w szczególności:
    - omówienie i ocenę wniosków o przyznanie pomocy złożonych w ramach naboru prowadzonego przez LGD oraz podjęcie decyzji o wyborze operacji do finansowania.
    - informację Zarządu o przyznaniu pomocy przez samorząd województwa na operacje, które były przedmiotem wcześniejszych posiedzeń Rady.
    - wolne wnioski i zapytania.
  - j) ocena wniosków obejmuje:
    - ocenę zgodności projektów z LSR (karta oceny zgodności operacji z LSR wraz z instrukcją);
    - ocenę punktową według lokalnych kryteriów wyboru (karta oceny wg lokalnych kryteriów wraz z instrukcją);
  - k) w głosowaniu odbywającym się przez wypełnienie kart do oceny operacji, członkowie Rady oddają głos za pomocą kart oceny operacji, stanowiących załączniki nr 4, 5, 6, 7, 8 do niniejszej strategii, wydanych przez sekretarza posiedzenia. Każda strona

- karty oceny operacji musi być opieczątowana pieczęcią LGD i podpisana przez sekretarza posiedzenia.
- l) głos oddany przez członka Rady w formie wypełnionej karty oceny operacji jest nieważny, jeśli zachodzi co najmniej jedna z poniższych okoliczności:
    - na karcie brakuje nazwiska i imienia lub podpisu członka Rady,
    - na karcie brakuje informacji pozwalających zidentyfikować operację, której dotyczy ocena (numer wniosku, nazwa wnioskodawcy, nazwa projektu).
  - m) karty muszą być wypełnione piórem, długopisem lub cienkopisem.
  - n) znaki „X” winny być postawione w polu przeznaczonego na to kwadratu.

4. b. Szczegółowa procedura posiedzenia Rady Programowej⁴

1. Otwarcie koperty z wnioskiem.
2. Referowanie wniosku: odczytanie nr wniosku, nazwy wnioskodawcy, tytułu projektu, daty wpływu wniosku do LGD, w ramach jakiego działania będzie realizowany projekt (oś 3 i małe projekty), zakresu projektu (czego dotyczy), wysokości wnioskowanej kwoty pomocy. Osobą referującą jest Przewodniczący Rady Programowej lub osoba przez niego wskazana.
3. Po zapoznaniu się z nadesłanym wnioskiem, członkowie Rady składają oświadczenie, że nie są wnioskodawcami, właścicielami, współwłaścicielami, pracownikami, współmałżonkami lub krewnymi do II stopnia pokrewieństwa wnioskodawcy. Oświadczenia te składane są w stosunku do każdej omawianej operacji.
4. W przypadku operacji złożonej przez jednostkę, której właścicielem, współwłaścicielem lub pracownikiem jest członek Rady, współmałżonek członka Rady Programowej, lub jego krewny do II stopnia pokrewieństwa, tenże członek Rady Programowej nie bierze udziału w procedurze oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji oraz procedurze odwołania od rozstrzygnięć Rady Programowej w sprawie wyboru operacji.
5. W przypadku operacji złożonej przez członka Rady, współmałżonka członka Rady Programowej lub jego krewnego do II stopnia pokrewieństwa, tenże członek Rady Programowej nie bierze udziału w procedurze oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji oraz procedurze odwołania od rozstrzygnięć Rady Programowa Decyzyjnej w sprawie wyboru operacji.
6. W przypadku braku quorum wymaganego do oceny projektu, w związku z wykluczeniem członka Rady Programowej, ocena danego projektu przekładana jest na następne posiedzenie Rady Programowej.
7. Przed ostatecznym rozpatrzeniem wniosku, Przewodniczący Rady może zarządzić przeprowadzenie dyskusji, w której mogą uczestniczyć osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu. W dyskusji głos mogą zabierać członkowie Rady, członkowie Zarządu oraz osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu. Przewodniczący Rady może określić maksymalny czas wystąpienia. Przewodniczący obrad w pierwszej kolejności udziela głosu osobie referującej aktualnie rozpatrywaną sprawę, osobie opiniującej operację, przedstawicielowi Zarządu, a następnie pozostałym dyskutantom według kolejności zgłoszeń. Powtórne zabranie głosu w tym samym punkcie porządku obrad możliwe jest po wyczerpaniu listy mówców. Ograniczenie to nie dotyczy osoby referującej sprawę, osoby opiniującej operację oraz przedstawiciela Zarządu.
8. Ocena zgodności operacji (projektu) z LSR odbywa się poprzez głosowanie za pomocą kart do oceny zgodności. Karta ta zawiera następujące pytania:
  - a) Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu ogólnego określonego w LSR?
  - b) Czy operacja przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego celu szczegółowego określonego w LSR?
  - c) Czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciem/-mi, na które ogłoszono nabór?

---

⁴ Opisana procedura dotyczy postępowania z jednym wnioskiem i jest kolejno powtarzana w odniesieniu do wszystkich ocenianych wniosków.

9. Członek Rady Programowej może głosować za zgodnością operacji z LSR oraz za zgodnością operacji z przedsięwzięciem, na które został ogłoszony nabór, tylko wtedy, gdy w jego opinii odpowiedź na wszystkie 3 pytania jest pozytywna.
10. Głos w sprawie uznania operacji za zgodną z LSR oddaje się przez skreślenie jednej z opcji zaznaczonych gwiazdką w zawartym na Karcie Oceny Zgodności Operacji z LSR (załącznik nr 5 do niniejszej strategii) sformułowaniu: „**Głosuję za UZNANIEM* / NIEUZNANIEM* operacji za zgodną z LSR**”. Pozostawienie lub skreślenie obu opcji uważa się za głos nieważny.
11. Sekretarz Rady Programowej/posiedzenia sprawdza poprawność wypełnienia „Karty oceny zgodności operacji z LSR”, przelicza oddane głosy. W przypadku stwierdzenia braków w sposobie wypełnienia Karty Oceny Zgodności Operacji z LSR sekretarz posiedzenia wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień, członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać wpisów w kratkach lub pozycjach pustych.
12. Ustalając stanowisko całej Rady Programowej w tej sprawie obowiązuje zasada, że decyzja jest pozytywna, gdy większość bezwzględna składu Rady Programowej (ponad 50% jego składu) uznaje operację za zgodną z LSR i zaplanowanym przedsięwzięciem (którego dotyczy nabór).
13. Jeśli po dokonaniu poprawek i uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.
14. W przypadku stwierdzenia niezgodności wniosku z LSR, Rada podejmuje uchwałę o odsunięciu wniosku od dalszej oceny według lokalnych kryteriów LGD.
15. Wyniki głosowania ogłasza Przewodniczący Rady.
16. Projekty zgodne z LSR podlegają dalszej ocenie według lokalnych kryteriów wyboru:
  - każdy wniosek oceniany przez wszystkich obecnych członków Rady Programowej niewykluczonych z procedury oceny danego wniosku
17. Następuje zamknięcie posiedzenia. W terminie do siedmiu dni członkowie Rady Programowej mają możliwość zapoznania z wszystkimi wnioskami w Biurze LGD. Przewodniczący Rady Programowej zwołuje kolejne posiedzenie Rady Programowej.
18. Na kolejnym posiedzeniu Rady Programowej w pierwszej kolejności następuje ocena zgodności z LSR wniosków, do których na poprzednim posiedzeniu zabrakło quorum. Z nimi członkowie Rady też mogli się zapoznać w trakcie siedmiodniowej przerwy w obradach. Do tych wniosków powtarza się procedura opisana powyżej.
19. Referowanie wniosku: odczytanie nr wniosku, nazwy wnioskodawcy, tytułu projektu, wysokości wnioskowanej kwoty pomocy, liczba przyznanych pkt. w ramach oceny wg kryteriów lokalnych, wysokość wnioskowanej kwoty. Osobą referującą jest Przewodniczący Rady lub osoba przez niego wskazana.
20. Przed ostatecznym rozpatrzeniem wniosku, Przewodniczący Rady może zarządzić przeprowadzenie dyskusji, w której mogą uczestniczyć osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu. W dyskusji głos mogą zabierać członkowie Rady, członkowie Zarządu oraz osoby zaproszone do udziału w posiedzeniu. Przewodniczący Rady może określić maksymalny czas wystąpienia. Przewodniczący obrad w pierwszej kolejności udziela głosu osobie referującej aktualnie rozpatrywaną sprawę, przedstawicielowi Zarządu, a następnie pozostałym dyskutantom według kolejności zgłoszeń. Powtórne zabranie głosu w tym samym punkcie porządku obrad możliwe jest po wyczerpaniu listy mówców. Ograniczenie to nie dotyczy osoby referującej sprawę oraz przedstawiciela Zarządu.
21. Każda karta oceny operacji wg lokalnych kryteriów zawiera ocenę punktową według lokalnych kryteriów.
22. W trakcie zliczania głosów sekretarz posiedzenia, zobowiązany jest sprawdzić, czy łączna ocena punktowa operacji zawarta w pozycji „SUMA PUNKTÓW” została obliczona poprawnie.
23. W przypadku stwierdzenia braków w sposobie wypełnienia karty oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD sekretarz posiedzenia wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków. W trakcie wyjaśnień, członek Rady może na oddanej przez siebie karcie dokonać wpisów w pozycjach pustych.

24. Jeżeli po dokonaniu uzupełnień karta nadal zawiera błędy w sposobie wypełnienia, zostaje uznana za głos nieważny.
25. Wynik głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD dokonuje się w taki sposób, że sumuje się oceny punktowe wyrażone na kartach stanowiących głosy oddane ważnie w pozycji „SUMA PUNKTÓW” i dzieli przez liczbę ważnie oddanych głosów.
26. Na podstawie wyników głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD sporządza się listę rankingową operacji.
27. Informacja członka Zarządu o dostępności środków na poszczególne typy operacji (przedsięwzięcia).
28. Sporządzenie ostatecznych list:
  - listy rankingowej operacji, które są rekomendowane przez Radę do finansowania w obecnym naborze wniosków,
  - listy rankingowej operacji nie wybranych do finansowania wraz z uzasadnieniem,
  - listy rankingowej operacji niezgodnych z LSR.W przypadku operacji o tej samej liczbie punktów o kolejności na liście rankingowej decyduje data i godzina wpływu wniosku do Biura LGD.
29. W stosunku do każdej operacji będącej przedmiotem posiedzenia Rady podejmowana jest przez Radę decyzja w formie uchwały o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do finansowania, której treść musi uwzględnić:
  - a) wyniki głosowania sprawie uznania operacji za zgodne z LSR,
  - b) wyniki głosowania w sprawie oceny operacji według lokalnych kryteriów LGD i sporządzoną na tej podstawie listę rankingową wniosków,
  - c) dostępność środków LGD na poszczególne typy operacji.
30. Przewodniczący Rady Programowej odczytuje uchwały dotyczące poszczególnych operacji rozpatrywanych w trakcie posiedzenia, bez potrzeby ich przegłosowania.
31. Każda uchwała powinna zawierać:
  - a) informacje o wnioskodawcy operacji (imię i nazwisko lub nazwę, miejsce zamieszkania lub miejsce działalności, adres lub siedzibę, PESEL lub REGON, NIP),
  - b) tytuł operacji zgodny z tytułem podanym we wniosku,
  - c) kwotę pomocy o jaką ubiegał się wnioskodawca zgodną z kwotą podaną we wniosku,
  - d) informację o decyzji Rady w sprawie zgodności lub braku zgodności operacji z LSR,
  - e) łączną ocenę punktową, którą otrzymał wniosek,
  - f) informację o finansowaniu lub nie finansowaniu realizacji operacji.
32. W trakcie posiedzenia Rady Programowej sporządzany jest protokół.
33. Wyniki głosowań odnotowuje się w protokole posiedzenia.
34. Z każdego głosowania dokonywanego przez wypełnienie kart do oceny operacji sekretarz posiedzenia sporządza protokół, w którym zawarte są informacje o przebiegu i wynikach głosowania. Karty oceny operacji, złożone w trakcie danego głosowania stanowią załącznik od protokołu z tego głosowania.
35. Protokół powinien zawierać w szczególności:
  - a) określenie przedmiotu głosowania
  - b) określenie liczby uprawnionych do głosowania, liczby biorących udział w głosowaniu, ilości oddanych głosów ważnych i nieważnych
  - c) wyniki głosowania
  - d) podpis sekretarza posiedzenia.
36. Uchwałom Rady nadaje się formę odrębnych dokumentów, z wyjątkiem uchwał proceduralnych, które odnotowuje się w protokole posiedzenia.
37. Uchwały podpisuje Przewodniczący Rady po jej podjęciu.
38. Uchwały podjęte przez Radę, nie później niż 7 dni od ich uchwalenia, Przewodniczący Rady przekazuje Zarządowi.

39. Uchwały podlegają ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w siedzibie LGD i na stronie internetowej LGD.
40. Wnioskodawcy mają prawo do odwołania w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwał.
41. Protokół z posiedzenia Rady sporządza się w terminie 7 dni po odbyciu posiedzenia i wyklada do wglądu w Biurze LGD na okres 14 dni w celu umożliwienia członkom Rady wniesienia ewentualnych poprawek w jego treści.
42. Wniesioną poprawkę do protokołu o której mowa w pkt 35 rozpatruje Przewodniczący Rady. Jeżeli Przewodniczący nie uwzględni poprawki, poprawkę poddaje się pod głosowanie na następnym posiedzeniu Rady, która decyduje o przyjęciu lub odrzuceniu poprawek.
43. Po zakończeniu procedury dotyczącej możliwości naniesienia poprawek do protokołu przewidzianej w pkt 35 Przewodniczący obrad podpisuje protokół.
44. Protokoły i dokumentacja z posiedzeń Rady gromadzone i przechowywane są w Biurze LGD. Dokumentacja ma charakter jawny i jest udostępniana do wglądu wszystkim zainteresowanym.
45. W terminie 14 dni od dokonania wyboru operacji do finansowania LGD przekazuje do instytucji wdrażającej:
  - a) Listę wybranych projektów wraz ze złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy oraz uchwałami Rady Programowej o wyborze operacji do realizacji w ramach LSR:
    - Samorząd Województwa – lista małych projektów, lista projektów do działania Odnowa i rozwój wsi; Oddział regionalny ARiMR – listy projektów do działań Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw i Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
  - b) Listę projektów, które nie zostały wybrane do realizacji w ramach LSR, wraz ze złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy oraz uchwałami właściwego organu LGD zawierającymi uzasadnienie niedokonania wyboru.
46. Dalsze postępowanie w sprawie przyznania pomocy prowadzi odpowiednia instytucja wdrażająca (ARiMR lub Samorząd Województwa).
47. LGD informuje na piśmie wnioskodawcę o:
  - a) Zgodności lub niezgodności projektu z LSR –wskazując przyczyny niezgodności;
  - b) Wybraniu albo nie wybraniu projektów, wskazując przyczyny nie wybrania,
  - c) Liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektów pod względem spełnienia kryteriów i miejscu na liście wybranych operacji, w terminie 14 dni od dnia dokonania wyboru;
48. Przekazując informację wnioskodawcom, których operacje nie zostały wybrane do realizacji w ramach LSR, LGD informuje ich również o możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy na operację bezpośrednio do instytucji wdrażającej ARiMR (Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw i Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej), SW (Odnowa i rozwój wsi), o ile są pozostałe jeszcze środki.

5. Procedura odwołania od decyzji Rady Programowej

Zgodnie z art.35 pkt 5 Regulaminu Rady Programowej, wnioskodawcy mają prawo do odwołania w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwał.

W przypadku gdy wnioskodawcałoży odwołanie od decyzji Rady po terminie wysyłki do Samorządu Województwa lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa list operacji, nie ma możliwości uzupełnienia listy.

Dzień 0

Posiedzenie Rady, podjęcie uchwał o wybraniu i nie wybraniu poszczególnych projektów. Zaplanowanie przez Przewodniczącego Rady posiedzenia Rady najwcześniej na dziewiąty dzień licząc od dnia wysyłki pism. Zawiadomienie przez Pracownika Biura LGD członków Rady o planowanym posiedzeniu.

Dzień 1

Przygotowanie pism informujących o wybraniu / nie wybraniu operacji z informacją o możliwości złożenia odwołania osobiście w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwał.

Wysyłka pism informujących o nie wybraniu operacji listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Ogłoszenie listy rankingowej na stronie internetowej LGD i na tablicy informacyjnej w Biurze LGD.

Dzień 4

Korespondencja powinna dotrzeć do wnioskodawcy.

Dzień 8

Ostatni dzień na złożenie odwołania. Odwołania powinny być składane osobiście w siedzibie LGD.

Dzień 9

W przypadku, gdy odwołania wpłyną - posiedzenie Rady – ponowne rozpatrzenie wniosków o przyznanie pomocy, co do których złożono odwołanie. Jeżeli odwołania rozpatrzono na korzyść wnioskodawcy, a liczba uzyskanych przez wnioskodawcę punktów kwalifikuje wniosek do wpisania na listę operacji wybranych, może to spowodować skreślenie z listy operacji o mniejszej liczbie punktów. W tym wypadku konieczna jest uchwała Rady i aktualizacja listy operacji wybranych oraz nie wybranych.

Dzień 14

Pracownik Biura LGD przygotowuje i wysyła pisma informujące o wybraniu operacji do realizacji, pism informujących o negatywnym rozpatrzeniu odwołania oraz pism informujących o nie wybraniu operacji do wnioskodawców, którzy zostali usunięci z listy operacji wybranych ze względu na zbyt niską liczbę uzyskanych punktów na skutek odwołań. Wysyłka list operacji wybranych oraz list operacji nie wybranych do Samorządu Województwa lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Maksymalny czas na przeprowadzenie procedury odwołania to 14 dni od dnia wysłania pism. Zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego termin ten jest liczony od dnia następującego po dniu dokonania wyboru.

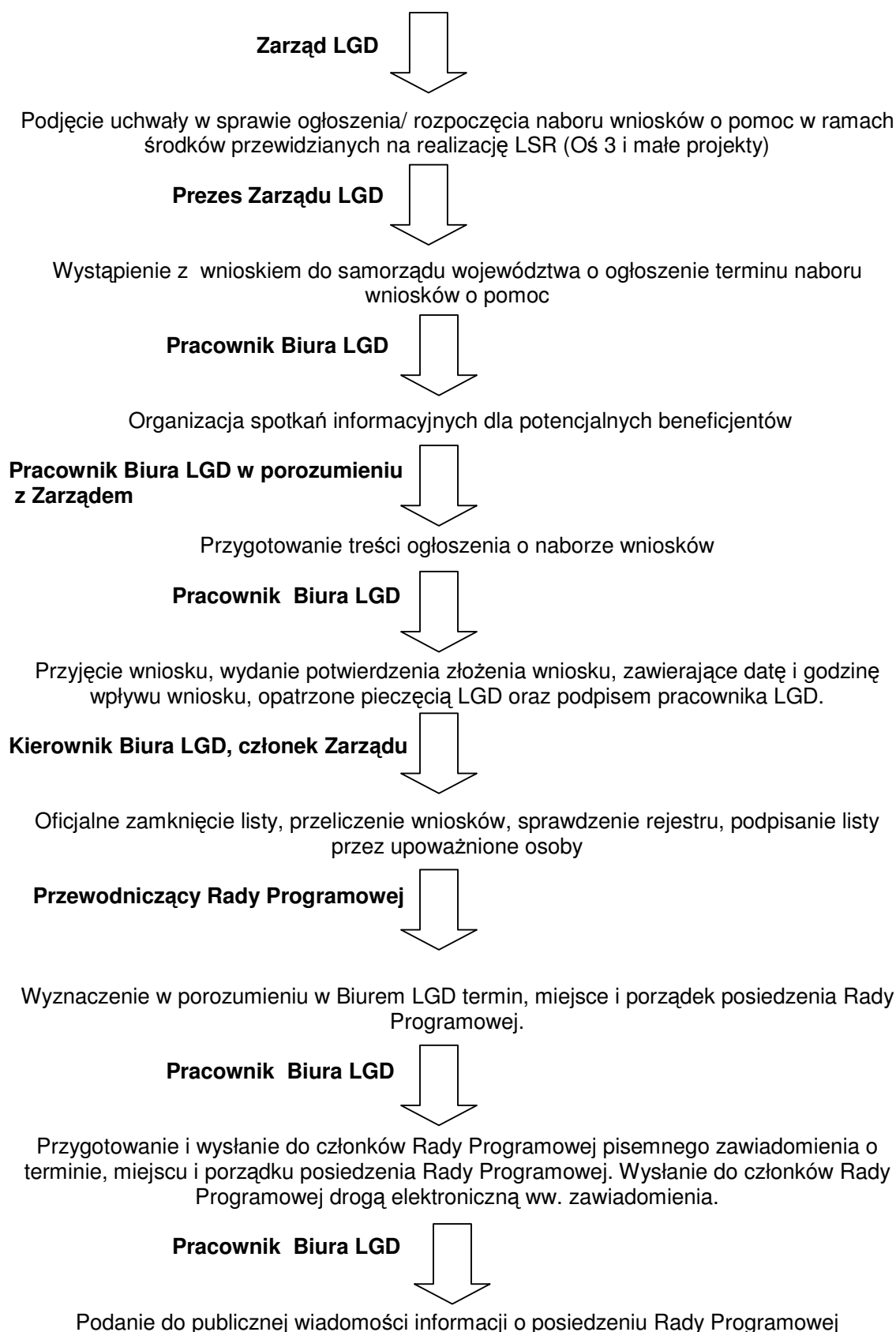
6. Procedura oceny i wyboru operacji - wersja tabelaryczna

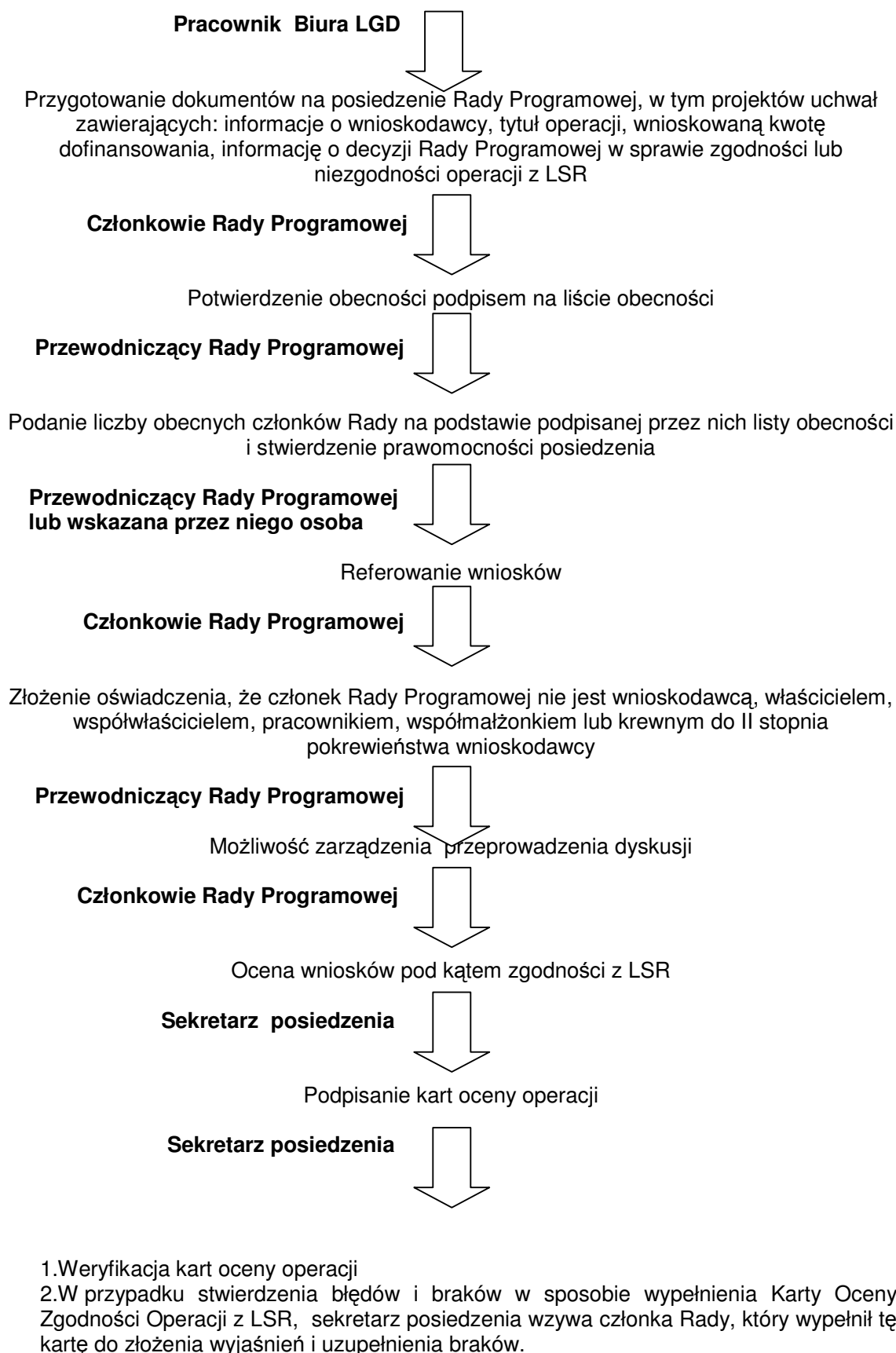
Osoba /Organ LGD	Opis czynności	Czas	Uwagi
Zarząd	Podjmuje uchwałę w sprawie ogłoszenia/ rozpoczęcia naboru wniosków o pomoc w ramach środków przewidzianych na realizację LSR (Oś 3 i małe projekty).	1 dzień roboczy	Uchwała w sprawie ogłoszenia/ rozpoczęcia naboru wniosków o pomoc w ramach środków przewidzianych na realizację LSR
Prezes Zarządu	Wystąpienie z wnioskiem do samorządu województwa o ogłoszenie terminu naboru wniosków o pomoc	1 dzień roboczy	Wniosek o ogłoszenie terminu naboru wniosków o pomoc wysłany do Samorządu Województwa
Pracownik Biura LGD	Organizacja spotkań informacyjnych dla potencjalnych beneficjentów	2 dni robocze	Spotkania informacyjne dla potencjalnych beneficjentów
Pracownik Biura LGD w porozumieniu z Zarządem	Przygotowanie treści ogłoszenia, które zawiera	1 dzień roboczy	Ogłoszenie o naborze
Pracownik Biura LGD	Przyjęcie wniosku, wydanie potwierdzenia złożenia wniosku, zawierające datę i godzinę wpływu wniosku, opatrzone pieczęcią LGD oraz podpisem pracownika LGD.	1 dzień roboczy	Zarejestrowany wniosek
Kierownik Biura LGD, członek Zarządu	Oficjalne zamknięcie listy, przeliczenie wniosków, sprawdzenie rejestru, podpisanie listy przez upoważnione osoby	1 dzień roboczy	Lista złożonych wniosków. Zarząd w drodze uchwały wyznacza osoby upoważnione do podpisania listy złożonych wniosków
Przewodniczący	Wyznaczenie w porozumieniu w Biurem	1 dzień roboczy	Wyznaczony termin i

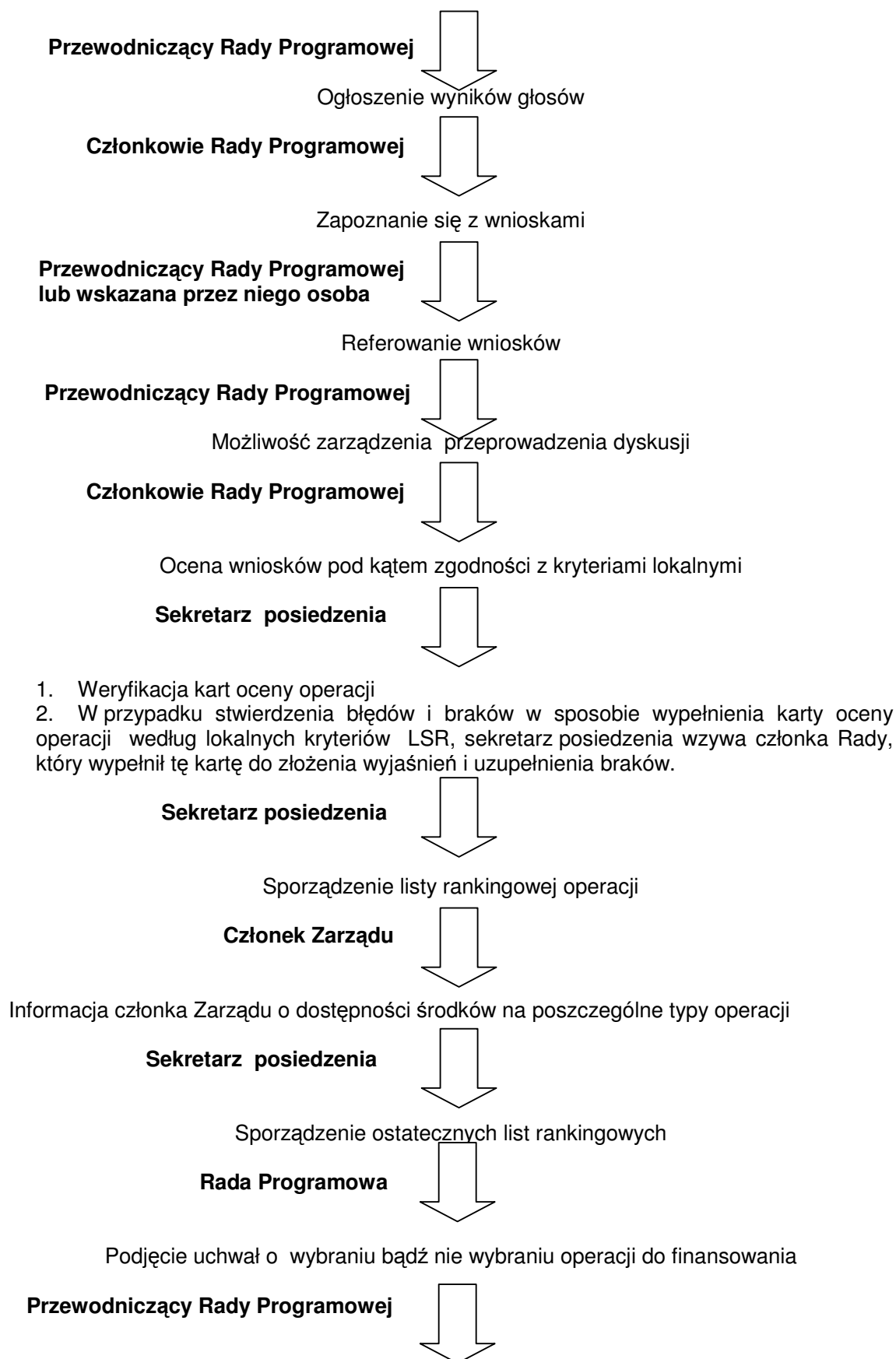
Rady Programowej	LGD termin, miejsce i porządek posiedzenia Rady Programowej.		miejsce posiedzenia Rady Programowej
Pracownik Biura LGD	Przygotowanie i wysłanie do członków Rady Programowej pismem zawiadomienia o terminie, miejscu i porządku posiedzenia Rady Programowej. Wysłanie do członków Rady Programowej drogą elektroniczną ww. zawiadomienia.	1 dzień roboczy	Zawiadomienie o terminie posiedzenia Rady Programowej jej członków
Pracownik Biura LGD	Podanie do publicznej wiadomości informacji o posiedzeniu Rady Programowej	1 dzień roboczy	Wiadomość o posiedzeniu Rady Programowej
Pracownik Biura LGD	Przygotowanie dokumentów na posiedzenie Rady Programowej, w tym projektów uchwał zawierających: informacje o wnioskodawcy, tytuł operacji, wnioskowaną kwotę dofinansowania, informację o decyzji Rady Programowej w sprawie zgodności lub niezgodności operacji z LSR	3 dni robocze	Projekty uchwał
Członkowie Rady Programowej	Potwierdzenie obecności podpisem na liście obecności.	Przed posiedzeniem	Wypełniona lista obecności
Przewodniczący Rady Programowej	Podanie liczby obecnych członków Rady na podstawie podpisanej przez nich listy obecności i stwierdzenie prawomocności posiedzenia	Po otwarciu posiedzenia	
Przewodniczący Rady Programowej lub wskazana przez niego osoba	Referowanie wniosków	W trakcie posiedzenia	
Członkowie Rady Programowej	Złożenie oświadczenia, że członek Rady Programowej nie jest wnioskodawcą, właścicielem, współwłaścicielem, pracownikiem, współmałżonkiem lub krewnym do II stopnia pokrewieństwa wnioskodawcy.	Na początku posiedzenia	Złożenie oświadczeń przez członków Rady Programowej.
Przewodniczący Rady Programowej	Możliwość zarządzenia przeprowadzenia dyskusji	Przed oceną wniosków	
Członkowie Rady Programowej	Ocena wniosków pod kątem zgodności z LSR	W trakcie posiedzenia	Wnioski zgodne/niezgodne z LSR
Sekretarz posiedzenia	Podpisanie kart oceny operacji	W trakcie posiedzenia	Podpisane karty oceny operacji
Sekretarz posiedzenia	1. Weryfikacja kart oceny operacji 2. W przypadku stwierdzenia braków w sposobie wypełnienia Karty Oceny Zgodności Operacji z LSR, sekretarz posiedzenia wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków.	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Zweryfikowane karty oceny operacji
Przewodniczący Rady Programowej	Ogłoszenie wyników głosowania.	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Dokonana ocena zgodności operacji z LSR
Członkowi Rady Programowej	Zapoznanie się z wnioskami	7 dni	
Przewodniczący Rady Programowej lub wskazana przez niego osoba	Referowanie wniosków	W trakcie posiedzenia	
Przewodniczący Rady Programowej	Możliwość zarządzenia przeprowadzenia dyskusji	Przed oceną wniosków	

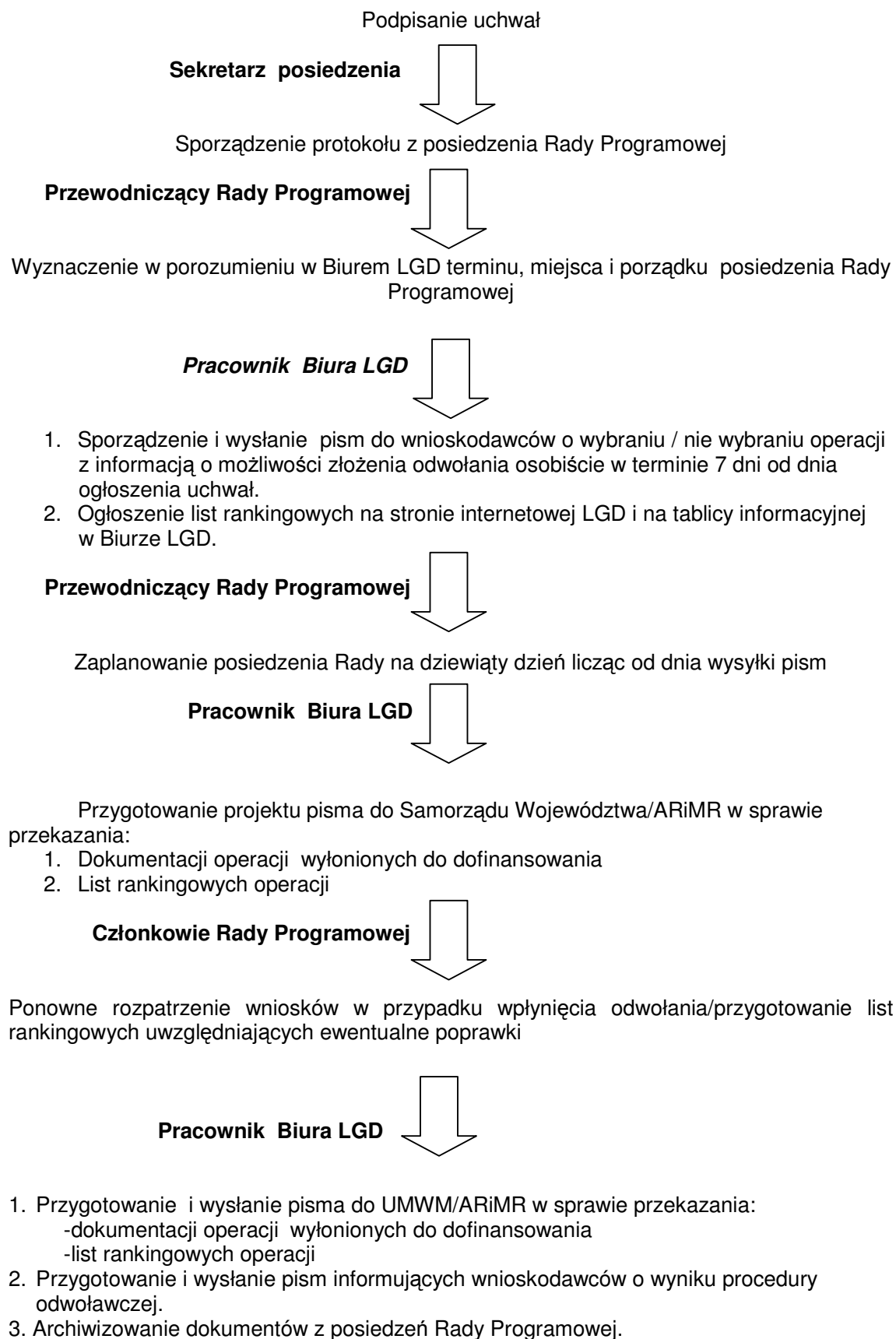
Członkowie Rady Programowej	Ocena wniosków pod kątem zgodności z kryteriami lokalnymi	W trakcie posiedzenia	Wnioski zgodne/niezgodne z kryteriami lokalnymi
Sekretarz posiedzenia	1. Weryfikacja kart oceny operacji 2. W przypadku stwierdzenia braków w sposobie wypełnienia karty oceny operacji według lokalnych kryteriów LSR, sekretarz posiedzenia wzywa członka Rady, który wypełnił tę kartę do złożenia wyjaśnień i uzupełnienia braków.	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Zweryfikowane karty oceny operacji
Sekretarz posiedzenia	Sporządzenie listy rankingowej operacji	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Lista rankingowa operacji
Członek Zarządu	Informacja członka Zarządu o dostępności środków na poszczególne typy operacji	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	
Sekretarz posiedzenia	Sporządzenie ostatecznych list rankingowych	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Ostateczne listy rankingowe
Rada Programowa	Podjęcie uchwał o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do finansowania	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Uchwały o wybraniu bądź nie wybraniu operacji do finansowania
Przewodniczący Rady Programowej	Podpisanie uchwał	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Podpisane uchwały
Sekretarz posiedzenia	Sporządzenie protokołu z posiedzenia Rady Programowej	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	Protokół z posiedzenia Rady Programowej
Przewodniczący Rady Programowej	Wyznaczenie w porozumieniu z Biurem LGD terminu, miejsca i porządku posiedzenia Rady Programowej	1 dzień roboczy	Wyznaczony termin i miejsce posiedzenia Rady Programowej
Pracownik Biura LGD	1. Sporządzenie i wysłanie pism do wnioskodawców o wybraniu / nie wybraniu operacji z informacją o możliwości złożenia odwołania osobiście w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia uchwał 2. Ogłoszenie list rankingowych na stronie internetowej LGD i na tablicy informacyjnej w Biurze LGD.	1 dzień roboczy	Sporządzenie i wysłanie pism, lista rankingowa podana do publicznej wiadomości
Przewodniczący Rady Programowej	Zaplanowanie posiedzenia Rady na dziewiąty dzień licząc od dnia wysyłki pism	1 dzień roboczy	Zaplanowanie terminu posiedzenia Rady Programowej
Pracownik Biura LGD	Przygotowanie projektu pisma do Samorządu Województwa/ARiMR w sprawie przekazania: -dokumentacji operacji wyłonionych do dofinansowania -list rankingowych operacji	1 dzień roboczy	Projekt pisma
Członkowie Rady Programowej	Ponowne rozpatrzenie wniosków w przypadku wpłynięcia odwołania/przygotowanie listy rankingowej uwzględniającej ewentualne poprawki	W trakcie posiedzenia Rady Programowej	
Pracownik Biura LGD	1. Przygotowanie i wysłanie pisma do UMWM/ARiMR w sprawie przekazania: -dokumentacji operacji wyłonionych do dofinansowania -list rankingowych operacji 2. Przygotowanie i wysłanie pism informujących wnioskodawców o wyniku procedury odwoławczej 3. Archiwizowanie dokumentów z posiedzeń Rady Programowej	2 dni robocze	Wysłane pismo wraz z załącznikami

7. Procedura oceny i wyboru operacji-wersja graficzna

Kryteria oceny merytorycznej

Ocenie merytorycznej poddawane są te operacje, u których nie stwierdzono żadnych niezgodności formalnych. Ocena merytoryczna składa się z:

- a) oceny zgodności operacji z LSR;
- b) oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami przyjętymi przez LGD.

Ocenę zgodności operacji z LSR dokonuje każdy niewykluczony z oceny członek Rady Programowej przy pomocy Karty Oceny Zgodności Operacji z LSR, będącej **wzorem nr 1** do Regulaminu Rady Programowej. Operację można uznać za zgodną z LSR, kiedy realizuje co najmniej jeden z celów ogólnych, co najmniej jeden z celów szczegółowych LSR i co najmniej jedno z przedsięwzięć LSR.

Ocenę zgodności operacji z kryteriami lokalnymi LGD, dokonuje się na wzorach załączonych do Regulaminu Rady Programowej. Oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dokonuje się na:

- a) Karcie Oceny Zgodności Operacji z Lokalnymi Kryteriami –**wzór nr 2** do Regulaminu Rady Programowej – dla operacji zgłoszonej przez wnioskodawcę do działania „Wdrażanie LSR – małe projekty”;
- b) Karcie Oceny Zgodności Operacji z Lokalnymi Kryteriami –**wzór nr 3** do Regulaminu Rady Programowej – dla operacji zgłoszonej przez wnioskodawcę do działania „Odnowa i rozwój wsi”;
- c) Karcie Oceny Zgodności Operacji z Lokalnymi Kryteriami –**wzór nr 4** do Regulaminu Rady Programowej – dla operacji zgłoszonej przez wnioskodawcę do działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”;
- d) Karcie Oceny Zgodności Operacji z Lokalnymi Kryteriami –**wzór nr 5** do Regulaminu Rady Programowej – dla operacji zgłoszonej przez wnioskodawcę do działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

Do każdej karty oceny dołączona jest instrukcja jej wypełniania.

Poniższe tabele zawierają listy kryteriów oceny zgodności operacji z kryteriami lokalnymi wraz z ich opisem:

Nazwa kryterium	Waga	Punkta cja	Uwagi
Odnowa i rozwój wsi			
Stosunek wnioskowanej kwoty pomocy do liczby osób zamieszkałych w miejscowościach realizacji projektu	2	1-3	1pkt-od 101 2pkt- od 51 do 100 3 pkt- do 50
Rozwój infrastruktury turystycznej, kulturalnej i sportowej	3	0-3	0pkt –projekt nie dotyczy infrastruktury ocenianej w niniejszym kryterium 1 pkt- rozwój infrastruktury turystycznej lub kulturalnej lub sportowej 2 pkt- rozwój infrastruktury turystycznej i kulturalnej 3 pkt- rozwój infrastruktury turystycznej, kulturalnej i sportowej
Innowacyjność projektu	2	0-3	0pkt-brak innowacyjności 1pkt-projekt innowacyjny w skali beneficjenta 2pkt- projekt innowacyjny na terenie gminy, w której projekt jest realizowany 3pkt-projekt innowacyjny na terenie LSR
Oddziaływanie na środowisko	2	0-3	0 pkt - projekt oddziałuje negatywnie na środowisko 1 pkt- projekt jest neutralny dla środowiska 2pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko (bez wykorzystania energii odnawialnej) 3pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko z wykorzystaniem energią odnawialną
Oddziaływanie operacji dotyczy (oceniany jest zasięg oddziaływania operacji oraz powszechność pożytków z jej realizacji)	3	1-3	1 pkt – od jednej do dwóch miejscowości 2 pkt – od trzech do pięciu miejscowości 3 pkt – co najmniej sześciu miejscowości
Wkład własny wyższy od wymaganego wkładu własnego	1	0-3	0pkt- minimalny wkład własny 1pkt- 1%-10% powyżej wkładu minimalnego 2 pkt- 11%-20% powyżej wkładu minimalnego 3pkt-powyżej 21% powyżej wkładu minimalnego
Maksymalna liczba punktów – 41 pkt			
Małe projekty			
Projekt realizowany w partnerstwie, w którego skład wchodzi	3	0-3	0pkt-brak partnerstwa 1 pkt- dwa podmioty 2 pkt- trzy podmioty 3pkt- powyżej trzech podmiotów
Aktywizacja społeczności lokalnej	2	0-3	0 pkt- nie dotyczy 1 pkt – angażuje społeczność lokalną bez promowania lokalnej twórczości 2 pkt - angażuje społeczność lokalną i promuje lokalną twórczość
Innowacyjność projektu	2	0-3	0pkt-brak innowacyjności 1pkt-projekt innowacyjny w skali beneficjenta 2pkt- projekt innowacyjny na terenie gminy, w której projekt jest realizowany 3pkt-projekt innowacyjny na terenie LSR
Oddziaływanie na środowisko	1	0-3	0 pkt - projekt oddziałuje negatywnie na środowisko 1 pkt- projekt jest neutralny dla środowiska 2pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko (bez wykorzystania energii odnawialnej) 3pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko z wykorzystaniem energią odnawialną
Doświadczenie wnioskodawcy w realizacji małych projektów	1	0-2	0pkt- zrealizował 3 lub więcej 1pkt-zrealizował od 1-2 małych projektów 2pkt- nie realizował małych projektów (w pierwszym naborze automatycznie wszyscy otrzymują po 2 pkt)
Wolontariat	1	0-1	0 pkt- projekt nie zakłada zaangażowania wolontariuszy 1pkt- wykorzystanie wolontariatu w realizacji operacji
Wkład własny wyższy od wymaganego wkładu własnego	1	0-3	0pkt- minimalny wkład własny 1pkt- 1%-20% powyżej wkładu minimalnego 2 pkt- 21%-40% powyżej wkładu minimalnego 3pkt-powyżej 41% powyżej wkładu minimalnego
Projekt wykorzystuje lokalne zasoby	3	0-3	0 pkt - nie wykorzystuje lokalnych zasobów 1 pkt- wykorzystuje lokalne zasoby przyrodnicze lub kulturowe lub historyczne 2 pkt – wykorzystuje dwa spośród trzech lokalnych zasobów: przyrodniczych,

			kulturowych, historycznych 3 pkt- wykorzystuje łącznie lokalne zasoby przyrodnicze ,kulturowe i historyczne
Maksymalna liczba punktów – 39 pkt			
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw			
Oddziaływanie na środowisko	2	0-3	0 pkt - projekt oddziałuje negatywnie na środowisko 1 pkt- projekt jest neutralny dla środowiska 2pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko (bez wykorzystania energii odnawialnej) 3pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko z wykorzystaniem energią odnawialną
Zakres projektu	2	0-3	0pkt- nie dotyczy poniższych 1 pkt- energia odnawialna 2pkt- lokalne produkty spożywcze, ekologiczne 3pkt- rzemiosło, rękodzielnictwo
Baza turystyczna	2	0-1	0 – nie dotyczy 1– dotyczy
Realizacja operacji spowoduje utworzenie nowych miejsc pracy	2	0-3	0pkt-nie przewiduje utworzenia nowych miejsc pracy 1 pkt – 1- 2 miejsca pracy 2 pkt – 3 - 5 miejsc pracy 3 pkt –powyżej 5 miejsc pracy
Projekt dotyczy	2	1-2	1pkt- rozwoju istniejącego mikroprzedsiębiorstwa 2 pkt – powstania nowego mikroprzedsiębiorstwa
Wkład własny wyższy od wymaganego wkładu własnego	1	0-3	0pkt- minimalny wkład własny 1pkt- 1%-10% powyżej wkładu minimalnego 2 pkt- 11%-20% powyżej wkładu minimalnego 3pkt-powyżej 21% powyżej wkładu minimalnego
Projekt realizowany w partnerstwie, w którego skład wchodzi	2	0-3	0pkt-brak partnerstwa 1 pkt- dwa podmioty 2 pkt- trzy podmioty 3pkt- powyżej trzech podmiotów
Innowacyjność projektu	2	0-3	0pkt- brak innowacyjności 1pkt-formy nie wymienione poniżej 2pkt- nowy rodzaj produkcji lub usługi na terenie LSR 3pkt-nowatorski sposób wykorzystania lokalnych zasobów
Maksymalna liczba punktów –39 pkt			
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej			
Projekt przewiduje powstanie nowych miejsc noclegowych	1	0-3	0pkt-nie dotyczy 1 pkt- 2 miejsca noclegowe 2 pkt- 2 -4 miejsc noclegowych 3 pkt- powyżej 4 miejsc noclegowych
Projekt dotyczy wykorzystania lokalnych zasobów	2	0-2	0pkt-nie dotyczy 1pkt- inne nie wymienione poniżej 2pkt- kulturowe lub przyrodnicze
Realizacja operacji spowoduje utworzenie nowych miejsc pracy	2	1-3	1 pkt – 1 miejsca pracy 2 pkt – 2-3 miejsca pracy 3 pkt –powyżej 3 miejsc pracy
Powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa wnioskodawcy	1	1-3	1pkt- powyżej 5 ha 2 pkt- 3 ha do 5 ha 3pkt- do 3 ha
Oddziaływanie na środowisko	1	0-3	0 pkt - projekt oddziałuje negatywnie na środowisko 1 pkt- projekt jest neutralny dla środowiska 2pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko (bez wykorzyst. energii odnawialnej) 3pkt- projekt oddziałuje pozytywnie na środowisko z wykorzyst. energią odnawialną
Innowacyjność projektu	1	0-3	0pkt- brak innowacyjności 1pkt-formy nie wymienione poniżej 2pkt- nowy rodzaj produkcji lub usługi na terenie LSR 3pkt-nowatorski sposób wykorzystania lokalnych zasobów
Projekt dotyczy	2	1-2	1pkt-rozwoju prowadzonej działalności nierolniczej 2pkt- podjęcia nowej działalności nierolniczej
Projekt dotyczy poszerzenia oferty gastronomicznej	1	0-2	0pkt-nie dotyczy 1pkt-poszerzenie oferty gastronomicznej 2pkt- poszerzenie oferty gastronomicznej przy wykorzystaniu lokalnych produktów

		ekologicznych
Maksymalna liczba punktów – 28 pkt		

Procedura zmiany kryteriów lokalnych

4. O ewentualną zmianę kryteriów lokalnych wnioskuje do Walnego Zebrania Członków Rada Programowa Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska. Wniosek o zmianę kryteriów lokalnych kierowany jest do Walnego Zebrania Członków w trosce o zrównoważony i zintegrowany rozwój obszaru funkcjonowania LGD Wysoczyzna Elbląska; Rada uzasadnia wniosek zmianą sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru i/lub stopniem realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach poszczególnych obszarów tematycznych (celów ogólnych, celów szczegółowych).
4. Walne Zebranie Członków przekazuje swoją propozycję odnośnie kryteriów lokalnych Zarządowi Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska, a ten – po akceptacji – kieruje je do Rady Programowej i określa datę, od której stają się obowiązujące.

X Budżet LSR

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), całkowity budżet Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska w ramach Osi 4 LEADER wynosi **2 123 504,00 zł**. Wielkość niniejszego budżetu wynika z iloczynu liczby mieszkańców zameldowanych na terenie LGD Wysoczyzna Elbląska na pobyty stały w dniu 31 grudnia 2006 r. wg GUS i kwoty:

- a. **116 zł** – dla komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413 – „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” + „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” + „Odnowa i rozwój wsi” + „Małe projekty”);
- b. **3 zł** – dla komponentu „Wdrażanie projektów współpracy” (kod 421);
- c. **29 zł** – dla komponentu „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja” (kod 431).

Szczegółowy podział środków pomiędzy poszczególne komponenty ukazuje poniższa tabela:

Kod wg PROW 2009-2015	Nazwa komponentu	Kwota przewidziana w rozporządzeniu MRiRW (Dz.U. nr 103, poz. 659) w zł	Liczba mieszkańców LGD Wysoczyzna Elbląska zameldowanych na pobyty stały – 31 grudnia 2006 r. (dane GUS)	Budżet LGD Wysoczyzna Elbląska w zł
413	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	116	14348	1 664 368,00
421	Wdrażanie projektów współpracy	3	14348	43 044,00
431	Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja	29	14348	416 092,00
-	Razem	-	-	2 123 504,00

Lokalna Grupa Działania Wysoczyzna Elbląska **wnioskować będzie o całą kwotę** przysługującą jej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659, par. 2, pkt. 5 a, 5b, 5c), czyli o **2 123 504,00 zł**.

Budżet LSR zakłada następujący podział środków w ramach komponentu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” (kod 413):

Nazwa działania	Udział %	Kwota w zł
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	18,02	300 000,00
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	10,81	180 000,00
Odnowa i rozwój wsi	36,05	600 000,00
Małe projekty	35,12	584 368,00
Razem	100,00	1 664 368,00

W przypadku ubiegania się przez LGD Wysoczyzna Elbląska o pełną przysługującą kwotę, koszty bieżące (administracyjne) funkcjonowania LGD wyniosą maksymalnie 15% tej kwoty, czyli **318 525,60 zł** (dokładnie 15%). Na pozostałą część działania „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja”, czyli na nabywanie umiejętności i aktywizację przeznaczonych zostanie **97 566,40 zł**.

Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące, administracyjne) – maksymalnie 15% z kwoty dostępnej dla LGD (2 123 504,00 zł)	318 525,60 zł
Nabywanie umiejętności, aktywizacja	97 566,40 zł
Łącznie działanie „Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja: (kod 431)	416 092,00 zł

Założenia dla budżetu:

Dla konstrukcji budżetu przyjęto następujące założenia:

- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wyniesie ok. 50 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wyniesie ok. 60 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Odnowa i rozwój wsi” wyniesie ok. 100 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „Małe projekty” wyniesie ok. 15 tys. zł;
- średnia wartość dotacji (refundacja) dla działania „nabywanie umiejętności i aktywizacja” wyniesie ok. 6 tys. zł;

Kwoty całkowite w tabeli budżetowej stanowią sumę kwoty refundowanej i wkładu własnego zgodnego z rodzajem operacji – wg wytycznych PROW 2007-2013, tj.:

- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” (czyli minimum 50% wkładu własnego);
- maksymalnie 50% dofinansowania dla operacji „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” (czyli minimum 50% wkładu własnego);
- maksymalnie 75% dofinansowania dla operacji „Odnowa i rozwój wsi” (czyli minimum 25% wkładu własnego);
- maksymalnie 70% dofinansowania dla operacji „Małe projekty” (czyli minimum 30% wkładu własnego);

Budżet LSR został przygotowany w oparciu o założenie uzyskiwania maksymalnego możliwego dofinansowania w danym typie operacji przez beneficjentów.

Poniższa tabela obrazuje **budżet LGD Wysoczyzna Elbląska w każdym roku realizacji**, przy spełnieniu powyższych założeń i harmonogramu:

BUDŻET LGD - WYSOCZYŻNA ELBLĄSKA W KAŻDYM ROKU REALIZACJI

ROK	KATEGORIA KOSZTU	413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					421 – Wdrażanie projektów współpracy	431 – Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja			Razem Oś 4
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 431	
2009	całkowite	0	0	0	64 285,71	64 285,71	0,00	45 525,60	15 113,14	60 638,74	124 924,45
	kwalifikowalne	0	0	0	64 285,71	64 285,71	0,00	45 525,60	15 113,14	60 638,74	124 924,45
	do refundacji	0	0	0	45 000,00	45 000,00	0,00	45 525,60	15 113,14	60 638,74	105 638,74
2010	całkowite	0	360 000,00	400 000,00	177 560,00	937 560,00	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	1 012 408,00
	kwalifikowalne	0	360 000,00	400 000,00	177 560,00	937 560,00	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	1 012 408,00
	do refundacji	0	180 000,00	300 000,00	124 292,00	604 292,00	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	679 140,00
2011	całkowite	300 000,00	0	0	192 857,14	492 857,14	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	567 705,14
	kwalifikowalne	300 000,00	0	0	192 857,14	492 857,14	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	567 705,14
	do refundacji	150 000,00	0	0	135 000,00	285 000,00	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	359 848,00
2012	całkowite	0	0	400 000,00	142 857,14	542 857,14	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	617 705,14
	kwalifikowalne	0	0	400 000,00	142 857,14	542 857,14	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	617 705,14
	do refundacji	0	0	300 000,00	100 000,00	400 000,00	14 348,00	45 500,00	15 000,00	60 500,00	474 848,00
2013	całkowite	300 000,00	0	0	128 680,00	428 680,00	0	45 500,00	15 000,00	60 500,00	489 180,00
	kwalifikowalne	300 000,00	0	0	128 680,00	428 680,00	0	45 500,00	15 000,00	60 500,00	489 180,00
	do refundacji	150 000,00	0	0	90 076,00	240 076,00	0	45 500,00	15 000,00	60 500,00	300 576,00
2014	całkowite	0	0	0	128 571,43	128 571,43	0	45 500,00	12 453,26	57 953,26	186 524,69
	kwalifikowalne	0	0	0	128 571,43	128 571,43	0	45 500,00	12 453,26	57 953,26	186 524,69
	do refundacji	0	0	0	90 000,00	90 000,00	0	45 500,00	12 453,26	57 953,26	147 953,26
2015	całkowite	0	0	0	0	0	0	45 500,00	10 000,00	55 500,00	55 500,00
	kwalifikowalne	0	0	0	0	0	0	45 500,00	10 000,00	55 500,00	55 500,00
	do refundacji	0	0	0	0	0	0	45 500,00	10 000,00	55 500,00	55 500,00
2009-2015	całkowite	600 000,00	360 000,00	800 000,00	834 811,42	2 594 811,42	43 044,00	318 525,60	97 566,40	416 092,00	3 053 947,42
	kwalifikowalne	600 000,00	360 000,00	800 000,00	834 811,42	2 594 811,42	43 044,00	318 525,60	97 566,40	416 092,00	3 053 947,42
	do refundacji	300 000,00	180 000,00	600 000,00	584 368,00	1 664 368,00	43 044,00	318 525,60	97 566,40	416 092,00	2 123 504,00

HARMONOGRAM WDRAŻANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ I TYPÓW OPERACJI:

PRZEDSIĘWZIĘCIA I TYPY OPERACJI ZGODNIE Z LSR	OKRESY REALIZACJI LSR W PRZEDZIAŁACH PÓŁROCZNYCH													
	2009 I	2009 II	2010 I	2010 II	2011 I	2011 II	2012 I	2012 II	2013 I	2013 II	2014 I	2014 II	2015 I	2015 II
Spójna i atrakcyjna oferta turystyczna obszaru		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Znana marka turystyczna obszaru			X	X	X	X	X	X						
Lokalny system wsparcia kwalifikacji rolników i producentów			X	X	X	X			X	X				
Powrót do tradycji – tworzenie produktu lokalnego promocja rzemiosła, rękodzielnictwa i ginących zawodów			X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Społeczność przyjazna środowisku		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Energia w zgodzie z naturą			X	X	X	X	X	X						
Rozwój umiejętności i kompetencji mieszkańców obszaru LGD		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Rozwój oferty spędzenia wolnego czasu		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Wdrażanie projektów współpracy			X	X	X	X	X	X						
Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności, aktywizacja	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

XI Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Budowa Lokalnej Strategii Rozwoju Wysoczyzny Elbląskiej oparta była na partycypacyjnym modelu tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym. Prace nad jej przygotowaniem trwały wiele miesięcy. W procesie tym uczestniczyły wszystkie środowiska lokalne zaangażowane w rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny regionu: mieszkańcy, rady sołeckie, organizacje pozarządowe, nieformalne zrzeszenia społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, przedsiębiorcy, rolnicy, organy samorządu terytorialnego i ich jednostki pomocnicze, inne instytucje publiczne.

Metodami zastosowanymi w tworzeniu Lokalnej Strategii Rozwoju były sesje strategiczne, warsztaty robocze, sesje rad gmin, spotkania i konsultacje z mieszkańcami, ekspertyzy statystyczne i strategiczne.

W celu sprawnej pracy nad LSR, powołano grupę roboczą do opracowania LSR, w której skład weszli przedstawiciele gmin LGD.

Głównym zadaniem grupy było opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD - Wysoczyzna Elbląska.

Pierwszym krokiem było **zdiagnozowanie sytuacji społeczno-gospodarczej**, charakteryzującej obszar LGD. W tym celu przeprowadzona została analiza statystyczna, uwzględniająca przede wszystkim trendy demograficzne, stan infrastruktury turystycznej oraz poziom rozwoju przedsiębiorczości. Na tym etapie opierano się głównie o dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz informacje zawarte w dokumentach przygotowanych przez Urzędy Gmin poszczególnych jednostek, wchodzących w skład LGD

Kolejnym etapem, mającym dostarczyć jak najpełniejszego obrazu LGD, była analiza SWOT, czyli przygotowanie opracowania zawierającego analizę zasobów wewnętrznych obszaru LGD oraz analiza otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń dla dalszego rozwoju. Wyniki analizy SWOT przygotowano w oparciu o prace warsztatowe uczestników warsztatów. Pozwoliły one, wspólnie z wynikami analizy statystycznej, na wskazanie elementów determinujących kształt rozwoju obszaru LGD, wyznaczenie celów i określenie misji.

Kolejnym etapem prac nad LSR było **określenie misji** – naczelnego celu rozwoju LGD Wysoczyzna Elbląska, przyświecającego przyszłym działaniom Lokalnej Grupy. W skład zespołu, odpowiedzialnego za to działanie, weszli przedstawiciele społeczeństw lokalnych poszczególnych gmin.

Posiadając pełen obraz analityczny oraz wytyczoną wizję i misję, przystąpiono do **identyfikacji celów głównych**, odzwierciedlających zasadnicze pola działań w zakresie intensyfikowania rozwoju. Są one rezultatem wcześniejszych etapów prac nad LSR. Po wytyczeniu czterech celów głównych, zadaniem grupy było wyodrębnienie z przygotowanego materiału **celów szczegółowych**. Te zaś posłużyły na określenie **konkretnych przedsięwzięć**, których realizacja służyć będzie realizacji celów głównych.

Na podstawie zidentyfikowanych przedsięwzięć oraz wytycznych zawartych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, określono budżet LSR, przy założeniach opisanych w rozdziale **X** niniejszego dokumentu.

Harmonogram konsultacji społecznych Lokalnej Strategii Rozwoju obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska

Spotkania i warsztaty pozwoliły wypracować założenia do tworzenia Lokalnej Grupy Działania- Wysoczyzny Elbląskiej, i tak:

22 lutego 2007r w Milejewie – spotkanie organizacyjne
11 czerwca 2007r w Milejewie – debata strategiczna – 56 osób
20 czerwca 2007r w Elblągu – spotkanie koordynacyjne – 6 osób
26 czerwca 2007r w Pasłęku – szkolenie wójtów/burmistrzów/ radnych w zakresie planowania strategicznego
2 lipca 2007r w Tolkmicku – warsztaty strategiczne I – 25 osób
18 lipca 2007r w Młynarach – warsztaty strategiczne II – 31 osób
2 sierpnia 2007r w Starym Polu – szkolenie
10 września 2007r w Tolkmicku – warsztaty strategiczne III - 30 osób

Wypracowane podczas warsztatów założenia do Lokalnej Strategii Rozwoju zostały opracowane przez grupę roboczą ds. Strategii i powstała Lokalna Strategia Rozwoju, która została poddana procesowi konsultacji społecznych przedstawicieli trzech gmin, które odbyło się w Milejewie w dniach 23.10.2008, 06.11.2008.

Przez cały okres prac nad LSR, osoby zainteresowane mogły zgłaszać swoje propozycje w Biurze LGD, które pełniło funkcje punktu informacyjno-konsultacyjnego.

XII Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Na LGD spoczywa oczywista odpowiedzialność za prawidłowe wdrażanie LSR. Rola LGD polega na zarządzaniu procesem realizacji strategii i koordynowaniu działań prowadzących do tego celu. Do zakresu powyższych czynności należy również efektywne spożytkowanie i poprawne rozliczenie otrzymanych środków publicznych.

Proces wdrażania to „przejsie” od planowania strategicznego do zarządzania strategicznego, czyli realizacja zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju. Przedstawiciele LGD określili dla niniejszej strategii rekomendacje wdrożeniowe, czyli elementy, które powinny zostać zachowane, aby jej realizacja odbywała się efektywnie. Rekomendacje te dotyczą trzech poziomów:

- a) organizacyjnego – zarządzanie strategią;
- b) merytorycznego – ocena i przegląd zapisów strategii;
- c) społecznego – promocja i pozyskiwanie partnerów.

Poziom organizacyjny skupia się na ścisłej koordynacji i współpracy między lokalnymi oraz ponad lokalnymi instytucjami, organizacjami oraz środowiskami, w kompetencjach których leży realizacja zadań zawartych w strategii. Dlatego też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w dokumencie w dużej mierze będzie zależała od komórki, zarządzającej jej wdrażaniem – Zarząd Lokalnej Grupy Działania- Wysoczyzna Elbląska przy pomocy Biura LGD. Ma to szczególnie istotne znaczenie w przypadku przedsięwzięć zawartych w LSR, które mają charakter **zintegrowany**, a ich realizacja spoczywa w rękach wielu podmiotów lokalnych. Przy realizacji takich przedsięwzięć niezbędne będzie porozumienie i współpraca pomiędzy partnerami, określenie wspólnych koncepcji realizacyjnych, przygotowanie odpowiedniej dokumentacji, itd. W dalszej części niniejszego opracowania określone zostały zasady (ramy) współpracy zintegrowanej. Najważniejszymi zadaniami jednostki koordynującej działania są:

- a) koordynacja współpracy między jednostkami strukturalnymi Lokalnej Grupy Działania- Wysoczyzny Elbląskiej (Rada Programowa, Walne Zebranie Członków, Komisja Rewizyjna) oraz pomiędzy LGD a partnerami lokalnymi: władze samorządowe, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa z terenu LGD, rolnicy, twórcy lokalni, kościoły i związki wyznaniowe, instytucje publiczne, mieszkańcy, itp.
- b) harmonizacja realizacji działań zapisanych w Strategii,
- c) koordynowanie działań LGD- Wysoczyzna Elbląska w zakresie realizacji konkursów dla podmiotów lokalnych na realizację LSR,
- d) przygotowanie raportów o stanie realizacji LSR,
- e) gromadzenie i przekazywanie partnerom lokalnym informacji na temat realizacji LSR,
- f) pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań zapisanych w LSR.

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie zadań zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD Wysoczyzna Elbląska. Na podstawie informacji gromadzonych na poziomie organizacyjnym, Zarząd LGD monitoruje proces realizacji operacji oraz wspólnie z Radą Programową, podejmuje decyzje o zmianach w zapisach strategii. Procedura tych zmian została opisana w rozdziale IX.

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwanie partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań Strategii. Upowszechnienie zapisów LSR wśród społeczności lokalnej ma na celu:

- a) poinformowanie o znaczeniu LSR dla rozwoju obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska;
- b) objaśnienie dalszych etapów procesu planowania rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarze LGD – realizacja zapisów strategii, zaproszenie partnerów do współpracy,
- c) prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego partnerów wchodzących w skład LGD, priorytetów i kierunków jej rozwoju w najbliższych latach,
- d) objaśnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (Oś 4 Leader PROW 2007-2013) w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów wynikających ze Strategii,
- e) zachęcenie do wzięcia udziału w realizacji zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD Wysoczyzna Elbląska.

Celem zaplanowanych działań informacyjnych skierowanych do otoczenia LGD Wysoczyzna Elbląska jest:

- a) Promocja LGD oraz jej oferty turystycznej i gospodarczej w województwie warmińsko mazurskim i sąsiednich
- b) Przyciągnięcie na teren Grupy potencjalnych inwestorów zainteresowanych inwestowaniem na terenie LGD oraz organizacji pozarządowych mogących wspomóc LGD Wysoczyzna Elbląska w realizacji LSR poprzez przygotowywanie projektów mogących otrzymać współfinansowanie z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Praca zespołowa, partnerska na rzecz danej społeczności lokalnej wymaga od osób i organizacji pełnego zaangażowania i wiąże się z podejmowaniem ryzyka. Być „**partnerem**” oznacza w pełni odpowiadać za działania własne i tych, z którymi wspólnie podejmujemy decyzje.

LGD - Wysoczyzna Elbląska zobligowana jest do zaangażowania jak najszerzej części społeczności lokalnej do wdrażania LSR – wymóg ten jest jednym z podstawowych filarów, na którym opiera się podejście Leader. W związku z tym LGD zobowiązuje zasada pełnej jawności działań, polegająca przede wszystkim na prowadzeniu intensywnych działań informacyjno-promocyjnych, mających służyć udostępnieniu i rozpowszechnieniu informacji na temat LGD, a także podejmowanych przez nią działań. Działania informacyjne będą

głównie nastawione na informację o LSR i stanie jej wdrażania. Aby efektywnie prowadzić działania informacyjno-promocyjne będziemy w pierwszej kolejności skorzystać z tablic informacyjnych w urzędach gmin i sołectwach. Wymierne rezultaty osiągniemy poprzez współpracę z lokalnymi i regionalnymi mediami – prasą, rozgłośniami radiowymi i telewizyjnymi. Przeprowadzanie – najlepiej cyklicznie – spotkań z mieszkańcami, kolportaż plakatów oraz przygotowania a następnie dystrybucja biuletynów i ulotek, wykładanych w miejscach publicznych lub doręczanych do skrzynek pocztowych. Oczywistym posunięciem będzie budowa strony internetowej i rozwijanie jej, będącej multimedialną platformą ze wszystkimi aktualnościami, ważnymi dokumentami, raportami oraz forum dyskusyjnym. Wszystkie wymienione działania zapewnią lokalnym mieszkańcom powszechny i stały dostęp do informacji o stanie wdrażania LSR.

Członkowie LGD będą dbać o poprawne funkcjonowanie biura, będącego jej drugą – po stronie internetowej – wizytówką. Powinno być ono dostępne dla mieszkańców w godzinach jego otwarcia, a osoba bądź osoby odpowiedzialne za jego prowadzenie zobowiązana jest do udzielania wszystkim zainteresowanym kompetentnych odpowiedzi i wyjaśnień. Do jej obowiązków należy także udostępnianie do wglądu materiałów dokumentujących działalność LGD (także protokoły z posiedzeń zarządu i posiedzeń organu decyzyjnego). Wspomniany pracownik musi być także przygotowany do przyjmowania od mieszkańców wniosków i postulatów dotyczących wdrażania LSR. Podkreślenia wymaga fakt, że składane wnioski powinny być dokładnie analizowane przez LGD i w przypadku, gdy okażą się słuszne, konieczne jest podjęcie odpowiedniej decyzji w zakresie zmiany sposobu wdrażania LSR, uwzględniającej wspomniane wnioski.

Wszystkie zaproponowane powyżej działania informacyjno-promocyjne będą przeprowadzane cyklicznie (raz na pół roku). Informacje o wdrażaniu LSR będą systematycznie aktualizowane przez pracownika Biura LGD Wysoczyzna Elbląska -dotyczy to szczególnie strony internetowej. Raz w roku w każdej gminie należącej do LGD odbywać się będą spotkania dla mieszkańców podsumowujące wdrażanie LSR w danym roku. Informacje te przedstawiane będą także na sesjach rad gmin. Dzięki tym spotkaniom mieszkańcy obszaru LSR będą mieli powszechny dostęp do informacji o stanie wdrażania LSR. Dodatkowo, na corocznym Walnym Zebraniu Członków przedstawiany będzie raport ze stanu wdrażania LSR.

Do procesu wdrażania LSR należy także aktywizowanie i motywowanie społeczności lokalnej. Atrakcyjnym narzędziem jest z pewnością obiecanie pomocy w przygotowaniu wniosków o przyznanie pomocy ze środków LSR.

Praktyczna realizacja obejmuje m.in. organizację szkoleń i warsztatów, umożliwiających nabycie potrzebnych kwalifikacji. Kolejnym obowiązkiem, służącym aktywizacji mieszkańców, jest świadczenie przez LGD bezpłatnego poradnictwa, związanego z projektowaniem operacji lub przygotowaniem wniosku o pomoc. Akcje informacyjne odbywać się będą przed rozpoczęciem naboru wniosków przez LGD i będą głównie obejmowały zamieszczenie informacji o naborze na stronach internetowych LGD i urzędów gmin, ogłoszenia w prasie lokalnej, spotkania z potencjalnymi beneficjentami.

Do zadań LGD- Wysoczyzna Elbląska należy organizowanie naboru wspomnianych wyżej wniosków, a także pozyskiwanie informacji o postępach w wydatkowaniu środków LSR, zawartych w umowach o przyznaniu pomocy. Niezbędne jest także podkreślenie wagi procesu oceny potencjalnych operacji pod względem ich zgodności ze Strategią, a następnie ich wybór do finansowania zgodnie z lokalnymi kryteriami wyboru.

Konieczność wprowadzenia zmian do LSR może wynikać w szczególności ze zmiany obowiązujących przepisów prawnych (m.in. rozporządzeń dot. osi 3 i 4 PROW 2007-2013), uwag zgłoszonych przez Instytucję Wdrażającą, uwag zgłoszonych w wyniku kontroli wniosków, uwag wynikających z praktycznego stosowania LSR i przeprowadzonej ewaluacji LSR, ewentualnej zmiany obszaru LSR. Proces aktualizacji LSR będzie powiązany z

opisanym powyżej procesem informowania o stanie wdrażania LSR. Aktualizacja prowadzona będzie w przypadku stwierdzenia konieczności jej przeprowadzenia, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata. Informacje o możliwości składania swoich uwag do LSR pojawią się na materiałach informujących o LSR. Mieszkańcy obszaru LGD będą mogli przez cały okres wdrażania LSR zgłaszać swoje propozycje aktualizacji Strategii bezpośrednio w Biurze LGD lub za pośrednictwem poczty elektronicznej. Na stronie internetowej LGD pojawi się ankieta dotycząca aktualizacji LSR, którą po wypełnieniu będzie można odesłać do Biura LGD. Wszystkie uwagi będą zbierane i przekazywane Zarządowi LGD Wysoczyzna Elbląska.

Podczas przeprowadzanych corocznie spotkaniach z mieszkańcami, będą oni mogli zgłaszać swoje uwagi i sugestie, które wykorzystane będą do aktualizacji LSR. W procesie aktualizacji będą także uczestniczyć członkowie LGD, którzy podczas Walnego Zebrania Członków także będą mogli zgłaszać swoje propozycje zmian w LSR.

Niezależnie od tego, czym zajmuje się partnerstwo lokalne, można określić zestaw zasad czy ram postępowania, którymi powinno się ono kierować, jeśli jego działania mają być skuteczne:

- a) **realizm** - cele i terminy ich realizacji ustalane przez partnerów muszą być możliwe do osiągnięcia;
- b) **pragmatyzm** - zdając sobie sprawę z wagi dalekosiężnych planów, partnerstwo powinno poszukiwać wymiernych i szybko osiągalnych rozwiązań, jasno zdefiniowanych problemów;
- c) **stosowność** - metody pracy i zasoby muszą być dostosowane do wymogów konkretnych działań, partnerstwo musi umożliwiać osiąganie postępu w rozwoju lokalnym, przezwyciężanie kryzysów i osiąganie akceptowalnych rozwiązań;
- d) **podzielanie wspólnej wizji** przyszłości regionu, która rozwija się i wzbogaca wraz z realizacją projektów na rzecz rozwoju;
- e) **otwartość i elastyczność** pozwalające uczestniczyć jak największej liczbie osób w partnerstwie i gwarantujące jego zróżnicowany skład, to warunek jego pomysłowości i innowacyjności;
- f) **wysłuchiwanie, szacunek i zaufanie**, dzięki którym można przełamać potencjalne konflikty, uwzględnić różne punkty widzenia i osiągnąć prawdziwe porozumienie w miejsce pozornego konsensusu;
- g) **wzajemne zrozumienie** umożliwiające poznanie umiejętności i możliwości różnych partnerów i szybkie osiągnięcie najlepszej formy współdziałania i podziału obowiązków w konkretnych sytuacjach;
- h) **zrozumienie i dostosowanie się** do potrzeb różnych grup społecznych w celu zmobilizowania i uczynienia odpowiedzialnymi wszystkich mieszkańców obszaru LGD;
- i) **przejrzystość działań i troska o informowanie**, tak by wszyscy mogli uczestniczyć w działaniu i przez to zmieniać swoją mentalność;
- j) **dyskusja** nad rolą, funkcją i działaniami każdego z partnerów w celu wzmocnienia jego poparcia i zaangażowania;
- k) **determinacja**, na ogół ze strony kilku kluczowych osób, gwarantująca spójność projektu jako całości i uniemożliwiająca rozpraszanie działań.

XIII Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Ewaluacja – inaczej nazywana oceną sukcesu projektu – składa się z kilku ocen częściowych, tzn. oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do poczynionych wcześniej założeń. Główny cel, dla którego przygotowywana będzie ewaluacja LSR, to obniżenie ryzyka popełnienia omyłki w realizacji projektu oraz zapobieżenie jego negatywnym skutkom.

Komisja Europejska wskazała na priorytetowe aspekty projektu, które powinny zostać poddane ewaluacji:

- a) **adekwatność projektu**, tzn. jakie problemy zamierzano rozwiązać dzięki realizacji celów projektu?
- b) **przygotowanie projektu i jego planu**, tzn. czy projekt jest logicznie zaplanowany i spójny wewnętrznie?
- c) **efektywność projektu**, tzn. jakie są nakłady projektu (jego koszty oraz czas realizacji) w stosunku do osiągniętych rezultatów?
- d) **skuteczność projektu**, tzn. czy dzięki realizacji projektu osiągnięto zakładaną zmianę? Jaki jest stosunek rezultatów do zakładanych celów?
- e) **oddziaływanie projektu**, tzn. jaki skutek wywiera projekt w szerszym środowisku? Jaki jest jego wkład w realizację szerszych celów?
- f) **trwałość projektu**, tzn. jakie jest prawdopodobieństwo, że osiągnięte zmiany/korzyści będą nadal kontynuowane?

Ocena funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania będzie się odbywać przez wykorzystanie kilku narzędzi ewaluacyjnych:

- oceny *ex ante* i *ex post*;
- oceny szkoleń realizowanych przez LGD – ocena dokonywana przez beneficjentów szkoleń ;
- analizę jakościową i ilościową projektów napływających do LGD w ramach ogłaszanych konkursów .

Ewaluacja obejmować będzie ocenę *ex ante* oraz ocenę *ex post*.

Ocena *ex ante* koncentrowała się będzie wyłącznie na operacjach znajdujących się w fazie planowania i podejmowania decyzji o ich realizacji. Sporządzana będzie analiza w stosunku do każdego planowanego przedsięwzięcia, która uwzględniała będzie opis spodziewanych efektów oraz ocenę jego wpływu na osiągnięcie celów zawartych w LSR.

Ocena *ex post* skupi się na ocenie działań już zrealizowanych. 7-letni czas działalności LGD przy finansowaniu PROW 2007-2013, sprawia, że najlepszym okresem na dokonanie ewaluacji *ex post* są dwa lata. A zatem, w latach 2009-2015 miałyby miejsce trzy ewaluacje – po drugim, czwartym i szóstym roku działania. W związku z tym, że przedsięwzięcia LSR są zróżnicowane, a uniwersalna forma ewaluacji nie istnieje, analizowane będą wszystkie zrealizowane w okresie ewaluacji działania LGD i operacje beneficjentów, pod kątem określenia efektów tych przedsięwzięć, a także wpływu, jaki miała ich realizacja na osiągnięcie celów zakładanych w LSR. W tym kontekście, LGD Wysoczyzna Elbląska będzie badać następujące czynniki w odniesieniu do wyznaczonych przez siebie celów:

- a) cel; **Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD:**

- ocena *ex ante* – wzrost liczby turystów, rozbudowa infrastruktury turystycznej, podniesienie jakości usług turystycznych, porównanie ilości turystów, miejsc noclegowych oraz udzielonych noclegów z roku bieżącego i poprzedniego, odsetek turystów zagranicznych w ogóle turystów, ilość gospodarstw agroturystycznych na 100

mieszkańców. Określenie powyższych mierników, jako wskaźników umożliwiających osiągnięcie pierwszego celu będzie tylko częścią oceny ex ante. Jej drugim etapem będzie przyjęcie założeń ukazujących, jaki poziom wymienionych mierników pozwoli na stwierdzenie, iż cel został osiągnięty. Dodatkowo określone będą nakłady (szacunkowo) niezbędne do realizacji celu (np. na szkolenia, materiały promocyjne, wyposażenie obiektów, infrastrukturę ruchu turystycznego, etc.)

- ocena ex post – określi czy udało się zrealizować cel. Czy osiągnięto pożądane wskaźniki wyznaczonych wcześniej mierników, jakimi kosztami udało się zrealizować cel, czy działania podjęte w ramach realizacji tego celu objęły wszystkie grupy docelowe, czy działania przyniosły długotrwały efekt, czy działania te przyczyniły się do poprawy sytuacji w pozostałych obszarach docelowych.

b) Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło

- ocena ex ante – określi definicję produktu lokalnego i wyrobu rzemieślniczego, ustali produkty warte promowania jako już funkcjonujące bądź wskaże nowe, które warto kształtować. Ważne będzie określenie kosztów wypromowania produktów lokalnych, prowadzenia warsztatów edukujących w tym zakresie mieszkańców. Określi jak oznakować produkt lokalny – czy do jego produkcji konieczne będzie zezwolenie, czy produkowany będzie certyfikat poświadczający jego autentyczność.

- ocena ex post – przeanalizuje czy produkt został dobrze wypromowany, czy zauważalna jest korelacja między terminem wzmoczonej promocji produktu lokalnego (np. podczas imprez turystyczno-promocyjnych) a wzrostem liczby turystów, czy wystarczająca liczba twórców lokalnych i producentów wytwarza produkty lokalne.

c) Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD Wysoczyzny Elbląskiej :

- ocena ex ante – oceni najbardziej pożądane instrumenty ochrony środowiska – czy jest to poprawa infrastruktury technicznej (budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków, kanalizacji), czy też działania podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców. Analiza odpowie również na pytanie jak zachęcać ludzi do działań na rzecz ochrony środowiska.

- ocena ex post – odpowie na pytania czy udało się osiągnąć zamierzone wskaźniki oraz jak wiele mieszkańców zaangażowało się w działania proekologiczne.

d) Rozwój społeczności lokalnej LGD Wysoczyzny Elbląskiej:

- ocena ex ante – określi jak rozumiany jest wzrost potencjału ludzkiego na obszarze LGD i jakie narzędzia będą najbardziej perspektywiczne – zwiększenie liczby szkoleń – szczególnie dla młodzieży, podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, wzrost liczby projektów kierowanych do różnych grup społecznych ze szczególnym skierowaniem dla młodzieży i ludzi młodych terenu LGD.

- ocena ex post – sprawdzi czy udało się osiągnąć zamierzone wskaźniki – wzrosła liczba osób z kwalifikacjami niezbędnymi do realizacji innych celów ogólnych, zrealizowano określoną liczbę projektów o charakterze edukacyjnym, społecznym i kulturowym, ile środków przeznaczono na działania w zakresie realizacji powyższego celu.

Obszarem podlegającym ewaluacji, będzie również jakość partnerstwa oraz sprawność funkcjonowania LGD. Na tym polu oceniane będzie funkcjonowanie biura, jego pracowników oraz samych organów LGD, jakość efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji oraz sprawności podejmowania decyzji. Pod uwagę brane będą także oceny szkoleń dokonywane przez ich uczestników oraz analiza jakościowa i ilościowa wniosków składanych

do LGD. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie generalnej oceny funkcjonowania LGD będzie Komisja Rewizyjna.

Wyniki ewaluacji zawarte będą w raportach, zawierających między innymi takie elementy jak:

- a) wykaz przedsięwzięć zrealizowanych w okresie ewaluacji, z krótkim opisem merytorycznym i informacją finansową o każdym z nich;
- b) opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i porównanie ich z efektami, które były zakładane w fazie projektowania;
- c) analiza dotycząca wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów określonych w LSR;
- d) wnioski w formie uwag i rekomendacji dotyczących zmian w sposobie funkcjonowania LGD, mające zapewnić wyższą efektywność działania LGD oraz lepsze osiągnięcie celów zakładanych w LSR.

Wyniki ewaluacji będą przedstawiane publicznie podczas Walnego Zebrania Członków, które udziela absolutorium Zarządowi za miniony rok. Zespolenie w czasie tych wydarzeń stanowić będzie bodziec do dyskusji o działalności LGD i Zarządu, a wynikające z niej wnioski będą przekładane na stosowne uchwały Walnego Zebrania Członków.

XIV Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Lokalna Grupa Działania Wysoczyzny Elbląskiej nie działa w próżni instytucjonalnej tworzona przez nią LSR nie jest pierwszym i jedynym dokumentem strategicznym, opracowanym dla danego obszaru. Naturalnym rozwiązaniem, mającym na celu stworzenie jak najlepszej Strategii, było uwzględnienie dokumentów przygotowanych przez:

- a) gminy wchodzące w skład obszaru – np. strategie rozwoju, plany zagospodarowania przestrzennego, plany rozwoju lokalnego, wieloletnie plany inwestycyjne;
- b) samorząd województwa – strategie rozwoju regionu, regionalne strategie tematyczne dotyczące rozwoju wybranych branż (np. turystyki, infrastruktury, edukacji);
- c) powiatowy urząd pracy – np. program promocji zatrudnienia i aktywizacji rynku pracy;
- d) park krajobrazowy wysoczyzny elbląskiej
- e) dyrekcje lasów państwowych;
- f) ośrodki doradztwa rolniczego;

Dzięki poznaniu założeń niniejszych dokumentów, członkowie LGD posiadli lepszą orientację, jakie konkretne problemy są najbardziej istotne dla społeczności lokalnej i środowiska, w którym żyje, a także jak je rozwiązać. Wiedza ta pomogła w wyborze kwestii kluczowych dla regionu – po to, aby przygotowana LSR miała charakter zintegrowany i komplementarny w stosunku do działań już podjętych przez inne podmioty.

Dzięki takiemu postępowaniu, LGD nie powtórzy działań podjętych już przez inne podmioty, a jednocześnie otrzymała wyraźny sygnał, które działania powinny zostać wzmocnione.

Przy sprawdzaniu zgodności LSR z pozostałymi dokumentami strategicznymi, nie porzeczano wyłącznie na poziomie lokalnym. Przeanalizowano dokumenty programowo przygotowane na okres 2007-2013, a zwłaszcza Warmińsko Mazurski Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny „Kapitał Ludzki”, Program Operacyjny „Innowacyjna Gospodarka”. Analiza przeprowadzona na tym poziomie umożliwiła zidentyfikowanie programów i działań komplementarnych w stosunku do tych, które są zaplanowane w LSR i które LGD będzie mogła realizować jako beneficjent w ramach programów innych niż Oś 4. Leader PROW 2007-2013.

XV Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze LSR

W momencie pisania LSR, LGD nie przewiduje realizacji operacji w ramach innych programów współfinansowanych ze środków pochodzących z budżetu UE, ale dopuszcza możliwość występowania o dofinansowanie w późniejszym okresie.

Jako mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów, Lokalna Grupa Działania zastosuje następujące rozwiązania:

- Każda osoba zatrudniona przez LGD będzie miała umowę zawierającą szczegółowy wykaz obowiązków i zadań, ze wskazaniem programu, na rzecz którego te zadania i obowiązki będą wykonywane oraz podaną kwotą wynagrodzenia pochodzącą ze środków tego programu;
- W przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów, w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy nie przekroczy wielkości maksymalnych dopuszczonych w Kodeksie Pracy;
- Na każdym dokumencie księgowym stanowiącym dowód poniesienia kosztów muszą być w sposób trwały umieszczone informacje o tym, ze środków jakiego programu te koszty zostały pokryte. W przypadku kosztu współfinansowanego z dwóch lub więcej programów będzie podana informacja o tym, jaką część tego kosztu finansują poszczególne programy;
- LGD utworzy wydzielone konta bankowe (lub subkonta) do obsługi każdego programu;
- Każdy program będzie miał wyznaczonego kierownika odpowiedzialnego za realizację i prawidłowe wydatkowanie środków programu;
- Zarząd LGD zapewni dobry przepływ informacji między zespołami realizującymi różne programy, organizując co najmniej raz w miesiącu (w zależności od ilości realizowanych programów) narady robocze z udziałem wszystkich kierowników programów;
- Każdy wniosek o przyznanie pomocy, przygotowany przez LGD, będzie zawierał analizę ryzyka w zakresie nakładania się pomocy ze środków tego programu z pomocą, którą LGD uzyskało wcześniej z PROW lub innych programów oraz propozycje mechanizmów, które należy zastosować w celu uniemożliwienia nakładania się pomocy.

XVI Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Realizacja celów zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Wysoczyzna Elbląska przyniesie największe efekty przede wszystkim w promocji województwa warmińsko-mazurskiego. Podniesienie jakości bazy turystycznej na obszarze gmin tworzących LGD Wysoczyzna Elbląska, wypromowanie unikalnego produktu lokalnego oraz troska o środowisko umożliwi zwiększenie liczby turystów. Wysoka jakość usług turystycznych, różnorodność dziedzictwa przyrodniczego oraz charakterystyczna atmosfera miejsca będzie najlepszą reklamą tak dla województwa, jak i gmin tworzących LGD Wysoczyzna Elbląska. Dodatkowo, wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców umożliwi zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców. Przeprowadzenie kursów doszkalających, ułatwienie prowadzenia działalności gospodarczej, aktywne poszukiwanie inwestorów zagranicznych przyczyni się do wzrostu konkurencyjności nie tylko LGD, ale całego regionu naszego województwa.

Rozwój turystyki bazującej na walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska,	
czyli poprawa w zakresie usług turystycznych, rozwój bazy gastronomiczno-noclegowej, wytyczanie tras turystycznych, odnowa miejsc i obiektów, będących atrakcjami turystycznymi, zaowocuje:	
<ul style="list-style-type: none"> wzrostem ruchu turystycznego wzrostem dochodów z turystyki; poprawą jakości infrastruktury turystycznej (większa liczba miejsc noclegowych i punktów gastronomicznych) zwiększeniem atrakcyjności turystycznej (zwiększenie długości tras turystycznych oraz ich urozmaicenie); 	

Różnicowanie działalności gospodarczej obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska w oparciu o produkty lokalne i tradycyjne rzemiosło,	
czyli wykreowanie oraz wypromowanie unikalnego produktu lokalnego, promocja rzemiosła i rękodzielnictwa oraz rozwój ginących zawodów przyczyni się do:	
<ul style="list-style-type: none"> wypromowania obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska; zaangażowania ludności wiejskiej; wzrostem ruchu turystycznego (w tym także turystów zagranicznych); 	

Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego obszaru LGD Wysoczyzna Elbląska,	
czyli odnawianie i urządzanie miejsc oraz obiektów stanowiących dziedzictwo przyrodnicze, oznaczanie i promowanie ich, a także kształtowanie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za przyrodnicze znaczenie obszaru, zaowocuje:	
<ul style="list-style-type: none"> wzrostem ruchu turystycznego (w tym także turystów zagranicznych); podniesieniem świadomości ekologicznej mieszkańców; zwiększeniem udziału odnawialnych źródeł energii 	

Rozwój społeczności lokalnej LGD Wysoczyzna Elbląska,	
czyli aktywizacja mieszkańców, inicjatywy lokalne, nowe metody kształcenia, przyczyni się do:	
<ul style="list-style-type: none"> zwiększeniem ilości projektów realizowanych w partnerstwie; podniesieniem poziomu wykształcenia mieszkańców; zwiększeniem zaradności i aktywności społecznej szczególnie młodzieży zwiększeniem różnorodnych inicjatyw oddolnych; 	

XVII Informacja o załącznikach

1. **Załącznik nr 1** – Potwierdzenie złożenia wniosku w konkursie
2. **Załącznik nr 2** – wykaz członków LGD
3. **Załącznik nr 3** – wykaz -kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady Programowej
4. **Załącznik nr 4** – Regulamin Rady Programowej Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska
  - a) **Wzór nr 1** – Karta oceny zgodności operacji z LSR dla wnioskodawców i operacji zgłaszanych w ramach konkursu na „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska wraz z instrukcją wypełniania KARTY OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR dla wnioskodawców i operacji zgłaszanych w ramach konkursu małych projektów na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska
  - b) **Wzór nr 2** – Ocena merytoryczna – karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłaszanych na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska do działania „Wdrażanie LSR – małe projekty” wraz z instrukcją wypełniania KARTY OCENY MERYTORYCZNEJ – KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LOKALNYMI KRYTERIAMI do działania „Wdrażanie LSR-małe projekty”
  - c) **Wzór nr 3** – Ocena merytoryczna – karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłaszanych na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska do działania „Odnowa i rozwój wsi” wraz z instrukcją wypełniania KARTY OCENY MERYTORYCZNEJ – KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LOKALNYMI KRYTERIAMI do działania „Odnowa i rozwój wsi”
  - d) **Wzór nr 4** – Ocena merytoryczna – karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłaszanych na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska do działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wraz z instrukcją wypełniania KARTY OCENY MERYTORYCZNEJ – KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LOKALNYMI KRYTERIAMI do działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
  - e) **Wzór nr 5** – Ocena merytoryczna – karta oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami dla wnioskodawców i operacji zgłaszanych na obszarze LGD Wysoczyzna Elbląska do działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wraz z instrukcją wypełniania KARTY OCENY MERYTORYCZNEJ – KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LOKALNYMI KRYTERIAMI do działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”
5. **Załącznik nr 5** – Oświadczenie poufności i bezstronności
6. **Załącznik nr 6** – Wzór odwołania od decyzji Rady Programowej
7. **Załącznik nr 7** – Ogólne zasady rekrutacji pracowników Lokalnej Grupy Działania Wysoczyzna Elbląska
8. **Załącznik nr 7a** – Arkusz oceny kandydata podczas rozmowy kwalifikacyjnej w ramach naboru na stanowisko w LGD Wysoczyzna Elbląska
9. **Załącznik nr 7b** – Arkusz podsumowujący w naborze na stanowisko w LGD Wysoczyzna Elbląska
10. **Załącznik nr 8** – Opis stanowisk pracy i profilu wymagań kwalifikacyjnych w Lokalnej Grupie Działania Wysoczyzna Elbląska –stanowisko ds. księgowości,
11. **Załącznik nr 8a** – stanowisko Kierownik Biura,
12. **Załącznik nr 8b** – stanowisko pracownik biurowy,

13. **Załącznik nr 9** - Opis warunków technicznych i lokalowych biura LGD

